

Gemeente
Hillegom

Programmabegroting 2027-2030

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5
Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief 2027-2030	5
Begroting in één osssogopslag	12
Leeswijzer	13
Programmaplan.....	15
Programma 1 Samenleven.....	16
Vitaliteit.....	17
Zorg voor elkaar	20
Werk en inkomen.....	24
Opgroeien en opvoeden	28
Thuis als basis	31
Passende ondersteuning	34
Burgerzaken.....	37
Beleidsindicatoren	39
Kaderstellende stukken.....	43
Wat mag het kosten?	44
Programma 2 Leefomgeving	47
Mobiliteit.....	48
Gebiedsontwikkeling.....	51
Openbare ruimte.....	54
Duurzaamheid	60
Wonen.....	65
Beleidsindicatoren	67
Kaderstellende stukken.....	69
Wat mag het kosten?	70
Programma 3 Bedrijvigheid	72
Economie.....	74
Recreatie en toerisme.....	77
Erfgoed.....	78
Beleidsindicatoren	79
Kaderstellende stukken.....	79
Wat mag het kosten?	80

Programma 4 Bestuur	81
Dienstverlenende overheid	82
Samenwerkende overheid	85
Rechtmatige overheid	87
Participatieve overheid	92
Openbare orde en veiligheid	94
Beleidsindicatoren	99
Kaderstellende stukken	100
Wat mag het kosten?	100
 Algemene dekkingsmiddelen	102
Wat mag het kosten?	103
Overhead	105
Vennootschapsbelasting	105
Onvoorzien	105
 Paragrafen	106
Paragraaf Lokale heffingen	107
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	116
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	123
Paragraaf Financiering	135
Paragraaf Bedrijfsvoering	139
Paragraaf Wet open overheid	140
Paragraaf Verbonden partijen	141
Paragraaf Grondbeleid	156
Paragraaf Opvang ontheemden	165
 Financiële begroting	167
Financieel overzicht van baten en lasten	168
Grondslagen begroting en meerjarenraming	168
Overzicht van baten en lasten	169
Verschillen tussen de begroting 2027 en de gewijzigde begroting 2026	170
Samenleven	170
Leefomgeving	180
Bedrijvigheid	187
Bestuur en ondersteuning	190
Algemene middelen	193
Overzicht van incidentele baten en lasten	195
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	196

Structureel begrotingsevenwicht	197
Uiteenzetting van de financiële positie	198
Geprognosticeerde balans	198
EMU saldo	200
Investerings 2027-2030.....	200
Reserves en voorzieningen 2027-2030	201
Verloop van reserves 2027-2030	204
 Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld	 206

Voorwoord

Voor u ligt de begroting van het nieuwe college van Hillegom.

Met deze begroting geven wij uitvoering aan ons hoofdlijnenakkoord: "Hillegom maken we samen!". Daarbij bouwen we voort op de stevige basis die de afgelopen jaren is gelegd en zetten we koers naar een duurzame, toekomstbestendige gemeente. Continuïteit en betrouwbaarheid staan daarbij centraal, zowel in ons beleid en onze financiën als in onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Op basis van het hoofdlijnenakkoord hebben wij een werkprogramma opgesteld met concrete acties en resultaten. Bestaande beleids- en uitvoeringsplannen vormen daarbij, vanuit het belang van continuïteit, een belangrijk uitgangspunt.

Tegelijkertijd staan we niet stil. Lokale, regionale, nationale en mondiale ontwikkelingen hebben direct invloed op onze gemeente en op de uitdagingen waar we voor staan. Die dynamiek vraagt van ons dat we alert blijven, nieuwe ontwikkelingen tijdig signaleren en inspelen op maatschappelijke opgaven die van belang zijn voor de toekomst van Hillegom.

De keuzes die wij vandaag maken, hebben vaak gevolgen voor de lange termijn. Daarom kijken wij verder dan de waan van de dag. Vanuit een duidelijke visie op de toekomst werken wij aan besluiten en investeringen die nodig zijn om Hillegom ook voor komende generaties sterk, aantrekkelijk en leefbaar te houden.

Onze financiële positie is gezond. Hoewel het ravijnjaar is verschoven naar 2028 en dat jaar een tekort laat zien, verbeteren de vooruitzichten daarna weer, waardoor het meerjarige financiële perspectief positief blijft.

Wij vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Daarom zetten wij in op verbinding, respect en gedeelde verantwoordelijkheid. We geven jongeren meer ruimte, invloed en perspectief, zodat zij actief kunnen bijdragen aan de toekomst van ons dorp. Tegelijkertijd stimuleren we inwoners, organisaties en ondernemers om samen met ons verantwoordelijkheid te nemen voor hun leefomgeving en voor elkaar. Zo versterken we de sociale samenhang, de weerbaarheid en de veiligheid in onze gemeenschap. Als overheid zijn we zichtbaar en toegankelijk, signaleren we problemen tijdig en handelen we waar mogelijk preventief.

We koesteren de identiteit van Hillegom, met respect voor ons erfgoed, de (bollen)cultuur en het groene karakter van onze omgeving. Tegelijkertijd bieden we ruimte aan ontwikkelingen op het gebied van wonen met onder andere de locatie van het Draka-terrein en de doorstroming op de woningmarkt zodat er meer ruimte komt voor starters. Op het gebied van economie waar we kijken naar het HD-plein, het multifunctioneel inzetten van bedrijventerreinen en op het gebied van mobiliteit waarbij de ontsluiting van Hillegom van groot belang is.

Zo bouwen we samen aan een krachtig Hillegom: een aantrekkelijk, ondernemend en leefbaar dorp waar mensen graag wonen, werken, ondernemen, recreëren en samenleven.

Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief 2027-2030

Voor u ligt de Programmabegroting 2027-2030 van de gemeente Hillegom. De financiële uitgangspunten van de kaderbrief 2027 vormen de basis van deze programmabegroting 2027-2030.

De programmabegroting staat centraal in de "Plan"-fase van de P&C-cyclus, waarbij deze het financiële plan voor het komende jaar vastlegt en een vooruitblik naar de drie daaropvolgende jaren geeft.

Stapsgewijze ontwikkeling naar een nieuw begrotingssaldo 2027-2030

In de basisbegroting (primitieve programmabegroting) 2027 van Hillegom zijn de beleidsarme kaderbrief, de effecten van de Meicirculaire 2026 en de geactualiseerde financiële en inhoudelijke ontwikkelingen verwerkt. De financiële vertaling van de start van het hoofdlijnenakkoord 'Hillegom maken we samen!' is opgenomen in de eerste begrotingswijziging 2027. Deze begrotingswijziging wordt gelijktijdig met de programmabegroting 2027 aan de gemeenteraad aangeboden.

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief 2027-2030 stapsgewijs toegelicht. Hiermee wordt inzicht gegeven in de opbouw van het begrotingssaldo en ontstaat een integraal beeld van de financiële positie van de gemeente.

In het financieel meerjarenperspectief presenteren we het **structurele begrotingssaldo**. Dit saldo is gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten. De provincie Zuid-Holland beoordeelt in het kader van het financieel toezicht of de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarbij wordt beoordeeld of structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dit is van belang om vast te stellen of de gemeente ook op langere termijn over een financieel houdbare begroting beschikt en niet afhankelijk is van incidentele inkomsten of middelen om structurele uitgaven te dekken.

Stap 1: Actualisatie van de basis begroting 2027-2030.

De basisbegroting is geactualiseerd op basis van de beleidsarme kaderbrief, de Meicirculaire 2026 en de meest actuele financiële en inhoudelijke ontwikkelingen. Het hieruit voortvloeiende financiële beeld sluit aan bij de cijfers in de programmabegroting 2027.

Stap 2: Financiële vertaling van het hoofdlijnenakkoord

In de eerste begrotingswijziging 2027 worden de financiële gevolgen van het hoofdlijnenakkoord 'Hillegom maken we samen!' verwerkt. Ambities uit het hoofdlijnenakkoord die al onderdeel zijn van de reguliere uitvoering of reeds in de basisbegroting zijn opgenomen, worden hierbij niet opnieuw verwerkt.

Stap 3: Gecombineerd begrotingssaldo 2027-2030

Na verwerking van de eerste begrotingswijziging ontstaat het geactualiseerde financiële meerjarenperspectief. Het saldo van de programmabegroting 2027 na de eerste begrotingswijziging vormt daarmee het gecombineerde beeld van de basisbegroting en de financiële vertaling van het hoofdlijnenakkoord.

Stap 1. Actualisatie bij Programmabegroting 2027

Bedragen x € 1.000

	2027	2028	2029	2030
Saldo kaderbrief 2027 (structureel)	1.349	370	5	528
Begroting 2027:				
Stelpost Algemene uitkering Huishoudelijke hulp	-	-	943	954
Hogere uitgaven Jeugdhulp	-233	-233	-233	-233
Hogere uitgaven Meerlanden	-423	-423	-423	-423
Actualisatie Investeringsplan	234	-42	-44	-182
Overige	-76	-8	72	72
<i>Totaal wijzigingen</i>	<i>-497</i>	<i>-705</i>	<i>316</i>	<i>188</i>
Saldo begroting 2027 na actualisatie (structureel)	852	-335	321	716

Uitgaven zijn negatief (-) en inkomsten zijn (+) opgenomen.

Stelpost Algemene uitkering Huishoudelijke Hulp

Vanaf 2029 is in de meerjarenbegroting een stelpost opgenomen voor een mogelijke verlaging van de algemene uitkering als gevolg van de voorgenomen wijziging van de financiering van huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo.

Het kabinet is voornemens de financiering van huishoudelijke hulp binnen de Wmo met ingang van 2029 te wijzigen. Daarbij wordt beoogd de aanspraak op huishoudelijke hulp te beperken voor inwoners die deze voorziening zelf kunnen betalen. De voorgenomen maatregelen zijn op dit moment nog niet nader uitgewerkt. Hierdoor is nog onvoldoende duidelijk op welke wijze de maatregelen worden vormgegeven en uitgevoerd en welke financiële en inhoudelijke gevolgen dit heeft voor gemeenten en inwoners. Daarnaast is nog niet duidelijk of voor de invoering per 1 januari 2029 voldoende parlementaire steun wordt verkregen.

De provincie Zuid-Holland heeft als financieel toezichthouder aangegeven dat gemeenten voor deze aangekondigde rijksmaatregelen een stelpost mogen opnemen in de meerjarenbegroting. De gemeente Hillegom heeft hiervan gebruikgemaakt. Hiermee wordt, vooruitlopend op de verdere uitwerking en besluitvorming door het Rijk, rekening gehouden met de mogelijke financiële gevolgen van de voorgenomen wijziging

Hogere uitgaven Jeugdhulp

De uitgaven voor gespecialiseerde jeugdhulp zijn geïndexeerd en op basis van de meest recente prognose voor 2026 doorgerekend naar 2027. Bij de start van de Taskforce werden de eerste besparingen vanaf 2027 verwacht. In de ontwerp-begroting SOZ 2027 is echter aangegeven dat deze op zijn vroegst in 2028 worden gerealiseerd. Dit uitgangspunt is overgenomen in de gemeentelijke begroting.

Met het programmaplan Jeugd wordt lokaal ingezet op preventie, om toekomstige en mogelijk hogere kosten voor gespecialiseerde jeugdhulp te beperken. De uitgaven blijven echter moeilijk voorspelbaar. Daarom worden de financiële ontwikkelingen continu gemonitord en waar nodig bijgestuurd.

Hogere uitgaven Meerlanden

De overschrijding van circa € 423.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door vier ontwikkelingen:

- Aanpassing van de uniforme tarieven voor gladheidsbestrijding en reiniging. Als gevolg van de hernieuwde samenwerkingsovereenkomst zijn aanvullende kosten opgenomen, waaronder een winststopslag en kosten voor het gedurende het jaar beschikbaar houden van strooimiddelen. Deze kosten werden voorheen niet doorberekend. Met ingang van de nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) worden deze kosten door alle deelnemende gemeenten gedragen.
- Areaaluitbreiding en hogere werkelijke kosten. De uitbreiding van het te beheren areaal en de daadwerkelijk gemaakte kosten in 2025 leiden tot hogere structurele uitgaven.
- Hogere kosten voor bermbeheer. De toepassing van de richtlijn Kleurkeur leidt tot een intensiever en duurder beheer van bermen.
- Hogere indexering. Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van een lagere indexering dan uiteindelijk door Meerlanden is toegepast op basis van de werkelijke kosten. Meerlanden stelt de definitieve indexering pas in het najaar vast, terwijl de gemeente deze in de zomer moet ramen. Hierdoor ontstaat een verschil tussen de geraamde en de werkelijke indexering

Actualisatie investeringsplan 2026-2029

Het investeringsplan is naar aanleiding van nieuwe investeringen en planning van de activiteiten aangepast. In met name 2027 is een voordeel zichtbaar doordat de investering in wegen en het groen later worden afgerond dan oorspronkelijk in de begroting was opgenomen. Dit heeft geleid tot een voordeel in 2027 van € 234.000.

Stap 2. Financiële uitwerking hoofdlijnenakkoord "Hillegom maken we samen !": 1e begrotingswijziging

Bedragen x € 1.000

	2027	2028	2029	2030
a. Integratie van MAG in de Omgevingsvisie	-	-	-49	-
b. Vraagstukken op het gebied van Mobiliteit	-46	-46	-46	-46
c. Vraagstukken op het gebied van Wonen	-46	-46	-46	-46
d. Benutten van verenigingen als laagdrempelige voorziening	-37	-37	-	-
e. Onderzoek en vervolgactie naar noodsteunpunten	-33	-33	-33	-33
f. Borgen van cameratoezicht	-24	-30	-36	-36
g. Strategische advisering op intensivering regionale samenwerking	-59	-59	-59	-59
h. Overige	-38	-17	-	-
<i>Totaal wijzigingen</i>	-284	-269	-270	-221

Uitgaven zijn negatief (-) en inkomsten zijn (+) opgenomen.

Voor de uitvoering van het hoofdlijnenakkoord is aanvullend budget nodig. Voor 2026 worden incidentele verkenningsbudgetten aangevraagd via de slotwijziging 2026. Vanaf 2027 worden de benodigde budgetten via de 1e begrotingswijziging bij deze begroting aangevraagd. Hieronder worden de verschillende posten nader toegelicht.

a. Integratie van MAG in de Omgevingsvisie (verkenningbudget € 49.000, incidenteel)

De integratie van de Maatschappelijke Agenda (MAG) in de Omgevingsvisie is een complexe opgave die eerst om een nadere verkenning vraagt. Daarbij wordt onderzocht of en op welke wijze de verbinding tussen beide beleidsdocumenten kan worden versterkt en of dit kan leiden tot één

integraal document. Op basis van de uitkomsten van deze verkenning kan worden bepaald welke vervolgstappen wenselijk en haalbaar zijn. Indien wordt besloten tot verdere integratie, zal hiervoor een nadere opdracht worden uitgewerkt. Daarbij zal opnieuw worden gekeken naar de benodigde capaciteit en financiële middelen.

b. Vraagstukken op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid (personele capaciteit € 46.000, structureel)

Het hoofdlijnenakkoord verbindt de woningbouwopgave aan een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid in Hillegom en de regio. De belangrijkste opgaven zijn de doorstroming op de N208, de ontwikkeling van station Hillegom tot regionale mobiliteitshub, betere oost-westverbindingen en veilige loop- en fietsroutes. Daarnaast vragen verkeersveiligheid, centrumontwikkeling en regionale mobiliteit om nadere uitwerking en intensievere samenwerking met de provincie.

Vanwege de samenhang van de opgaven zijn incidentele middelen nodig voor verkenningen en extra strategische capaciteit. De middelen voor verkenningen worden aangevraagd bij de slotwijziging 2026; de extra capaciteit is vanaf 2027 in de begroting opgenomen.

c. Vraagstukken op het gebied van Wonen (personele capaciteit € 46.000, structureel)

Het hoofdlijnenakkoord 2026-2030 bevestigt dat woningbouw één van de belangrijkste gemeentelijke opgaven blijft. In het akkoord is de ambitie opgenomen om 1.440 woningen tot en met 2030 te realiseren. Daarnaast wordt nadrukkelijk ingezet op passend wonen, doorstroming binnen de woningmarkt, huisvesting van arbeidsmigranten en het versnellen van woningbouwontwikkelingen. Ook vraagstukken als de regionale woningbouwopgave, realiseren van "scheve huisjes" en het vergroten van de beschikbaarheid van passende woningen vragen de komende jaren bestuurlijke en ambtelijke aandacht. De omvang van deze woningbouwopgave heeft directe gevolgen voor planologie, stedenbouwkundige afwegingen, gebiedsontwikkeling en de benodigde strategische uitvoeringscapaciteit.

d. Benutten van verenigingen als laagdrempelige voorziening (verkenningbudget € 37.000, incidenteel voor 2 jaar)

Laagdrempelige ontmoetingsplekken voor jong en oud dragen bij aan sterke lokale gemeenschappen en het tegengaan van eenzaamheid en kunnen tegelijkertijd de druk op maatwerkvoorzieningen verminderen, doordat inwoners elkaar kunnen ondersteunen en hulp en ondersteuning laagdrempelig beschikbaar zijn. Naast het slimmer inrichten van locaties ten behoeve van ontmoeten, kunnen verenigingen, zoals bijvoorbeeld sportclubs, culturele verenigingen en speeltuinvoorzieningen daar een belangrijke rol bij spelen.

Om dit verder te versterken wordt het bestaande aanbod en de financiële onderbouwing in samenhang in beeld worden gebracht en aanvullende doelstellingen geformuleerd. Daarbij wordt de verbinding gelegd met de Visie op Welzijn, het programma Wonen, Welzijn, Zorg (WWZ) en het landelijke Aanvullend Zorg- en Welzijns-Akkoord (AZWA). Op basis hiervan wordt bepaald welke uitvoering en borging binnen de programma's WWZ en AZWA nodig zijn.

e. Onderzoeken van de noodzaak tot vervolgacties zoals het inrichten van steun- en informatiepunten in geval van crisis (uitvoeringsbudget € 33.0000, structureel)

De inrichting van Noodsteunpunten (NSP's) is een landelijk verplicht onderdeel van de weerbaarheidsopgave en draagt bij aan de maatschappelijke weerbaarheid, zelfredzaamheid en samenredzaamheid van onze inwoners. Bij langdurige uitval van vitale voorzieningen zijn NSP's essentieel voor de continuïteit van informatievoorziening en het bieden van een basissteun aan inwoners. De basisfunctionaliteit van een NSP staat vast. De gevraagde middelen zijn daarmee noodzakelijk om te komen tot een goed voorbereid, uitvoerbaar en duurzaam NSP-netwerk dat bijdraagt aan zowel crisisbestendigheid als versterking van lokale netwerken.

f. Borgen van cameratoezicht (uitvoeringsbudget € 24.000- € 36.000 , structureel)

Vanaf 1 januari 2027 wordt het gemeentelijk cameratoezicht in de eenheid Den Haag, conform afspraken in het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) op een andere manier vormgegeven. Er geldt vanaf dan een uniforme wijze voor wat betreft het uitvoeren van het cameratoezicht. Concreet betekent dit voor Hillegom dat het cameratoezicht op een centrale locatie uitgekeken wordt en politie (na besluitvorming van de burgemeester) verantwoordelijk is voor het plaatsen van de camera's. Daarnaast wordt de kostenverdeling anders vormgegeven en komt het zwaartepunt bij de gemeente te liggen. Dit komt onder ander doordat gemeenten verantwoordelijk worden voor het uitkijken van de camerabeelden.

g. Strategische advisering gericht op intensivering regionale samenwerking met Noord-Hollandse overheden (personele capaciteit € 59.000, structureel)

Door deze strategisch adviseur toe te wijzen aan opdrachten en opgaven uit begrotingsprogramma 4, kan herschikking van taken en werkzaamheden plaatsvinden, welke als effect heeft dat een groter urenaantal voor de strategisch adviseurs binnen de gemeentelijke ruit beschikbaar komt. Deze extra capaciteit wordt dan voor gemeente aangewend voor de opdracht om de samenwerking met (Noord-Hollandse) overheden uit te breiden en te intensiveren.

h. Overige (verkenningbudgetten € 17.000, incidenteel voor 2 jaar)

Onder deze post zijn diverse verkenningbudgetten opgenomen voor vraagstukken die bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de gemeente. Het gaat onder meer om het verkennen van wandelmogelijkheden, het duurzaam betrekken van jongeren bij gemeentelijke en maatschappelijke activiteiten, het versterken van de samenwerking met het (basis)onderwijs, het voortzetten van het ontschotten, het verkennen van een uitbreiding van de rol van de procesregisseur, onderzoek naar de mogelijkheden voor de bewatering van parken en de parkverbinding Wilhelminalaan-Stationsweg.

3. Saldo programmabegroting na 1e begrotingswijziging

Bedragen x € 1.000

3. Saldo programmabegroting na 1e begrotingswijziging (structureel)	2027	2028	2029	2030
Saldo begroting 2027 na 1e begrotingswijziging hoofdlijnenakkoord (structureel)	568	-604	50	495

Uitgaven zijn negatief (-) en inkomsten zijn (+) opgenomen.

Na actualisatie van de programmabegroting en verwerking van het hoofdlijnenakkoord is voor 2027 sprake van een positief structureel begrotingssaldo van € 568.000. Het meerjarenperspectief laat in 2028 een tijdelijk tekort zien van € 604.000. Vanaf 2029 verbetert het financiële beeld en loopt het saldo op naar € 495.000 positief in 2030.

Het college acht het op basis van dit meerjarenperspectief mogelijk om de voorgenomen activiteiten en een start te maken met het hoofdlijnenakkoord. Tegelijkertijd blijft het financiële perspectief kwetsbaar, met name vanwege de ontwikkeling van de lasten en de onzekerheden die zich de komende jaren kunnen voordoen. Het positieve saldo biedt enige ruimte om financiële tegenvallers op te vangen, maar vraagt om een zorgvuldige monitoring van de ontwikkeling van de baten en lasten.

Belangrijke financiële risico's zijn onder meer de ontwikkeling van de uitgaven voor jeugdzorg en de eventuele extra middelen die nodig zijn voor de uitvoering van nieuwe en veranderende wettelijke en beleidsmatige opgaven. Hierbij kan worden gedacht aan de transitie van de Omgevingswet, het huisvestingsplan onderwijs, het volkshuisvestingsprogramma, het Programma

Landelijk Gebied en de taken die voortvloeien uit de Cyberbeveiligingswet. Deze ontwikkelingen kunnen het financiële meerjarenperspectief de komende jaren beïnvloeden.

Het college blijft daarom de ontwikkeling van het begrotingssaldo en de financiële risico's nauwlettend volgen en betreft nieuwe ontwikkelingen waar nodig bij de reguliere planning-en-controlcyclus.

Begroting in één oogopslag

Wordt aan het einde van het traject in september opgesteld als het begrotingssaldo definitief is.

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmabegroting wordt door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voorgeschreven en bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat onder meer uit een totaaloverzicht van de baten en lasten, inzicht in en toelichting op de financiële positie van de gemeente.

Beleidsbegroting

Het door de raad vastgestelde **programmaplan** geeft de volgende programma-indeling:

1. Samenleven
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur

Gevolgd door het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

In elk programma wordt per thema inzicht gegeven in de te bereiken doelstellingen ("wat willen we bereiken"). Vervolgens wordt door middel van activiteiten ("wat gaan we daarvoor doen") aangegeven op welke wijze we ernaar streven deze doelstellingen te bereiken.

Elk programma eindigt met de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren. Het gaat om gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl. De gegevens in deze Programmabegroting kunnen achterlopen op de gegevens van de genoemde site.

Elk programma wordt afgesloten met het financiële overzicht "Wat mag het kosten?" In dit overzicht staan per taakveld de baten en lasten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties op de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen en alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000 treft u mogelijk afrondingsverschillen in totaalstellingen aan. Na de vier programma's wordt inzicht gegeven in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Naast het programmaplan geven **de paragrafen** een totaaloverzicht van elementen die in diverse programma's zijn opgenomen. Zoals de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen of verbonden partijen. Wij gebruiken in de opzet de standaardindeling van het BBV.

Financiële begroting

In dit hoofdstuk zijn de grondslagen opgenomen, het totaaloverzicht van de baten en lasten en de toelichting met inzicht in de financiële positie. Voorbeelden zijn het overzicht van de incidentele baten en lasten, de investeringen en een geprognosticeerde balans.

De plus en min tekens bij de bedragen in deze begroting kunnen als volgt worden verklaard:

- Uitgaven zijn negatief (-) en Inkomsten positief (+) opgenomen.
- Wijzigingen voor hogere uitgaven en lagere inkomsten zijn negatief (-) opgenomen.
- Wijzigingen voor lagere uitgaven en hogere inkomsten zijn positief (+) opgenomen.

Financiële Structuur

De indeling van de programmastructuur in de beleidsbegroting is in de begroting 2026 gewijzigd. In het programma Leefomgeving is het thema Openbare ruimte en Duurzaamheid gesplitst naar 2 thema's. Zo ook in het programma Bedrijvigheid zijn de thema's Recreatie en toerisme en Erfgoed toegevoegd. Het wijzigen van deze thema- indeling heeft effect op de themastructuur van de

financiële budgetten. De financiële structuur is in de begroting 2027 hierop aangepast zodat deze aansluit bij de gewijzigde programmastructuur.

Programmaplan

Programma 1 Samenleven

Het programma Samenleven omvat de uitvoering van de Maatschappelijke agenda Hillegom (MAG) en de dienstverlening van de afdeling Burgerzaken.

In 2027 wordt de MAG herijkt. Deze agenda vormt de kapstok voor het werken aan brede welvaart in Hillegom. Met als centrale thema's bestaanszekerheid, kansengelijkheid, positieve gezondheid en omzien naar elkaar. De herijking biedt de mogelijkheid om beter aan te sluiten bij actuele maatschappelijke opgaven.

De maatschappelijke context verandert in hoog tempo. Er is een aantal ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden bij de uitwerking van de Maatschappelijke agenda. De verschillen in gezondheid en bestaanszekerheid tussen inwoners nemen toe. Tegelijkertijd zien we een verdere vergrijzing, aankomende krapte op de arbeidsmarkt en blijvende stijgende kosten binnen het sociaal domein. De financiële ruimte voor gemeenten staat onder druk, waardoor scherpe keuzes noodzakelijk zijn in wat we wel en niet kunnen blijven doen.

In 2027 zetten we daarom nadrukkelijker in op het versterken van sturing op subsidies en doelmatigheid in de uitvoering. We blijven kritisch kijken naar de effectiviteit en slimme inzet van capaciteit, met als doel om beschikbare middelen zo gericht mogelijk in te zetten. Dit is noodzakelijk om op de gebieden waar keuzes worden gemaakt ook kwaliteit te blijven bieden.

De ontwikkelingen in het sociaal domein en in de financiële ruimte vragen om een verschuiving in de manier van werken. Ondersteuning wordt gericht ingezet voor inwoners die dat het meest nodig hebben. Tegelijkertijd investeren we in preventie, het versterken van zelfredzaamheid en het benutten van de eigen kracht van inwoners en hun netwerk. Dit doen we met blijvende aandacht voor de meest kwetsbare groepen.

Voor jongeren betekent dit dat er ruimte moet zijn om zich te ontwikkelen en zichzelf te zijn, zonder dat verschillen direct worden gemedicaliseerd of geproblematiseerd. Tegelijkertijd vraagt de complexe en snel veranderde leefwereld van jongeren om blijvende aandacht en passende ondersteuning waar nodig.

Daarnaast doen de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen een steeds groter beroep op samenredzaamheid in buurt en wijken. Het versterken van sociale netwerken en gemeenschappen, waarin inwoners naar elkaar omzien en gebruikmaken van elkaars talenten, wordt steeds belangrijker. Laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn daarbij onmisbaar.

Het programma Samenleven heeft vanzelfsprekend veel raakvlakken met de andere programma's in deze Programmabegroting. Zo speelt een groot aantal van de activiteiten zich af in de openbare ruimte (paragraaf 2.2.3), heeft een aantal ambities een sterke link met veiligheid (2.4.5) en is het gebrek aan passende woonruimte vaak een belangrijke onderliggende oorzaak van andere problemen (2.2.5).

Bij de uitvoering van de MAG zoeken we nadrukkelijk de verbinding met regionale samenwerkingen zoals bij de programma's Jeugd en Maatschappelijke zorg. We versterken de samenhang met het uitvoeringsprogramma Duin- en Bollenstreek en benutten kansen die voortkomen uit Regio Deal Sierteeltregio. Hiermee vergroten we de samenhang en slagkracht van onze inzet op maatschappelijke opgaven.

De dienstverlening van Burgerzaken heeft in 2027 te maken met een aantal belangrijke trends. Zo volgen de ontwikkelingen in digitalisering en veiligheidsrisico's elkaar steeds sneller op. Landelijk is een toename te zien van (poging tot) identiteitsfraude en we zien landelijk ook een toename van onjuiste in- en uitschrijvingen op adressen in de basisregistratie personen (BRP).

Binnen HLT hebben we ook in 2027 te maken met de zogeheten Reisdocumentenpiek en met de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen. Dit zorgt voor extra druk op de organisatie.

Aan de balies van Burgerzaken merken we dat inwoners steeds mondiger worden, wat zich soms uit in fysieke en verbale agressie. Dat betekent dat er extra aandacht nodig is voor de veiligheid van medewerkers en andere bezoekers.

Vitaliteit

Onze inwoners hebben gelijke kansen op een goede gezondheid, van –9 maanden tot 100+

Wij willen dat inwoners gezond kunnen opgroeien en vitaal oud worden. Gezondheid is het vermogen om met fysieke, mentale en sociale uitdagingen om te gaan en regie te houden over het eigen leven.

We zetten in op gelijke kansen op gezondheid. Dit vertaalt zich in een gezonde start voor kinderen, het stimuleren van een gezonde leefstijl en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Wij hebben extra aandacht voor inwoners in een kwetsbare situatie, bijvoorbeeld leeftijd, een beperking of sociale omstandigheden. We versterken beschermende factoren in de leefomgeving en signaleren risico's zo vroeg mogelijk.

Onze strategische partners spelen een belangrijke rol in de uitvoering. Welzijnsorganisaties, zorgaanbieders, onderwijs, sport- en cultuurorganisaties werken samen aan preventie, ontmoeting en een gezonde leefomgeving. Zij zorgen voor een samenhangend aanbod dat inwoners ondersteunt om gezond te leven en mee te doen.

Trends en ontwikkelingen

Van zorg naar gezondheid

De beweging van zorg naar gezondheid zet zich de komende jaren verder door. Met het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is deze koers al ingezet. Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) bouwt hierop voort. Het markeert een belangrijke ontwikkeling: gemeenten krijgen een meer structurele en gelijkwaardige rol in het organiseren van preventie, gezondheid en welzijn. Waar eerder sprake was van tijdelijke financiering, ontstaat meer perspectief op structurele bekostiging. Bijvoorbeeld voor de aanpak van gezondheidsachterstanden en valpreventie. Tegelijkertijd vraagt dit om verdere professionalisering van de gemeentelijke regie en intensievere samenwerking met zorgverzekeraars en maatschappelijke partners.

De Brede Regeling Combinatiefunctionarissen

De Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC) wordt ondergebracht bij de specifieke uitkering (SPUK) Sport omdat het Rijk alle sport- en beweegmiddelen wil bundelen in één duidelijke sportfinancieringsstroom én om daarmee sport binnen het brede zorg- en welzijnsdomein van het AZWA voldoende aandacht te blijven geven.

Bibliotheek als maatschappelijke voorziening

Vanaf 2027 hebben gemeenten een wettelijke zorgplicht voor een volwaardige bibliotheekvoorziening. De bibliotheek ontwikkelt zich steeds meer tot een brede maatschappelijke voorziening die bijdraagt aan taalvaardigheid, digitale inclusie, persoonlijke ontwikkeling en ontmoeting. De bibliotheek speelt daarmee een belangrijke rol bij het realiseren van verschillende ambities in de Maatschappelijke agenda.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Onze inwoners investeren levenslang in hun positieve gezondheid en een actieve levensstijl
- De gezonde keuze is de makkelijke keuze
- We investeren in een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag
- Iedereen kan laagdrempelig, toegankelijk en betaalbaar kennismaken en meedoen met diverse vormen van expressie en culturele uitingen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze inwoners investeren levenslang in hun positieve gezondheid en een actieve levensstijl.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	De gemeente stelt een bedrag van 30k beschikbaar voor sportieve en culturele initiatieven en activiteiten, die door maatschappelijke organisaties worden ingediend. De gemeente toetst de voorstellen aan meerdere criteria. Daarbij beoordelen we bijvoorbeeld of de activiteit meerwaarde biedt aan de kernactiviteiten van de organisatie en aantoonbaar bijdraagt aan de thema's van het Sportakkoord.
A2	Elk kwartaal monitoren wij de goedgekeurde activiteiten van de ketenpartners die werken aan de uitvoering van de ketenaanpakken Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI), Kinderen naar Gezond Gewicht (KnGG), Welzijn op Recept (WOR) en Valpreventie.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De gezonde keuze is de makkelijke keuze.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In 2027 starten we met de uitvoering van de activiteiten uit de regionale en lokale werkagenda's op de thema's preventie, mentale gezondheid en gezond ouder worden.
B2	We zetten in op de gezonde keuze met de hulp van de Buurtsportcoaches, JOGG-regisseur en Coördinator Sport en Preventie, die samen met de GGD, het onderwijs en verenigingen werkt aan onder andere een Rookvrije Generatie, Gezonde Kantine en laagdrempelige (beweeg)activiteiten. Daarbij volgen we de deelname aan activiteiten, de groei van het aantal leden en de ontwikkeling van een sociaal veilige sportomgeving.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We investeren in een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	In het eerste half jaar van 2027 onderzoeken op welke wijze het Rondje Hillegom kan worden ingezet binnen de ketenaanpakken Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI), Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG), Welzijn op Recept (WOR) en Valpreventie. Dit onderzoek resulteert in een voorstel met concrete samenwerkingsafspraken, verwijsroutes en inzetmogelijkheden.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen en volwassenen kunnen kennismaken en meedoen met diverse vormen van expressie, culturele uitingen, kunnen elkaar ontmoeten en deelnemen aan cultuur.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We subsidiëren €25.000,- aan cultureel maatschappelijke initiatieven voor een gevarieerd cultureel aanbod voor alle leeftijden.
D2	Kunstgebouw en Cultuureducatiegroep voeren het landelijk programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028' uit. Daarmee stimuleren we dat kunst- en cultuur een vast onderdeel wordt van het lesprogramma binnen het onderwijs. Dit doen we met co-financiering van de gemeente en Fonds voor Cultuurparticipatie.
D3	In Q3 en Q4 2027 plaatsen we een kunstwerk in de wijk Tuindorp en in het Jozefpark.
D4	In Q2 en Q3 2027 maken we een meerjarenbeleidsplan voor de bibliotheek.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland	Sportsupport Sportfondsen Hillegom Stichting De Zanderij Huis van Sport Sportaanbieders Sportservice Zuid-Holland Samenwerkingsverband Healthy Hillegom Culturele en historische organisaties Kunstenaars Stichting Cultuurbeleving Hillegom Hillegomse Muziekschool Welzijnswartier Bibliotheek Zuid-Kennemerland Onderwijsinstellingen Cultuureducatiegroep Leiden Kunstgebouw The Pando Network Wijksamenwerkingsverband Hillegom Provincie Zuid-Holland Gemeenten Hollands Midden

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Zorg voor elkaar

Onze inwoners zijn actief betrokken bij hun buurt en kijken naar elkaar om

Wij bouwen voort op de kracht van Hillegom, waarin inwoners naar elkaar omzien en elkaar ondersteunen. We willen dat inwoners zich verbonden voelen met hun buurt en actief bijdragen aan een leefbare en veilige omgeving.

Wij versterken samenredzaamheid in buurten. Inwoners helpen elkaar waar dat kan. Dit vergroot de veerkracht en het onderlinge vertrouwen. Tegelijkertijd hebben we oog voor inwoners die minder vanzelfsprekend mee kunnen doen of zij zich eenzaam voelen.

Vrijwilligers en mantelzorgers zijn onmisbaar. Wij waarderen hun inzet en zorgen dat zij ondersteuning krijgen waar dat nodig is.

Onze strategische partners spelen een centrale rol in het versterken van ontmoeting en betrokkenheid. Welzijnswijk, verenigingen en maatschappelijke partners organiseren activiteiten, ondersteunen inwoners en verbinden netwerken in de wijk. Zij zorgen voor laagdrempelige plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en helpen.

Samen zorgen we voor een samenleving waarin inwoners zich gezien voelen en naar elkaar omkijken.

Trends en ontwikkelingen

Doorontwikkeling Brede Welzijnsorganisatie

Met de vorming van een brede welzijnsorganisatie (Welzijnswijk) is een belangrijke stap gezet in het integraal organiseren van ondersteuning en preventie. De organisatie speelt een centrale rol in het versterken van samenredzaamheid, het faciliteren van ontmoeting en het ondersteunen van inwoners en informele netwerken. De komende jaren ligt de nadruk op het verder vergroten van effectiviteit, zichtbaarheid en verbinding met inwoners en partners.

Toename van eenzaamheid en behoefte aan verbinding

Eenzaamheid blijft een belangrijk maatschappelijk vraagstuk, dat verschillende leeftijdsgroepen raakt. De aanpak verschuift steeds meer van projectmatig naar een duurzame, brede beweging waarin inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en verenigingen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Het versterken van ontmoeting en sociale netwerken blijft daarbij van belang.

Groeiende druk op mantelzorg

Door vergrijzing, het langer zelfstandig thuis wonen en tekorten op de arbeidsmarkt in zorg en ondersteuning neemt de druk op mantelzorgers verder toe. Dit vraagt om gerichte ondersteuning, erkenning en het voorkomen van overbelasting. Tegelijkertijd wordt het netwerk rondom inwoners belangrijker, waardoor mantelzorg steeds vaker een gedeelde verantwoordelijkheid wordt.

Veranderend vrijwilligerslandschap

De manier waarop inwoners zich inzetten verandert. Er is een groeiende behoefte aan flexibel, kortdurend en betekenisvol vrijwilligerswerk. Tegelijkertijd zien we dat de groep vrijwilligers steeds diverser wordt, waaronder ook mensen met eigen ondersteuningsvragen. Dit vraagt om een andere manier van organiseren, begeleiden en waarderen van vrijwillige inzet.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Inwoners zijn verantwoordelijk voor hun buurt
- Inwoners kijken naar elkaar om en doen mee naar vermogen
- Jong en oud voelt zich prettig en veilig in de wijk en op straat
- Minder mensen voelen zich eenzaam
- De draagkracht en draaglast van mantelzorgers zijn in balans
- Mantelzorgers en vrijwilligers weten zich gesteund door de gemeente
- Formele en informele zorg werken beter samen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners zijn verantwoordelijk voor hun buurt.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	De gemeente subsidieert Welzijnswijk, dat buurtbewoners ondersteunt om hun buurt leuker, socialer en sterker te maken. Zij doen dit met de inzet van community builders. Welzijnswijk organiseert verschillende activiteiten, waarbij ontmoeting en verbinding tussen buurtgenoten centraal staat.
A2	De gemeente maakt jaarlijks afspraken met Woningcorporatie Stek over de sociale functie van de woningcorporatie. Stek zet mede hierdoor een communitybuilder in die bewoners stimuleert mede-eigenaarschap over hun buurt te voelen. Contactfunctionarissen faciliteren en stimuleren, samen met maatschappelijke partners, buurtinitiatieven, bijeenkomsten en activiteiten die bijdragen aan ontmoeting, sociale samenhang, het versterken van netwerken en de samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Hierbij spelen zij actief in op kansen en behoeften in de wijk, bijvoorbeeld door wijk- en netwerkavonden en activiteiten in het kader van de zorgzame buurt te ondersteunen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners kijken naar elkaar om en doen mee naar vermogen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Het programma "zorgzame buurten" wordt in 2027 uitgebreid. Een projectregisseur gaat aan de slag om samen met maatschappelijke partners van het netwerk voor Wonen, Welzijn en Zorg een concreet actieplan op te stellen en uit te voeren.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Jong en oud voelt zich prettig en veilig in de wijk en op straat.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	Aan deze ambitie werken we continu, samen met partners in veiligheid, onderwijs en zorg. Onder meer via het outreachend jongerenwerk. Jongerenwerkers zijn aanwezig op plekken waar jongeren zijn, zoals op straat, school

	en bij de jongerencentra. Hierbij heeft het jongerenwerk de ruimte om in te spelen op vragen en behoeften die er spelen. Voor 2027 staan er geen specifieke nieuwe activiteiten gepland, maar onderzoeken we wel of de ambitie met de huidige inzet waargemaakt kan worden.
--	---

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Minder mensen voelen zich eenzaam

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	In 2027 versterken wij de ketenaanpak Sociaal Verwijzen om eenzaamheid en andere sociale problemen eerder aan te pakken. Inwoners met psychosociale klachten en sociale problemen als bijvoorbeeld geldzorgen worden via de huisartsenpraktijk doorverwezen naar een sociaal werker voor toeleiding naar activiteiten en ondersteuning gericht op contact, zingeving en zelfstandigheid. In 2027 willen we het aantal verwijzingen vergroten en meer inwoners bereiken.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Mantelzorgers worden ondersteund, zodat draagkracht en draaglast in balans blijven.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	In de eerste helft van 2027 evalueren we de adempauzeregeling in het kader van een brede inventarisatie naar mogelijkheden voor respijtzorg voor inwoners.
E2	In de eerste helft van 2027 stellen we een beleidsplan vast om mantelzorgers effectief te ondersteunen met een samenhangend aanbod van voorzieningen in de directe omgeving. De basis hiervoor vormt een inventarisatie naar de beschikbare ondersteuning en de behoeften van mantelzorgers zelf.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Vrijwilligers voelen zich gesteund door passende ondersteuning en waardering vanuit de gemeente.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	We zorgen voor een goede aansluiting tussen vraag en aanbod via interactief digitaal platform voor activiteiten en vrijwilligerswerk, dat wordt beheerd door Welzijnswartier.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Formele en informele zorg werken beter samen

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
G1	De samenwerking tussen formele en informele zorg is onderdeel van het actieplan van het lokale netwerk voor Wonen Welzijn en Zorg. In 2027 wordt uitvoering gegeven aan

	het actieplan. Daarnaast werken we continu aan een dementievriendelijke gemeente. De inzet is gericht op voorlichting training en mantelzorgondersteuning.
--	---

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland Regionaal Bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland)	WelzijnsKwartier Huisartsen Instanties Maatschappelijke Zorg Maatschappelijke organisaties

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Werk en inkomen

Onze inwoners zijn naar vermogen actief en hebben voldoende inkomen om mee te doen

Wij willen dat inwoners kunnen voorzien in hun levensonderhoud en meedoen in de samenleving. Voor de meeste inwoners is dit vanzelfsprekend. Voor een deel van de inwoners is ondersteuning nodig om werkloosheid, armoede en schulden te voorkomen of te doorbreken.

Wij zetten in op het versterken van bestaanszekerheid. We zorgen dat inwoners met vragen over inkomen, werk en schulden snel en eenvoudig toegang hebben tot passende ondersteuning. We hebben daarbij extra aandacht voor kinderen die opgroeien in armoede, zodat zij veilig kunnen opgroeien en gelijke kansen krijgen.

Onze strategische partners spelen een belangrijke rol in de uitvoering. De ISD Bollenstreek voert de inkomensregelingen en schuldhulpverlening uit en is voor inwoners de belangrijkste toegang voor ondersteuning bij financiële vragen. Provalu ondersteunt inwoners die niet zelfstandig de weg naar werk vinden en richt zich op ontwikkeling en participatie. Voor ieder 1 (Vi1) heeft een belangrijke rol in de integrale toegang en zorgt voor verbinding tussen werk, inkomen en andere leefgebieden.

Samen zorgen we voor een samenhangende aanpak waarin inwoners worden ondersteund om (weer) actief deel te nemen aan de samenleving.

Trends en ontwikkelingen

Doorontwikkeling Provalu naar sociaal ontwikkelbedrijf

De doelgroep van Provalu, en alle andere werkbedrijven in het land, verandert. Om inwoners voor wie werken niet vanzelfsprekend is ook in de toekomst passende ondersteuning te kunnen bieden, blijft doorontwikkeling van de dienstverlening noodzakelijk. Hierover is een toekomstvisie met implementatieplan opgesteld richting 2030.

In 2027 bouwt Provalu voort op de in 2026 ingezette hoofdinitiatieven. Door de verdere ontwikkeling van het Arbeidsdiagnostisch Centrum, de leerlijnen en de geïntensiverde samenwerking met werkgevers en onderwijs worden inwoners beter ondersteund in hun ontwikkeling naar participatie en werk.

Met de uitvoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk wordt de ondersteuning van jongeren bij de overgang van school naar werk versterkt. Provalu speelt hierin via het Jongerenpunt een belangrijke rol door jongeren vroegtijdig te begeleiden naar onderwijs, ontwikkeling, participatie of werk.

Toenemende complexiteit en behoefte aan maatwerk

De ondersteuningsvragen van inwoners worden complexer en zijn vaker meervoudig (bijvoorbeeld een combinatie van schulden, gezondheid en participatie). Dit vraagt om een integrale aanpak waarbij professionals domeinoverstijgend samenwerken. De inzet van maatwerk, waarbij de vraag van de inwoner centraal staat in plaats van regels en systemen, wordt steeds belangrijker om effectieve en duurzame oplossingen te realiseren.

Vroegsignalering schulden

Vroegsignalering blijft een belangrijk instrument om inwoners met (dreigende) schulden tijdig in beeld te krijgen. Door uitbreiding van het aantal samenwerkingspartners nemen het bereik en het aantal signalen toe, waardoor eerder kan worden ingegrepen en zwaardere problematiek wordt voorkomen. Daarnaast worden gerichte acties ingezet om meer inwoners te bereiken, met aandacht voor zichtbaarheid, laagdrempeligheid en een proactieve benadering. Dit draagt bij aan een effectievere aanpak, met meer nadruk op preventie en financiële zelfredzaamheid.

Er is speciale aandacht voor jongeren, onder meer via het jongeren perspectief fonds en een onderzoek naar sneller doorverwijzen via de huisarts.

Meer ruimte voor vertrouwen en maatwerk

Met de invoering van de Participatiewet in Balans verschuift de nadruk naar vertrouwen, eenvoud en de menselijke maat. Gemeenten krijgen meer ruimte om maatwerk toe te passen en beter aan te sluiten bij de situatie van inwoners. Voor 2027 betekent dit een transitiejaar, waarin beleid en uitvoering worden aangepast aan de nieuwe uitgangspunten. Zo hoeven inwoners minder documenten aan te leveren en kan de inkomenstoelage ambtshalve toegekend worden.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Zo veel mogelijk inwoners zijn in staat in hun eigen inkomen te voorzien
- Inwoners hebben de basisvaardigheden om te kunnen werken en meedoen
- Hulp voor inwoners met geldzorgen is toegankelijk en effectief
- Het aantal inwoners dat leeft op of onder de armoedegrens neemt af
- Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af
- Inwoners met weinig geld kunnen meedoen aan de samenleving
- Statushouders integreren snel en krijgen hulp om mee te kunnen doen aan de samenleving

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zo veel mogelijk inwoners zijn in staat in hun eigen inkomen te voorzien.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	De gemeenten in de Kust-, Duin- en Bollenstreek voeren in Q2 2027 gezamenlijk een doelgroep-analyse uit naar inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Om juiste ondersteuning aan te kunnen bieden richting participatie en economische zelfstandigheid te bevorderen.
A2	Met het Doorstroompunt Holland Rijnland en het Jongerenpunt Provalu ondersteunen we jongeren bij de overgang van school naar werk. Daarbij zetten we in op ontwikkeling, zodat zij (op termijn) duurzaam kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners hebben de basisvaardigheden om te kunnen werken en meedoen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We zetten de pilot Lekker Fit voort. Tien inwoners nemen deel aan een traject gericht op het versterken van zelfvertrouwen, sociale vaardigheden, werknemersvaardigheden en een gezonde leefstijl. Hiermee vergroten zij hun zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en kansen op opleiding, vrijwilligerswerk of betaald werk. In Q4 2027 wordt de pilot geëvalueerd en mogelijk structureel ingebed.
B2	Bibliotheek Bollenstreek organiseert twee digitale cursussen zoals Klik-en-Tik.

	Activiteiten voor het verbeteren van de taalvaardigheid zijn: leeskringen, taalmaatjes en de taalcafés. Hiermee willen wij minimaal 1000 deelnames bereiken.
B3	Met het Taalpact zorgen we ervoor dat organisaties en hulpverleners laaggeletterdheid signaleren en doorverwijzen naar taalonderwijs. In 2027 breiden we het aantal samenwerkingspartners uit naar 40, die allemaal minimaal 1 activiteit (bijvoorbeeld de training herkennen en doorverwijzen) doen om beter te worden in het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterdheid. Daarnaast organiseren we een netwerkbijeenkomst voor samenwerkingspartners.
B4	TopTaal verzorgt het formele en non-formele onderwijs voor inwoners met laaggeletterdheid. Het doel is dat 40 inwoners onderwijs bij TopTaal volgen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Hulp voor inwoners met geldzorgen is toegankelijk en effectief.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	In 2027 zetten we geen nieuwe acties in. We werken met de ISD Bollenstreek continu aan toegankelijke en effectieve hulp en eenvoudige informatievoorziening.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners dat leeft op of onder de armoedegrens neemt af.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	In 2027 zetten we geen nieuwe acties in. We zetten doorlopend in op heldere informatievoorziening over inkomens- en minimaregelingen, het signaleren van geldzorgen en toeleiden naar werk.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	De ISD Bollenstreek signaleert betalingsachterstanden via vaste signaalpartners en zet, afhankelijk van ernst en frequentie, binnen 4 weken een passende interventie in. Het doel is om naar aanleiding van deze vroegsignalering in 20% van de gevallen een succesvolle interventie in te zetten. Dit is nu 8%.
E2	De ISD Bollenstreek biedt inwoners die zich melden voor schuldhulpverlening een passend aanbod aan. Zo starten we met het Jongeren Perspectief Fonds. Dit is een schuldhulpverleningsaanbod dat aansluit bij de leefwereld van jongeren. Met dit Fonds helpen we in 2027 10 jongeren in de Bollenstreek.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel Inwoners met weinig geld kunnen meedoen aan de samenleving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	In Q3 2027 sturen we een brief aan alle ouders met kinderen van 4-17 jaar over het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Daarmee stimuleren we dat kinderen van inwoners met weinig geld kunnen meedoen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel Nieuwkomers integreren snel en krijgen hulp om mee te kunnen doen aan de samenleving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
G1	80% van de statushouders heeft binnen 10 weken na de brede intake een Persoonlijk Integratie Plan (PIP) en is bij een passende leerroute aangemeld. Tijdens het scholingstraject wordt aanwezigheid en voortgang halfjaarlijks gemonitord en waar nodig bijgesteld. Al tijdens de intake worden werkervaring en mogelijke kansen op de arbeidsmarkt verkend.
G2	50% Van de statushouders binnen de B1-route (taalroute) en de Z-route (zelfredzaamheidsroute) krijgt binnen 3 jaar een aanbod van Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP). Er wordt ingezet op taalscholingstrajecten gecombineerd met (betaald) werk. In Q1 2027 implementeren we het programma Taal op de Werkvloer.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland Regionaal Bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland)	Maatschappelijk middenveld Maatschappelijke organisaties

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Opgroeien en opvoeden

Onze kinderen groeien op in een gezonde en veilige omgeving en opvoeders voelen zich gesteund

Wij willen dat kinderen in Hillegom gezond en veilig opgroeien en zich goed ontwikkelen. Ouders en opvoeders zijn hierbij in eerste instantie zelf aan zet, samen met hun netwerk. Opvoeden is niet altijd eenvoudig. Waar nodig ondersteunen wij ouders tijdig en passend.

Wij hebben oog voor gezinnen waar problemen op meerdere leefgebieden spelen. In deze situaties bieden wij een integrale aanpak, gericht op duurzame verbetering en het doorbreken van problematiek die van generatie op generatie wordt doorgegeven. Zo dragen wij bij aan gelijke ontwikkelkansen voor kinderen.

We zetten in op ondersteuning die licht is waar mogelijk en zwaar waar nodig. Daarbij hebben wij specifieke aandacht voor kinderen die het thuis, op school of in de wijk moeilijk hebben, bijvoorbeeld door armoede, schulden, scheiding of uitsluiting.

Trends en ontwikkelingen

Blijvende druk op de jeugdhulp

De vraag naar jeugdhulp blijft onverminderd hoog. Problematiek wordt complexer en wachttijden blijven een aandachtspunt. Tegelijkertijd staan de kosten onder druk. Dit vraagt om scherpe keuzes en een andere manier van werken, waarbij we de toegang tot jeugdhulp beter afbakenen en inzetten op passende ondersteuning.

Programmaplan Jeugd

Met het Programmaplan Jeugd geven wij richting aan de doorontwikkeling van de jeugdhulp in Hillegom. Met dit programma versterken wij de pedagogische basis, normaliseren we opvoedvragen, zetten we het voorveld steviger neer en organiseren we regie en datagedreven sturing.

We werken toe naar een duurzaam jeugdhulpstelsel. Jeugdigen groeien zoveel mogelijk op in hun eigen omgeving en krijgen ondersteuning die past bij hun situatie. Gespecialiseerde jeugdhulp blijft beschikbaar voor jeugdigen die dit echt nodig hebben.

We voeren dit programma uit samen met onze strategische partners, zoals Voor ieder 1, onderwijs, zorgaanbieders en de welzijnsorganisaties. Samen zorgen we voor een betere aansluiting tussen preventie, ondersteuning en jeugdhulp.

Samenhang tussen lokaal en regionaal beleid

De opgaven binnen de jeugdhulp vragen om nieuwe samenwerking in de regio. Regionale maatregelen en lokale inzet versterken elkaar. Landelijk is de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld en in uitvoering genomen. Binnen de regio Holland Rijnland zijn aanvullende maatregelen ingezet. In 2027 ligt de nadruk op de verdere implementatie van deze maatregelen en het vergroten van de samenhang, zodat ondersteuning effectiever is en beter betaalbaar blijft.

Samenwerking zorg en veiligheid

Vraagstukken rondom jeugd raken soms zorg en veiligheid. Dit vraagt om een integrale aanpak waarin partners intensief samenwerken. De zorg- en veiligheidstafel speelt hierin een belangrijke rol. Binnen dit samenwerkingsverband versterken we de vroegsignalering, verbeteren we de samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners en voeren we gezamenlijk regie op complexe situaties. Door deze aanpak signaleren we eerder, handelen we sneller en werken we effectiever aan duurzame oplossingen.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Ouders zijn - samen met hun netwerk - voldoende toegerust voor de opvoeding van hun kind
- Kinderen groeien op in een gezonde en veilige omgeving
- Kinderen kunnen zich optimaal ontwikkelen via onder meer inclusieve kinderopvang, onderwijs en vrije tijd
- Kinderen en gezinnen die dat nodig hebben helpen we om hun leven weer in eigen hand te nemen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Ouders zijn samen met hun netwerk voldoende toegerust voor de opvoeding van hun kind.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We zetten samen met Voor ieder 1 (Vi1) schoolmaatschappelijk werk (SMW) in op alle basisscholen in Hillegom. In de eerste helft van het jaar verduidelijken en borgen we de werkprocessen voor een effectieve inzet van SMW.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen groeien op in een gezonde en veilige omgeving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We geven vanaf Q1 2027 vorm aan de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) samen met partners uit onderwijs, opvang, zorg, welzijn, ouders en jeugdigen.
B2	In de eerste helft van 2027 verbeteren we, via de Zorg- en veiligheidstafels, de jeugdaanpak door de samenwerking te verbeteren en betere afspraken te maken over rolverdeling en verantwoordelijkheden, informatie-uitwisseling en escaleren en op- en afschalen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen kunnen zich optimaal ontwikkelen, via onder meer inclusieve kinderopvang, onderwijs en vrije tijd.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	In de eerste helft van 2027 ontwikkelen we samen met minimaal acht maatschappelijke partners een samenhangend en vrij toegankelijk aanbod dat bijdraagt aan het versterken van de pedagogische basis en het vergroten van kansengelijkheid. Deze initiatieven worden onder Opgroeien in Kansrijke Omgeving (OKO) ontwikkeld samen met de maatschappelijke partners op basis van de uitkomsten van de GGD monitor.
C2	In 2027 dragen we, in samenhang met de pijler Werk en Inkomen, bij aan het verkleinen van voortijdig schoolverlaten en de toeleiding naar duurzaam werk. Na regionale vaststelling vertalen we de maatregelen uit het regionaal programma voortijdig schoolverlaten en duurzaam werk naar lokaal uitvoerbare acties, met als

	doel het aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen en meer inwoners perspectief op een zelfstandig inkomen te bieden.
C3	Voor het schooljaar 27-28 gaan alle nieuwe aanvragen voor het leerlingenvervoer via de nieuwe verordening en beleidsregels. Daarom maken we in Q4 2027 een analyse van hoe dat is gegaan.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De kwetsbare kinderen en gezinnen helpen we om hun leven weer in eigen hand te nemen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	In 2027 implementeren we samen met Voor ieder 1 een veranderstrategie binnen het Programmaplan Jeugd, waarbij we de werkwijze van het lokale team versterken. We zetten actief in op normaliseren van opvoedtaken, het zoveel mogelijk dichtbij en in het netwerk oplossen van hulpvragen en het voorkomen van onnodige medicalisering. Tegelijkertijd organiseren we waar nodig regie op complexe casuïstiek en zorgen we voor integrale ondersteuning, zodat jeugdigen en gezinnen tijdig passende hulp ontvangen en meer grip krijgen op hun eigen situatie.
D2	Na regionale vaststelling vertalen we in 2027 de taskforce maatregelen naar lokaal uitvoerbare acties en implementeren deze binnen het Programmaplan Jeugd. We verwachten onder meer acties op casusregie en het werken met beschikkingen.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland ISD Bollenstreek Hecht Hollands Midden Regionaal Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland)	Voor ieder 1 Kinderopvang/aanbieders VE Samenwerkingsverbanden Scholen Centrum voor Jeugd en Gezin Aanbieders preventie, zoals Villa Pinedo, Home Start, Brijder, GGZ Rivierduinen Kwadraad Stichting MEE Welzijnswartier Praktijkondersteuners huisartsen Aanbieders jeugdhulp, jeugdbescherming – en reclassering Noot leerlingenvervoer Ouderklankbordgroep leerlingenvervoer Sportaanbieders en verenigingen Politie Jeugd Preventie Team Veiligheidshuis Veilig Thuis Bibliotheek Zuid Kennemerland Woningbouwcoöperatie STEK

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Thuis als basis

Onze inwoners hebben een woning die past bij hun situatie en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen

Wij willen dat inwoners zich thuis voelen en beschikken over een passende woning. Een stabiele woonsituatie is een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving.

Steeds meer inwoners wonen langer zelfstandig, ook als zij ondersteuning nodig hebben. Dit vraagt om een omgeving waarin wonen, welzijn en zorg goed op elkaar aansluiten. We zetten in op het versterken van de voorwaarden die dit mogelijk maken. Daarbij zijn een toegankelijke leefomgeving, sociale veiligheid en de nabijheid van voorzieningen van belang. Ook stimuleren we ontmoeting, zodat inwoners elkaar kunnen blijven helpen en ondersteunen.

We werken samen met onze strategische partners, zoals woningcoöperaties, zorg- en welzijnsorganisaties en de ISD Bollenstreek. Samen zorgen we voor passende oplossingen voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij wonen en dagelijks functioneren.

Trends en ontwikkelingen

Langer thuis wonen onder druk

Het aantal inwoners dat langer zelfstandig thuis woont neemt toe. Tegelijkertijd zien we dat dit steeds meer onder druk komt te staan door vergrijzing, een groeiend aantal mensen met dementie, krapte op de woningmarkt en tekorten in de zorg. Ook worden mantelzorgers zwaarder belast en eenzaamheid neemt toe. Dit vraagt om gerichte keuzes in hoe we ondersteuning organiseren en prioriteren.

Groei van de ondersteuningsvraag en noodzaak tot andere inzet

Door bovenstaande ontwikkelingen groeit de vraag naar ondersteuning. Tegelijkertijd is de financiële ruimte beperkt. Dit vraagt om, waar mogelijk, een verschuiving van individuele maatwerkvoorzieningen naar meer algemene en preventieve voorzieningen. Hiermee ondersteunen we inwoners eerder en laagdrempeliger en proberen we zwaarder zorg te voorkomen.

Programma Maatschappelijke zorg

We werken in Holland Rijnland vanuit de visie dat niemand aangewezen zou moeten zijn op Maatschappelijke Opvang. Iedere inwoner heeft recht op een veilige en passende woonplek, met ondersteuning als dat nodig is. Maatschappelijke Opvang zien we als tijdelijk en zo kort mogelijk.

De nadruk ligt steeds meer op preventie en ondersteuning dichtbij huis. We zetten de beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis door. Daarbij combineren we regionale samenwerking met lokale uitvoering, zodat ondersteuning dichtbij de inwoner en op maat kan worden georganiseerd.

We werken toe naar het principe van Wonen Eerst: eerst een stabiele woonplek, daarna passende ondersteuning. Gemeenten nemen hierin samen de regie en werken nauw samen met woningcorporaties, zorgaanbieders en wijkpartners.

Belang van ontmoeting en voorzieningen in de wijk

Laagdrempelige ontmoetingsplekken en voorzieningen in de wijk worden steeds belangrijker om eenzaamheid te verminderen en sociale netwerken te versterken. De voorzieningen dragen bij aan zelfredzaamheid en kunnen een zwaardere zorgvraag helpen voorkomen. In Hillegom zien we deze ontwikkelingen terug in verschillende initiatieven, zoals Het Stekkie, Heemplein, Plein 28 en Olympia. Deze plekken bieden inwoners de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten, ondersteuning te vinden en actief te blijven deelnemen aan de samenleving. We zetten in op het verder versterken en benutten van dit soort voorzieningen, in samenhang met het bredere aanbod binnen het sociaal domein. Zo doen we ook onderzoek naar toekomstbestendige speeltuinverenigingen in combinatie met welzijn en ontmoeting.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- De leefomgeving is veilig, toegankelijk en leefbaar voor iedereen
- Er is voldoende toegankelijk aanbod verspreid over de wijken/kernen, gericht op ontmoeting, daginvulling en vervoer er naartoe
- Inwoners kennen de mogelijkheden en nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen
- Er zijn voldoende woonplekken voor specifieke doelgroepen die vragen om wonen met zorg
- Iedereen heeft een dak boven het hoofd

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De woonomgeving is veilig, toegankelijk en leefbaar voor iedereen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteitsomschrijving
A1	In 2027 starten we geen nieuwe acties. We werken continu aan deze ambitie, onder andere met het programma maatschappelijke zorg. Daarmee investeren we in een goed werkende zorg- en veiligheidsketen en werken we preventief aan een veilige omgeving door het vroegtijdig signaleren van overlast en zorgen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er is voldoende aanbod verspreid over de wijken/kernen gericht op ontmoeting, daginvulling en vervoer er naartoe.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In 2027 werken wij continu aan een evenwichtige spreiding van laagdrempelige ontmoetingsplekken in alle wijken. In de eerste helft van 2027 onderzoeken wij samen met partners binnen het lokale Wonen-Welzijn-Zorg netwerk waar kansen liggen voor het (verder) openstellen en benutten van ontmoetingslocaties en is een actueel overzicht beschikbaar van ontmoetingsplekken en kansen voor uitbreiding. Daarbij worden bijvoorbeeld ook speeltuinverenigingen meegenomen. Op basis hiervan maken wij gedurende 2027 afspraken over uitbreiding en toegankelijkheid van het aanbod.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners kennen de mogelijkheden en nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	Er is geen specifieke nieuwe activiteit in 2027. Aan deze ambitie wordt continu gewerkt via het Wonen-Welzijn-Zorg programma en ondersteuningsaanbod via de ISD Bollenstreek en Voor ieder 1.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er zijn voldoende woonplekken voor specifieke doelgroepen die vragen om wonen met zorg.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We breiden in 2027 het aanbod van Scheve Huisjes uit met 2 woningen in de Duin- en Bollenstreek, zodat meer inwoners met een zorgbehoefte zelfstandig en passend kunnen wonen. In Hillegom onderzoeken we de mogelijkheid om 1 van die 2 te plaatsen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen heeft een dak boven het hoofd.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	Het aantal plekken in de Duin- en Bollenstreek voor inwoners die dak- en thuisloos zijn breidt uit met 4 extra plekken van 32 naar 36, waarvan 7 flexibel.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland Regionaal Bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland)	WelzijnsKwartier Huisartsen Voor ieder 1 Maatschappelijk middenveld Politie Instanties Maatschappelijke Zorg Maatschappelijke organisaties CJG Kinderopvangorganisaties

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Passende ondersteuning

Onze inwoners redden zich zoveel mogelijk zelf en krijgen ondersteuning wanneer dat nodig is

Wij zorgen dat inwoners die ondersteuning nodig hebben, snel en eenvoudig op de juiste plek terechtkomen. De toegang tot hulp is laagdrempelig, duidelijk en overzichtelijk. Eenvoudige vragen worden snel afgehandeld en bij complexe situaties kijken we samen met de inwoner naar een passende oplossing. Ondersteuning organiseren we zo veel mogelijk integraal, zodat inwoners niet steeds opnieuw hun verhaal hoeven te doen en ondersteuning goed op elkaar aansluit.

Wij bieden ondersteuning via algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Daarbij geldt: licht waar mogelijk en zwaar waar nodig. We bieden ondersteuning aan inwoners om, waar dat kan, (weer) zelfstandig verder te gaan.

Onze strategische partners spelen een belangrijke rol in de uitvoering. De ISD Bollenstreek voert onder andere de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) uit en zorgt voor toegang tot maatwerkvoorzieningen. Voor ieder 1 - ook wel de sociale wijkteams - is de centrale plek voor hulpvragen en biedt voor vragen op verschillende leefgebieden passende ondersteuning. Samen zorgen we voor een samenhangend systeem waarin inwoners passende ondersteuning krijgen op het moment dat dat nodig is.

Trends en ontwikkelingen

Druk op snelle en toegankelijke ondersteuning

Inwoners verwachten steeds vaker dat ondersteuning snel, duidelijk en eenvoudig beschikbaar is. Tegelijkertijd worden vragen complexer en is de capaciteit beperkt. Dit vraagt om duidelijke keuzes in de toegang en om efficiënte inrichting van processen, zodat inwoners snel op de juiste plek terechtkomen.

Toename van complexe en samenhangende problematiek

Ondersteuningsvragen spelen zich vaker af op meerdere leefgebieden tegelijk. Dit vergroot het risico dat inwoners niet direct op de juiste plek terechtkomen. Het vraagt een integrale toegang en goede samenwerking tussen organisaties, zodat inwoners sneller passende ondersteuning krijgen.

Versterken van signalering en aanpak van onveiligheid

Huiselijk geweld en onveilige situaties blijven vaak lang verborgen. Tegelijk is de impact hiervan groot en langdurig. Er wordt steeds meer nadruk gelegd op vroegsignalering, samenwerking tussen partners en het duurzaam doorbreken van onveiligheid. Dit vraagt om een alerte en goed georganiseerde keten, waarin signalen snel worden opgepakt en doorgezet.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Inwoners die professionele ondersteuning nodig hebben komen op de juiste plek terecht
- Er is zo snel en zo eenvoudig mogelijk passende ondersteuning beschikbaar
- Huiselijk geweld wordt zo vroeg mogelijk gesignaleerd, er wordt adequaat gereageerd en het wordt duurzaam gestopt

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die professionele ondersteuning nodig hebben komen op de juiste plek terecht.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Voor Ieder 1 (Vi1) verkent een uitbreiding van de ondersteuning aan volwassenen, met als doel het terugdringen van de inzet van Wmo maatwerkvoorzieningen zoals individuele ondersteuning. Voor ieder 1 doet dit in samenwerking met de ISD Bollenstreek en welzijn. Q3 2027 is helder wat dit vraagt aan extra financiën en personele inzet.
A2	We voeren in Q4 2027 een verkenning uit naar uitbreiding van de procesregisseur complexe casuïstiek.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er is zo snel en zo eenvoudig mogelijk passende ondersteuning beschikbaar.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In het eerste kwartaal van 2027 maken we samen met Voor ieder 1 een plan om de wachttijden terug te dringen en toe te werken naar de afgesproken maximale wachttijd van drie maanden. Daarbij maken we afspraken over de benodigde bezetting en maatregelen om hulpvragen sneller op te pakken.
B2	Voor ieder 1 is gestart met het ontwikkelen van een capaciteitsmodel. In 2027 moet dit model onderbouwd duiding kunnen geven aan de wachtlijsten, het minimaal benodigde FTE en mogelijke oplossingsrichtingen zoals efficiënter werken, collectivisering en samenwerking met het preventieve veld. Met deze informatie kunnen we beter sturen op de wachtlijsten.
B3	Voor ieder 1 start in 2027 met het inzetten van casusregie bij meervoudige complexe problematiek om zo beter aan te sluiten bij wat een gezin nodig heeft.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Huiselijk geweld wordt zo vroeg mogelijk gesignaleerd, er wordt adequaat gereageerd en het wordt duurzaam gestopt.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	In 2027 geven we uitvoering aan de regiovisie voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling door middel van campagnes, het versterken van de samenwerking tussen ketenpartners en het lokaal uitrollen van diverse activiteiten.
C2	We versterken de samenwerking tussen Veilig Thuis en Voor ieder 1 door te stimuleren dat Veilig Thuis kan aansluiten bij de lokale teams waar nodig, zodat meldingen van huiselijk geweld tijdig en zorgvuldig worden opgepakt. Daarnaast starten we in 2027 met het herijken van de regionale samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en de lokale teams.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Service Organisatie Zorg Holland Rijnland en aanbieders specialistische jeugdhulp HECHT Hollands Midden (GGD)	Voor ieder 1 Onderwijsveld Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Bedrijfsleven en organisaties Welzijnswartier Veilig Thuis Meldpunt zorg en overlast Zorg en Veiligheidshuis Hollands Midden Politie

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Burgerzaken

Trends en ontwikkelingen

Digitalisering en technologie:

De digitalisering betekent dat steeds meer contacten tussen inwoners en gemeente online gebeuren en steeds meer producten online kunnen worden aangevraagd. Dat vraagt om een andere vorm van dienstverlening. Daarnaast heeft digitalisering ook invloed op de veiligheid en fraudegevoeligheid van de persoonsgegevens die de gemeente beheert en verstrekt. Hiervoor dienen nieuwe scanners te worden aangeschaft die de veiligheid en fraude kunnen toetsen.

Toename van (poging tot) identiteitsfraude:

Landelijk is een toename te zien van (pogingen tot) identiteitsfraude. Deze ontwikkeling vraagt om extra aandacht voor het tijdig herkennen en voorkomen van identiteitsfraude en om verdere versterking van de controle en verificatie van identiteitsgegevens.

Toename onjuiste basisregistratie in de BRP

Landelijk neemt het aantal onjuiste in- en uitschrijvingen op adressen in de Basisregistratie Personen (BRP) toe. Hierdoor wordt goede samenwerking en informatie-uitwisseling met andere overheidsinstanties en externe partners steeds belangrijker om onjuiste registraties tijdig te signaleren en de betrouwbaarheid van de BRP te waarborgen.

Landelijk is er een toename te zien van onjuiste in- en uitschrijvingen op adressen in de basisregistratie personen (BRP):

Samenwerking met andere overheidsinstanties en externe partijen is cruciaal voor het leveren van een juiste en correcte BRP.

Reisdocumentenpiek:

We kennen in heel Nederland momenteel het fenomeen "reisdocumenten-piek". In 2014 werd het paspoort en de ID-kaart voor het eerst 10 jaar geldig, voorheen was dat 5 jaar. In de periode 2024 t/m 2028 worden al die toen aangevraagde documenten vervangen, ten opzichte van de periode 2019 t/m 2023 betekent dat meer dan een verdubbeling van het aantal aanvragen. Er zijn adequate maatregelen genomen met betrekking tot een tijdelijk budget voor flexibel extra personeel, verruiming van openingstijden en balies om een vlotte dienstverlening te garanderen aan de inwoners.

Provinciale Statenverkiezingen en Waterschapsverkiezingen 17 maart 2027:

De gemeente is verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van de verkiezingen. Dit omvat onder meer de inrichting en bemensing van stembureaus en een centrale tellocatie. We dragen zorg voor de inrichting van de bijbehorende processen en de stroom van documenten en informatie. Daarnaast vervult de gemeente bij deze verkiezingen zelf de rol van Centraal Stembureau. Dit brengt extra verantwoordelijkheden met zich mee, waaronder de registratie van politieke partijen en kandidaten. Daarnaast is ook inzet van inwoners nodig voor bemensing van de stembureaus en de centrale tellocatie. Het doel is het waarborgen van eerlijke, transparante en goed georganiseerde verkiezingen.

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- We zetten ons in voor service op maat, zodat iedere inwoner op een passende manier geholpen wordt. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is.
- We zorgen voor betrouwbare persoons- en adresgegevens in de BRP en het voorkomen van identiteitsfraude.
- We organiseren een soepel verlopende Reisdocumentenpiek waarbij het ons tijdelijk ter beschikking gestelde extra budget adequaat wordt ingezet.

- We waarborgen een eerlijke, transparante en goed georganiseerde Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezing in maart 2027.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We zetten ons in voor service op maat, zodat iedere inwoner op een passende manier geholpen wordt. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We gaan door met het uitbreiden van het E loket. Tevens wordt Q1 2027 gestart met het maken van een groeiplan ten behoeve van het verhogen van de digitale aanvragen van de drie belangrijkste E diensten: rijbewijzen, vermissingen reisdocument en groene verhuizing.
A2	Dit doen we door onze balieprocessen klantvriendelijk en efficiënt in te richten. Daarnaast trainen we medewerkers in het herkennen van bijv. dementie en huiselijk geweld. Burgerzaken biedt de mogelijkheid tot het doen van een huisbezoek in geval inwoners slecht ter been zijn.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We zorgen voor betrouwbare persoons- en adresgegevens in de BRP en het voorkomen van identiteitsfraude.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We zorgen ervoor dat onze technische hulpmiddelen aan de nieuwste standaarden voldoen. In 2027 betekent dat de aanbesteding is afgerond en de implementatie van de zelfscanners is gestart.
B2	We zorgen voor de doorontwikkeling van expertise Adreskwaliteit. In 2027 wordt gestart met het verhogen van huisbezoeken om de leegstand van woningen te reduceren. In Hillegom staan tussenss de 300-350 woningen leeg en de inschatting is dat bij 160 woningen een huisbezoek eind 2027 is gedaan.
B3	De gevolgen van de doorontwikkeling van adreskwaliteit zullen leiden tot intensivering van samenwerking met ketenpartners (OOV, Politie, Leerplicht, Belastingen, Handhaving BWT, Voorieder1 etc.). Datgene wat wordt aangetroffen bij een huisbezoek wordt doorgesproken met het betreffende onderdeel.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We organiseren een soepel verlopende Reisdocumentenpiek waarbij het ons tijdelijk ter beschikking gestelde extra budget adequaat wordt ingezet

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We monitoren continu op voldoende capaciteit zodat de inwoners van onze gemeente altijd binnen wettelijk gestelde termijnen geholpen worden. We zetten in Q2 2027 in op het maximaliseren van digitale (rijbewijs en paspoorten) aanvragen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We waarborgen een eerlijke, transparante en goed georganiseerde Waterschaps- en Provinciale Statenverkiezingen in maart 2027.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We zetten voldoende intern personeel en inwoners van de gemeente in om een adequate voorbereiding op en soepele uitvoering van de verkiezingsdagen te garanderen

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Ministerie van Binnenlandse Zaken/Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) Kiesraad Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB)

Beleidsindicatoren

Onderstaande beleidsindicatoren komen uit de landelijk verplichte uniforme basisset van beleidsindicatoren voor de begroting en jaarrekening (Besluit Begroting en Verantwoording). Eind 2025 is de eerste versie van de MAG-monitor gereed. Daarin staan indicatoren voor alle ambities uit de Maatschappelijke agenda. Deze zullen waar mogelijk worden gebruikt bij de concretisering van de activiteiten in deze begroting. Naar verwachting wordt de MAG-monitor opgenomen in volgende programmabegrotingen.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	590,1	nb*	A	A	2024: 850,2	LISA
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4	nb*	B	B	2024: 6	CBS
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolkingen t.o.v. de beroepsbevolking	75,7	76,1	C	C	2025: 73,2	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22-jarigen	1	nb*	D	D	2024: 2	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	142,8	144,8	E	E	2025: 281,2	CBS

Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 74 jaar	82,8	nb*	F	F	2024: 203,1	CBS
Jongeren met delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	1	nb*	G	G	2023: 1	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	19,1	17,5	H	H	2025: 13,7	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,8	0,7	I	I	2025: 1	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3	nb*	J	J	2023: 0,3 %	CBS
Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	600	580	K	K	2025: 720	GMSD

A: In samenwerking met diverse partners binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland werken we aan het snel en doeltreffend verbinden van vraag en aanbod aan elkaar.

B: Streven is ervoor te zorgen dat kinderen door de inzet van voorzieningen vanuit o.a. bijstand en minimabeleid kunnen meedoen in de samenleving.

C: Streven is het hoge niveau van arbeidsparticipatie vast te houden en verder omhoog te brengen door inwoners met en zonder arbeidsbeperking de mogelijkheid te bieden zich (door) te ontwikkelen en onbenut arbeidspotentieel in kaart te brengen en (terug) te verleiden naar werk.

D: Het jongerenpunt zet zich in tegen jeugdwerkloosheid van jongeren zonder werk en/of startkwalificatie, door goed en laagdrempelig vindbaar en toegankelijk te zijn en daarnaast deze jongeren actief te benaderen. Streven is hen (terug) naar werk en/of opleiding te begeleiden.

E: De ontwikkeling van personen in de bijstand komt mede voort uit autonome (landelijke) ontwikkelingen. Streven is deze terug te dringen door de inzet van sociale activering en zodra er sprake is van arbeidsvermogen, actieve bemiddeling naar het sociaal ontwikkelbedrijf.

F: Streven is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via diverse ontwikkeltrajecten toe te leiden naar de arbeidsmarkt. Het sociaal ontwikkelbedrijf bedrijf geeft hier samen met de sociale dienst en het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland invulling aan.

G: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren dat na een delict voor de rechter komt, te verminderen.

H: Streven is door de inzet van preventie, normalisering, vroegsignalering en het organiseren van passende zorg het percentage jongeren met jeugdhulp terug te dringen. Vooral de huisarts verwijst veel door naar jeugdhulp, met name naar ggz. De praktijkondersteuner Jeugd huisarts (POH Jeugd ggz) is een belangrijk middel om deze doorverwijzingen te verminderen.

I: Jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is de voorliggende zorg en hulp en de nazorg aan gezinnen te optimaliseren, waardoor het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen afneemt.

J: Jeugdreclasseringsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen die in aanraking komen met de politie, waardoor het aantal jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel afneemt.

K: Samen met inwoners bekijken we welke beperkingen deze ondervindt. Met de inwoner wordt onderzocht in welke mate deze in staat is om zelf oplossingen te vinden voor die beperkingen. Dit kan door het inschakelen van het eigen netwerk (familie, vrienden, kennissen, kerk, vereniging etc.) en algemene voorzieningen die in de omgeving aanwezig zijn. Is de conclusie dat de beperkingen niet zelf op te lossen zijn, dan wordt onderzocht of een maatwerkarrangement de oplossing is.

Toelichting indicator Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Toelichting indicator Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Toelichting indicator Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Toelichting indicator Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Toelichting indicator Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Toelichting indicator Lopende re-integratie-voorzieningen

Het aantal re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Toelichting Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet

voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Toelichting indicator Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

* voorlopige cijfers

** nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend.

Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaategemeente.nl/mosaic/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording--bbv->

Indicator	Eenheid	Raelisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat niet staat ingeschreven op een school.	4,7	nb*	L	L	2024: 6,7	DUO
Relatief verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat ongeoorloofd afwezig is.	17	nb*	L	L	2024: 28	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,1	nb*	L	L	2024: 2,3	DUO

L: Onze ambitie is in samenwerking met onderwijs, integrale toegang en jeugdhulp leerlingen optimaal te begeleiden en daarmee het aantal verzuimers en vsv'ers verder terug te dringen

Toelichting indicator Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

Toelichting indicator Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatie plichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.

Toelichting indicator Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

*nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Indicator	Eenheid	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	NL	Bron
Sporters	Percentage niet sporters	42,1	nb*	nb*	nb*	2024: 42,5	Gezondheids enquête (CBS, RIVM)

Toelichting indicator Niet sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Kaderstellende stukken

Maatschappelijke agenda

Programmaplan Jeugd

[Regiovisie en inkoopplan - Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland](#)

[Geweld thuis samen aanpakken. Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld Hollands Midden 2024 – 2028](#)

[Verordening Jeugdhulp Hillegom 2026 | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020 | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Verordening leerlingenvervoer Hillegom 2026 - informatie | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Verordening inburgering Hillegom 2022 | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Algemene subsidieverordening Hillegom 2025 | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Subsidieregeling peuteropvang en voorschoolse educatie Hillegom 2025](#)

[Nadere regels waarderingssubsidies Hillegom 2024 | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Subsidieregeling Energiearmoede Hillegom 2026-2027 | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek 2024 | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Gemeenschappelijke regeling werkbedrijven Kust-, Duin en Bollenstreek \(GR KDB\) | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Gemeenschappelijke Regeling Hecht | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Gemeenschappelijke Regeling Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland](#)

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Vitaliteit						
5.1 Sportbeleid en activering	-739	-729	-1.176	-1.176	-1.176	-1.176
5.2 Sportaccommodaties	-919	-979	-577	-577	-577	-577
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-534	-679	-516	-516	-516	-516
5.6 Media	-572	-584	-622	-622	-622	-622
7.1 Volksgezondheid	-1.922	-1.838	-1.872	-1.872	-1.872	-1.872
Totaal 1. Vitaliteit	-4.686	-4.809	-4.763	-4.763	-4.763	-4.763
Thema 2. Zorg voor elkaar						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.038	-998	-1.024	-1.024	-1.024	-1.024
Totaal 2. Zorg voor elkaar	-1.038	-998	-1.024	-1.024	-1.024	-1.024
Thema 3. Werk en inkomen						
6.3 Inkomensregelingen	-6.916	-7.170	-7.164	-7.164	-7.164	-7.164
6.4 WSW en beschut werk	-2.105	-2.038	-2.064	-1.840	-1.749	-1.734
6.5 Arbeidsparticipatie	-423	-442	-553	-546	-555	-563
Totaal 3. Werk en inkomen	-9.444	-9.650	-9.781	-9.550	-9.468	-9.461
Thema 4. Opgroeien en opvoeden						
4.1 Openbaar basisonderwijs	-113	-114	-114	-114	-114	-114
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.196	-1.195	-1.446	-1.772	-1.812	-1.794
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.114	-1.301	-1.225	-1.225	-1.225	-1.225
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-526	-605	-623	-623	-623	-623
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.719	-2.119	-2.333	-2.238	-2.113	-1.988
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-4.443	-4.705	-5.055	-5.055	-5.055	-5.055
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-498	-332	-332	-332	-332	-332
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-1.250	-1.585	-1.588	-1.419	-1.419	-1.419
6.792 PGB Jeugd	-232	-381	-391	-391	-391	-391
6.821 Jeugdbescherming	-259	-378	-372	-372	-372	-372
6.822 Jeugdreclassering	-29	-50	-49	-49	-49	-49
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-56	-289	-139	-101	-101	-101
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-11.435	-13.054	-13.667	-13.691	-13.606	-13.463
Thema 5. Thuis als basis						

6.811 Beschermd wonen (WMO)	-347	-826	-860	-762	-762	-762
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-80	-182	-110	-110	-110	-110
Totaal 5. Thuis als basis	-427	-1.008	-970	-872	-872	-872
Thema 6. Passende ondersteuning						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.102	-1.371	-906	-906	-906	-906
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-574	-756	-790	-790	-790	-790
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-706	-801	-797	-797	-797	-797
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-2.496	-2.437	-2.541	-2.541	-2.541	-2.541
6.712 Begeleiding (WMO)	-1.646	-1.531	-1.590	-1.590	-1.590	-1.590
6.713 Dagbesteding (WMO)	-562	-515	-535	-535	-535	-535
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-44	-45	-46	-46	-46	-46
6.791 PGB Wmo	-134	-197	-165	-165	-165	-165
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-81	-79	-80	-80	-80	-80
Totaal 6. Passende ondersteuning	-7.345	-7.732	-7.450	-7.450	-7.450	-7.450
Thema 7. Burgerzaken						
0.2 Burgerzaken	-863	-933	-1.073	-1.022	-1.022	-1.022
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-4	-3	-3	-3	-3	-3
Totaal 7. Burgerzaken	-867	-936	-1.076	-1.025	-1.025	-1.025
Totaal lasten	-35.242	-38.187	-38.731	-38.375	-38.208	-38.058

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Vitaliteit						
5.1 Sportbeleid en activering	137	138	125	125	125	125
5.2 Sportaccommodaties	281	364	364	364	364	364
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	32	32	32	32	32	32
5.6 Media	21	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	323	264	158	158	158	158
Totaal 1. Vitaliteit	794	798	679	679	679	679
Thema 2. Zorg voor elkaar						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	17	0	0	0	0	0
Totaal 2. Zorg voor elkaar	17	0	0	0	0	0
Thema 3. Werk en inkomen						

6.3 Inkomensregelingen	5.463	5.628	5.321	5.321	5.321	5.321
Totaal 3. Werk en inkomen	5.463	5.628	5.321	5.321	5.321	5.321
Thema 4. Opgroeien en opvoeden						
4.2 Onderwijshuisvesting	130	137	137	137	137	137
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	361	467	361	361	361	361
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	12	0	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	14	0	0	0	0	0
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	517	604	498	498	498	498
Thema 5. Thuis als basis						
6.811 Beschermd wonen (WMO)	324	567	608	632	632	632
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	64	133	91	91	91	91
Totaal 5. Thuis als basis	388	700	699	723	723	723
Thema 6. Passende ondersteuning						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	368	801	351	351	351	351
Totaal 6. Passende ondersteuning	368	801	351	351	351	351
Thema 7. Burgerzaken						
0.2 Burgerzaken	488	526	546	508	508	508
Totaal 7. Burgerzaken	488	526	546	508	508	508
Totaal baten	8.035	9.057	8.094	8.080	8.080	8.080

Saldo van baten en lasten	-27.208	-29.130	-30.636	-30.296	-30.129	-29.978
----------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen reserves	-2.039	-1.816	-95	-95	-95	-95
Onttrekkingen reserves	1.767	3.398	328	207	207	207
Totaal reserves	-273	1.582	233	112	112	112

Saldo na resultaatbestemming	-27.481	-27.545	-30.408	-30.189	-30.022	-29.871
-------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Programma 2 Leefomgeving

Hillegom staat de komende jaren voor een aantal samenhangende ruimtelijke opgaven. De vraag naar woningen, een goede bereikbaarheid, een klimaatbestendige leefomgeving en de energietransitie vragen om keuzes die impact hebben op de inrichting van ons dorp. De Omgevingsvisie Hillegom "Heerlijk Hillegom" vormt daarbij de basis voor de beleidsinzet binnen programma 2.

Ruimte voor wonen en leefkwaliteit

De druk op de woningmarkt blijft groot. Daarom werken wij verder aan de realisatie van voldoende woningen voor verschillende doelgroepen. Wij streven naar woongebieden waarin wonen, ontmoeten, bewegen en groen op een evenwichtige manier samenkomen. Een goede leefomgeving gaat hand in hand met passende voorzieningen, bereikbaarheid en aandacht voor sociale cohesie. Bij ruimtelijke ontwikkelingen blijven erfgoed en het dorpse karakter van Hillegom belangrijke uitgangspunten.

Integraal werken aan ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke ontwikkelingen vragen om een integrale afweging van verschillende belangen. Woningbouw, mobiliteit, water, groen en duurzaamheid zijn nauw met elkaar verbonden. Door plannen vanuit meerdere disciplines gezamenlijk te beoordelen en uit te werken, werken wij aan kwalitatief hoogwaardige ontwikkelingen.

Bereikbaar en verkeersveilig

Wij blijven werken aan een goed bereikbare en verkeersveilige gemeente. De groei van het aantal inwoners en de toenemende mobiliteitsvraag vragen om blijvende aandacht voor zowel de lokale als regionale bereikbaarheid. Wij werken aan een betere doorstroming van het verkeer, aantrekkelijke fiets- en wandelverbindingen en een goed bereikbaar dorp. Verkeersveiligheid blijft daarbij een belangrijk aandachtspunt, waarbij rekening wordt gehouden met alle gebruikers.

Een groene en toekomstbestendige leefomgeving

Een aantrekkelijke leefomgeving vraagt om een openbare ruimte die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie). Daarom blijven wij investeren in vergroening, en biodiversiteit. We richten de openbare ruimte zo in dat deze uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en recreëren, terwijl tegelijkertijd ruimte wordt geboden aan natuur, waterberging en verkoeling (bijvoorbeeld door meer groen) tijdens warme periodes.

Duurzaamheid en energietransitie

De energietransitie blijft een belangrijke opgave binnen ons programma. We zetten in op energiebesparing, duurzame energieopwekking, toekomstbestendige energievoorzieningen en isolatie van woningen. Daarbij houden we rekening met de uitdagingen rondom netcongestie en de gevolgen daarvan voor onder andere woningbouw en economische ontwikkeling.

Samenwerking en dienstverlening

Veel opgaven binnen de fysieke leefomgeving overstijgen de gemeentegrenzen. Daarom werkt Hillegom intensief samen binnen de Duin- en Bollenstreek, de Haarlemmermeer, Bloemendaal, Heemstede, Holland Rijnland en met de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland. Deze samenwerking is van groot belang voor de woningbouwopgave, de verbetering van de bereikbaarheid, de energietransitie en de ontwikkeling van het landelijk gebied. Daarnaast blijven wij inwoners en ondernemers ondersteunen bij initiatieven, vergunningaanvragen en ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit het uitgangspunt "ja, mits" bieden wij ruimte aan plannen die bijdragen aan onze ambities.

Bij al het werk dat wij verzetten zetten wij ons, samen met inwoners, ondernemers, belangenorganisaties en partners in voor een gezonde, veilige, duurzame, toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving, met behoud van het groene en dorpse karakter van Hillegom.

Mobiliteit

Hillegom is gelegen in de westflank van de Randstad. Bereikbaarheid van steden als Haarlem en Leiden, maar ook Schiphol en feitelijk de hele Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Metropoolregio Den Haag (MRDH) is voor inwoners en bedrijven van groot belang.

De noord-zuidverbindingen in de Duin- en Bollenstreek zijn zowel voor autoverkeer als openbaar vervoer redelijk, maar de oost-westverbinding is onvoldoende. Samen met onze regionale partners werken we daarom in het kader van het programmaplan Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek & Haarlemmermeer aan het verbeteren van de oost-westverbindingen voor auto, fiets en openbaar vervoer. We zoeken daarbij actief naar mogelijkheden om te versnellen op de uitvoering van maatregelen.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat er ook lokaal een goed wandel- en fietsnetwerk is en besteden we veel aandacht aan verkeersveiligheid.

Onze ambities op het gebied van mobiliteit hebben we vastgelegd in de Mobiliteitsvisie.

- Ambitie 1: Een mooie, gezonde en veilige leefomgeving (people).
- Ambitie 2: Hillegom zet in op duurzame mobiliteit (planet).
- Ambitie 3: Hillegom is een vitaal dorp, daarom zijn we goed bereikbaar (profit).

Deze Mobiliteitsvisie is uitgewerkt in het Mobiliteitsplan "Duurzaam Bereikbaar Hillegom" met bijbehorende Uitvoeringsprogramma. Het Mobiliteitsplan met daarin het Uitvoeringsprogramma is de basis voor de activiteiten in deze begroting.

In 2027 zetten we de Mobiliteitsvisie en het Mobiliteitsplan om naar de instrumenten die de Omgevingswet voorschrijft. Hiermee verankeren we het mobiliteitsbeleid in het stelsel van de Omgevingswet en zorgen we ervoor dat mobiliteit in samenhang wordt afgewogen met andere aspecten van de fysieke leefomgeving.

In het op te stellen omgevingsprogramma mobiliteit nemen we ook de volgende maatregelen op:

- verkennen mogelijkheden aanpassing parkeernormen;
- verbeteren veiligheid en doorstroming binnenstedelijke mobiliteit, o.a. de Pastoorslaan;
- NS-station Hillegom positioneren als regionale hub.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Beperken van het aantal verkeersslachtoffers tot een minimum. Elke aanpassing aan de infrastructuur moet tevens als doel hebben om de verkeersveiligheid te verbeteren. In 2027 moet het aantal verkeersslachtoffers met 25% gedaald zijn ten opzichte van 2020, uitgaande van een driejaarlijks gemiddelde

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Een verkeersveiligheidsanalyse maakt onderdeel uit van elke wegreconstructie en elk onderhoudsproject.
A2	In Q2 2027 wordt de tweejaarlijkse ongevallenrapportage opgeleverd. Onderdeel van de ongevallenrapportage is een top tien van de meest gevaarlijke kruispunten en wegvakken gebaseerd op een crossanalyse (combinatie ongevallen en oorzaken)
A3	Voor locaties die voor het eerst op de ongevallenrapportage staan wordt in Q3 en/of Q4 een verkeersveiligheidsanalyse opgeleverd.
A4	Op basis van het onderzoek "30 km/u-zones" leveren we een planning op voor

	realisatie 30 km/h zones tot 2030.
A5	In Q2 en Q3 voeren we een verkeersveiligheidsanalyse voor de 60 km/h wegen in de gemeente uit.
A6	Op basis van het onderzoek naar de veiligheid van de voetgangersoversteekplaatsen (VOP's) in 2025 en 2026 stellen we in 2027 een definitief ontwerp vast.
A7	We voeren een verkeersveiligheidsscan uit in de omgeving van 2 scholen.
A8	We voeren de gedragscampagnes uit conform de regionale agenda opgesteld door Holland Rijnland.
A9	We overleggen minimaal 6 keer per jaar met nood- en hulpdiensten over afstemming handhaving op infrastructurele maatregelen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lopen en fietsen op 1 en 2. In 2027 gebruikt 60% van de inwoners de fiets meerdere keren per week en loopt 80% van de inwoners meerdere keren per week naar hun bestemming.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In Q4 2027 leveren we een verkeersveiligheidsanalyse op van het loop- en fietsnetwerk.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verbetering bereikbaarheid Hillegom met het openbaar vervoer.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	Bij de ter inzagelegging van de dienstregeling van Qbuzz vragen wij aandacht voor de bereikbaarheid per openbaar vervoer van Hillegom met speciale aandacht voor de bereikbaarheid van ziekenhuizen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: In goede banen leiden van (vracht) verkeer om trilling- en/of geluidsoverlast door (vracht) verkeer te verminderen en de logistieke bereikbaarheid van het centrum te waarborgen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We actualiseren de wegcategorisering uiterlijk Q1 2027 als basis voor een goede weginrichting passend bij de functie van de weg.
D2	In 2027 voeren we een verkenning uit naar de mogelijkheden om vrachtverkeer te laten rijden via wegen die daartoe geschikt zijn.
D3	In 2027 stellen we samen met de provincie Zuid-Holland een plan van aanpak op om inwoners en werknemers van bedrijven in Hillegom te stimuleren vaker gebruik te maken van alternatieve vervoermiddelen voor de auto.
D4	In samenwerking met regionale partners zetten we verkeersmanagement in de Keukenhofperiode in om sluipverkeer en filevorming te beperken.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Stimuleren van elektrisch vervoer: in 2030 maakt 32% van de bevolking gebruik van elektrisch vervoer.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	We gaan we elektrisch rijden stimuleren door de laadinfrastructuur uit te breiden met 42 laadpalen in 2027 en 2028.
E2	Uiterlijk Q1 2027 stellen we beleidsregels op voor (elektrische) deelmobiliteit, waarin staat omschreven wat we willen faciliteren en wat we willen tegengaan.
E3	We onderzoeken de wenselijkheid van het invoeren van Verlengde Private Aansluiting (VPA)-beleid.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Omzetten mobiliteitsplan en bijbehorend uitvoeringsprogramma naar instrumenten omgevingswet

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	Uiterlijk Q4 2027 stellen we een omgevingsprogramma mobiliteit vast.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Maatregelen Hillegom in het kader van programmaplan Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek & Haarlemmermeer (MNDBS&H)

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
G1	We verzorgen de projectleiding voor het project Verbinding N206 - N207
G2	We nemen deel aan de projectgroep Doorfietsroutes en geven hier bij de herinrichting van de Wilhelminalaan mede uitvoering aan.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Gemeenten Duin- en Bollenstreek Gemeente Haarlemmermeer Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Holland Rijnland Vervoerregio Amsterdam

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Gebiedsontwikkeling

Gebiedsontwikkeling is een samenhangende aanpak om gebieden toekomstbestendig te maken.

We hebben veel wensen voor Hillegom, zoals wonen, werken en leefbaarheid. Omdat de ruimte beperkt is, vragen deze wensen om keuzes. Gebiedsontwikkeling brengt deze opgaven bij elkaar. Zo ontstaat ruimte om gericht te sturen op kwaliteit en samenhang.

Gebiedsontwikkeling richt zich op een gezonde en veilige leefomgeving.

Het gaat om betaalbaar wonen, sterke woon- en werklocaties en passende voorzieningen. Ook veranderingen in het winkelgebied, het landelijk gebied en de Greenport horen hierbij.

Samenwerken met de bollensector, het verkennen van de toekomst van de bollensector, het uitvoering geven aan de regiodeal, het behoud van bollengrond en het stimuleren van regiocertificering blijven onderdeel van de inzet.

Thema's als mobiliteit, energie, klimaat en groen worden integraal afgewogen. Water en bodem zijn hierbij leidend.

Goede programmering is nodig om plannen haalbaar te maken.

Gebiedsontwikkeling vraagt om een duidelijke en realistische programmering. Deze verbetert de kwaliteit van de leefomgeving en vergroot de financiële haalbaarheid. Ook helpt zij om projecten sneller te realiseren en de lokale economie te versterken. De programmering sluit aan op de behoeften van bewoners en bedrijven.

Externe ontwikkelingen maken gebiedsontwikkeling complexer.

Stijgende bouwkosten en rente hebben invloed op plannen. Ook netcongestie, drinkwatervoorziening, stikstof en waterkwaliteit spelen een rol. Deze ontwikkelingen liggen vaak buiten de invloed van de gemeente, maar bepalen wel de haalbaarheid.

Flexibiliteit en wendbaarheid zijn daarom noodzakelijk.

De gemeente stuurt op de hoogst haalbare kwaliteit binnen veranderende omstandigheden. Professionele gebiedsontwikkeling biedt ruimte om in te spelen op risico's en onzekerheden. Zo blijft uitvoering mogelijk en wordt gewerkt aan een toekomstbestendig Hillegom.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voldoen aan de spreidingswet

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We kijken naar uitruilmogelijkheden met andere gemeenten.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We werken continu aan herontwikkelingen binnen Hillegom, die bijdragen aan de omgevingsvisie.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	De ambities uit de Omgevingsvisie zijn leidend voor een integrale, duurzame gebiedsontwikkeling en worden proactief toegepast in de diverse projecten. Dit is een continue activiteit. De raad wordt periodiek (2 keer per jaar) geïnformeerd over de

	stand van zaken en voortgang van de projecten.
B2	Het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport (PLGDG) is in december 2025 vastgesteld. Zowel het proces woningbouw als de overige sporen uit het programma komen in een bestuursopdracht. We verwachten de bestuursopdracht voor het Uitwerkingsprogramma LGDG in Q4 2026 vast te laten stellen. In Q1 2027 kan gestart worden met de aanbesteding voor het vooronderzoek woningbouw. In 2027 (Q1) wordt op basis van de bestuursopdracht de uitvoeringsagenda vastgesteld. Parallel vindt onderzoek naar omgevingseffecten en haalbaarheid plaats naar mogelijke woningbouwlocaties, mede ter financiering van de herstructurering van het bollengebied. We doen dit samen met andere gemeenten (Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk).
B3	In het noordelijk deel van het plangebied van het Henri Dunantplein wordt in 2027 verder gewerkt aan de herinrichting en vergroening van de openbare ruimte. We zetten in op versnelling van dit proces met een multidisciplinaire aanpak. Aansluitend wordt op het overige marktgedeelte de verharding vervangen. Er worden plannen gemaakt voor de overige delen van het Henri Dunantplein in samenwerking met betrokken partijen. Het is nog niet duidelijk wanneer hierover overeenstemming wordt bereikt.
B4	In 2027 is het project opgestart voor de herontwikkeling van het Draka-terrein middels een projectopdracht en een voorbereidingskrediet. In Q1 2027 worden de stedenbouwkundige randvoorwaarden aan de gemeenteraad aangeboden. Na het afsluiten van de intentieovereenkomst met de initiatiefnemer wordt er later in het jaar een anterieure overeenkomst afgesloten om afspraken over de transformatie vast te leggen.

PROJECTEN

Gemeente Hillegom staat voor een periode waarin ruimtelijke keuzes meer dan ooit bepalen hoe ons dorp en onze wijken zich ontwikkelen. In deze begroting schetsen we daarom niet alleen de financiële kaders, maar ook de koers die we varen om groei en kwaliteit samen te brengen. Dat vraagt om samenwerking met ontwikkelaars, corporaties, buurgemeenten en natuurlijk onze inwoners. Die samenwerking vormt de basis voor de keuzes die we maken.

Om inzichtelijk te maken waar die samenwerking concreet vorm krijgt, volgt hieronder een overzicht van een aantal woningbouwontwikkelingen waarbij de gemeente direct betrokken is. Dit overzicht laat zien hoe we stap voor stap bouwen aan een gemeente die klaar is voor de toekomst, met ruimte voor iedereen die hier wil wonen, leven en werken.

Met het overzicht richten we ons specifiek op een aantal projecten en initiatieven die in 2027 (naar verwachting) in uitvoering zijn of in dat jaar meer vorm krijgen. Het gaat om ontwikkelingen die al in voorbereiding zijn en waarvan de planvorming, besluitvorming of realisatie een volgende fase bereikt. Daarmee bieden we een helder beeld van waar onze inzet het komende jaar zichtbaar wordt en welke projecten bijdragen aan het realiseren van onze ambities.

In de tabel de volledige lijst met plannen voor de gemeente Hillegom (boven 4 woningen) vanaf 01-09-2026 tot 2030+ .

Plannaam	Jaartal	Woningen	Koop	Huur
St. Jozefpark	2024	54	30	24
St. Jozefpark	2028	37	0	37
Stationsweg 13	2026	7	7	0
Goed Wonen fase 2	2026	61	21	40
Floraplein 8-10	2026	6	6	0
SIZO	2027	168	142	26
SIZO	2028	66	66	0
SIZO	2029	75	75	0
Weeresteinstraat (Lommerse-Uitendaal)	2027	55	39	16
Leidsestraat 154-156	2027	11	11	0
Graaf Janlaan Fase 1	2028	160	0	160
Molenstraat 22	2027	13	4	9
Diverse projecten (Hoofdstraat)	2027	10	10	0
Weeresteinstraat 43 (Bonda)	2028	7	7	0
Weeresteinstraat 25 (Toff)	2028	7	0	0
De Hoeksteen	2028	8	8	0
Cerespark (Leerwinkel & Smurfenbos)	2028	55	32	23
Leidsestraat 140	2028	4	4	0
De Marel Treslonghof T2	2028	34	12	22
Mauritslaan	2029	88	0	88
Toermalijn	2028	40	0	40
Pastoorslaan (Van der Schoot)	2030	194	136	58
Wilhelminalaan 1 - Villa Santwijck	2029	15	10	5
Sportlaan 1 - Bibliotheek	2030	34	0	0
GOM-Pastoorslaan	2029	5	5	0
Dunantstaete	2030	80	0	0
Draka-terrein	2031	300	0	100
Totaal		1.594	625	648

Naast bovengenoemde woningbouwinitiatieven werken we ook aan een nieuw onderstation in Hillegom.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) GGD Veiligheidsregio Hollands Midden	Provincie Zuid-Holland Hoogheemraadschap van Rijnland Woningbouwcorporaties Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Openbare ruimte

De openbare ruimte is van iedereen en kent vele vormen van gebruik. Zelfs op dezelfde plek kunnen verschillende gebruikers een totaal andere beleving hebben en daarmee zeer uiteenlopende wensen hebben. Denk maar eens aan een plein dat in de avond en nacht wordt gebruikt om te parkeren en overdag ruimte biedt voor een weekmarkt. Op een andere manier kan er ook gekeken worden naar functies van de openbare ruimte: een weg om over te rijden, maar ook om hemelwater af te voeren naar een kolk of berm. Bovengrondse elementen zijn behoorlijk zichtbaar, maar ondergronds zijn er ook veel objecten waar de gemeente een rol in speelt. Veelal zijn we gericht op het menselijk gebruik van de openbare ruimte, maar de laatste jaren is er steeds meer aandacht voor 'andere' gebruikers van de openbare ruimte zoals planten en dieren (flora en fauna).

Een belangrijk instrument om over de omgeving te communiceren, is 'Meldingen Openbare Ruimte' (MOR). We gebruiken deze meldingen ook om het beheer van de openbare ruimte aan te sturen. Ze geven immers een actueel beeld van de status van de buitenruimte. Daarnaast voeren we inspecties uit en werken we aan een meerjarenonderhoudsprogramma.

Leeswijzer

Een groot deel van deze paragraaf betreft 'regulier werk' vanuit met name een beheersmatige rol. Dit reguliere werk is met name terug te vinden in exploitatiebudgetten. Daarnaast worden diverse projecten voorbereid en/of uitgevoerd. Dit vindt zijn weergave met name in investeringsbudgetten, deze budgetten brengen kapitaallasten met zich mee.

De gemeente heeft een zorgplicht om alle voorzieningen in de openbare ruimte, waarvan zij eigenaar is, in goede staat te houden. We kijken vanuit twee invalshoeken naar de openbare ruimte: de technische staat en de functionele staat. Vervolgens worden de doelen en acties beschreven. We spreken met name over 'assets' omdat dit voortkomt uit de gangbare theorie van 'assetmanagement'. Met assets worden alle onderdelen van de openbare ruimte bedoeld. Dit zijn: wegen, civiele kunstwerken (bruggen, kademuren etc.), groen, riolering, bijzondere objecten (speelplekken, straatmeubilair, OV), riolering & water. Daarnaast dragen we zorg voor de omgang met grondstoffen van bewoners.

Technische staat

Van oudsher gaat beheer met name over de technische staat van de assets in de leefomgeving. Veelal is de omgang met technische opgaven behoorlijk rechtlijnig, relatief eenvoudig meetbaar en deels voorspelbaar. Dit komt ook doordat assets over het algemeen een lange levensduur hebben, met uitschieters van wel honderd jaar. De kwaliteit van de leefomgeving zit met name in de afwegingen voor het beeld, wettelijke vereisten en tijdigheid van activiteiten. Zaken waaraan gedacht moet worden zijn bijvoorbeeld de staat van het asfalt, de groei van een boom, ruimte voor bekabeling onder de grond en veiligheid rondom speeltoestellen.

Het beheer van de openbare ruimte lijkt op het eerste gezicht politiek neutraal. De technische staat van assets is immers objectief meetbaar en de levensduur beslaat vele jaren. In de praktijk is dit beheer echter zeer sensitief. De leefomgeving heeft de unieke eigenschap dat duizenden gebruikers er gelijktijdig gebruik van maken. Daarnaast voelen bewoners een sterk eigenaarschap, omdat de fysieke assets in hun directe leefomgeving zeer tastbaar zijn. Dit intensieve en diverse gebruik zorgt ervoor dat ook technische aspecten gevoelig zijn voor het maatschappelijke sentiment. Voor de gemeente is het daarom van groot belang om helder te communiceren welke keuzes worden gemaakt, waarom deze keuzes nodig zijn en wanneer inwoners actie kunnen verwachten.

Functionele staat

De technische staat van assets zegt niet alles, er moet ook steeds meer rekening worden gehouden met de functionaliteit van de leefomgeving. Deze functionaliteiten kunnen behoorlijk uiteenlopen, zelfs op dezelfde plek. Zo kan een plein door een marktkoopman anders worden ervaren dan door een bewoner, een automobilist of een fietser. De kwaliteit van de leefomgeving zit dan met name in de gebruikerswaarde, de afspraken tussen gebruikers en de tijdsgeest.

De functionele staat van de buitenruimte kan echter zeer fluctueren, afhankelijk van de standpunten van gebruikers en zaken die op dat moment aandacht vragen. Het spanningsveld dat kan ontstaan tussen technische en functionele staat kan het werk van de gemeente uitdagend maken. Omdat hierbij veel uiteenlopende invalshoeken mogelijk zijn, op hetzelfde stukje leefomgeving, ligt hier een taak voor de gemeente om gewogen beslissingen te maken en deze uit te dragen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We bieden een schone, hele en veilige openbare ruimte voor nu en in de toekomst.
Dit doen we door GOED beheer. Goed beheer staat voor Gewogen, Overzichtelijk, Efficiënt en Doelmatig.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Gewogen beheer betekent dat gemeenteraad en gebruikers van de buitenruimte ambities uitspreken en (waar mogelijk) vaststellen hoe de openbare ruimte het best gebruikt wordt. Participatie is hierin van groot belang waarbij alle gebruikers van de buitenruimte zeggenschap hebben. Gewogen 1 - In 2027 zijn alle beheerplannen en assetmanagementplannen actueel.
A2	Gewogen 2 - We zoeken de participatie met gebruikers van de openbare ruimte actief op.
A3	Overzichtelijk beheer wil zeggen dat activiteiten in of aan de openbare ruimte duidelijk en vooraf worden gecommuniceerd en vindbaar zijn. Overzichtelijk 1 - In 2027 staan alle projecten waar bestuurlijke opdracht voor is gegeven op de website van de gemeente.
A4	Overzichtelijk 2 - We stellen een meerjarenprogramma op van alle onderhoudsactiviteiten in de openbare ruimte.
A5	Efficiënt beheer betekent dat wanneer er zaken in de openbare ruimte nodig zijn er gekeken wordt of er ook andere zaken spelen. Integraliteit wordt gezocht tussen verschillende activiteiten en waar mogelijk worden activiteiten tegelijkertijd uitgevoerd. Efficiënt 1 - Waar mogelijk worden onderhoudsactiviteiten gelijktijdig en integraal uitgevoerd.
A6	Efficiënt 2 - We zoeken de samenwerking met andere eigenaren van de openbare ruimte actief op.
A7	Doelmatig beheer betekent enerzijds dat er gewerkt wordt volgens geldende wet- en regelgeving. Anderzijds dat er gezocht wordt naar de meest doelmatige inzet of aanwas van middelen. Doelmatig 1 - We zetten in op het verkrijgen van subsidies.

A8	Doelmatig 2 - We bieden inzicht in de toekomstige staat van de assets en financiële en maatschappelijke gevolgen.
A9	We doen een onderzoek naar de bewatering van de parken.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Omgang met energietransitie en ruimte voor innovatie in de ondergrond.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Ieder kwartaal stemmen wij met vergunningaanvragers en partners, waaronder nutsbedrijven, werkzaamheden in de ondergrond af. Daarbij benutten we kansen om activiteiten te combineren en overlast te beperken.
B2	De uitrol van glasvezel, nieuwe netwerkverbindingen en de verzwaring van het energienetwerk wordt door de gemeente gefaciliteerd. Binnen twee weken na afronding van de werkzaamheden door derden wordt de staat van de betrokken kapitaalgoederen beoordeeld en worden herstelmaatregelen afgesproken als de kwaliteit niet voldoet aan de gemeentelijke eisen. Dit is een continu proces.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een functionerend rioolstelsel en aanpak van waterproblematiek.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	Op basis van de in 2025-2026 uitgevoerde doorrekening van het functioneren van het rioolstelsel (SSW) wordt in 2027 een meerjarig investeringsprogramma in concept afgerond.
C2	In 2027 worden 15 ontvangstputten, waar persleidingen in uitkomen, gerenoveerd.
C3	Het project 'grootschalige renovatie vrijvervalriolering', waarvoor op locaties door heel Hillegom riolering gerelined wordt (van binnenuit renoveren van oude of beschadigde rioolleidingen), zal in het vierde kwartaal van 2027 worden afgerond.
C4	Wij voeren in het eerste kwartaal van 2027 de maatregelen uit het Programma Water en Klimaatadaptatie (PWKA) uit. Hiermee werken we aan het verminderen van wateroverlast, het verbeteren van de waterkwaliteit en het vergroten van de klimaatbestendigheid van de leefomgeving.
C5	We monitoren de uitkomsten en het effect van de invoering van de Kaderrichtlijn Water. De gemeenteraad wordt middels diverse sessies meegenomen in de effecten en mogelijke maatregelen om te voldoen aan de Kaderrichtlijn. Daarin wordt ook aandacht gegeven voor de ontwikkelingen in de bodem (bijv. verzilting) en de gevolgen voor de beplanting. Dit ligt in lijn met de noties in het hoofdlijnenakkoord om uitvoering te geven aan de Kaderrichtlijn water.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een wegensysteem dat past bij de functies van de wegen voor de gebruikers.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	In 2027 stellen wij een nieuw assetmanagementplan Wegen op. Dit plan vertaalt beleid naar concrete acties voor beheer en onderhoud. In het derde kwartaal leggen wij een conceptversie ter besluitvorming voor aan de raad.
D2	In 2027 stellen wij op basis van de in het tweede kwartaal van 2026 uitgevoerde wegininspecties een meerjarenprogrammering onderhoud wegen op. Daarbij stemmen wij de programmering af met het uitvoeringsprogramma mobiliteit. De voortgang en uitkomsten worden ter informatie met de raad gedeeld tijdens de reguliere planning- en controlcyclus.
D3	Ieder kwartaal stemmen wij af met andere wegbeheerders (provincies Zuid- en Noord-Holland, hoogheemraadschap, omliggende gemeenten en het Rijk) over geplande werkzaamheden en beheeractiviteiten.
D4	In 2027 stellen wij een nieuw assetmanagementplan Civiele Kunstwerken op. In het derde kwartaal leggen wij een conceptversie ter besluitvorming voor aan de raad.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een fijne aantrekkelijke leefomgeving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	Het Groenbeheerplan vormt het kader voor het beheer en onderhoud van de openbare groenvoorzieningen binnen de gemeente. Op basis van de resultaten van de groeninspectie 2024 stellen wij jaarlijks een uitvoeringsprogramma op, waarin concrete vervangings- en verbetermaatregelen worden vastgesteld en geprioriteerd. De uitvoering van de vervangingsmaatregelen vindt plaats in de periode Q1 2027 en Q4 2027.
E2	In 2027 wordt voortgebouwd op de ingezette koers. Daarbij ligt de focus op het verder ontwikkelen van een duurzaam en toekomstbestendig bomenbestand, met aandacht voor het vergroten van het kroonvolume door toepassing van het principe 'de juiste boom op de juiste plaats'. Alle bomen worden minimaal één keer per drie jaar geïnspecteerd op veiligheid en vitaliteit. In Q2 2027 worden circa 3.400 bomen in het gebied Elsbroek gecontroleerd. De uit deze controles voortvloeiende onderhoudsmaatregelen worden uitgevoerd in Q4 2027 en Q1 2028.
E3	In 2027 breiden wij het ecologisch beheer en onderhoud van bermen en plantsoenen verder uit, met behoud van het kwaliteitsniveau conform het Groenbeheerplan. Wij passen daarbij gefaseerd maaibeheer toe en stimuleren inheemse beplanting. Daarnaast zetten wij in op de omvorming van circa 10% van het bestaande gazonareaal naar ecologisch beheerde bermen, ter versterking van biodiversiteit en klimaatadaptatie.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilige en prettig verlichte openbare ruimte waarbij aandacht is voor energiebesparing.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	In 2028 is 100% van de openbare verlichting omgebouwd naar ledverlichting.
F2	In 2027 passen wij binnen de kaders van veiligheid en leefbaarheid dimregimes toe op de openbare verlichting waar dit technisch en operationeel mogelijk is. Daarnaast vervangen wij verouderde armaturen door ledverlichting en duurzame materialen, met als doel energiebesparing en lagere onderhoudskosten conform de vastgestelde beheerdoelen.
F3	In 2027 realiseren wij de implementatie en de bijbehorende monitoring van de contractafspraken voor het nieuwe onderhoudscontract openbare verlichting. Tevens zullen we het beheersysteem openbare verlichting opnieuw aanbesteden. In 2026 is de aanbesteding van het nieuwe onderhoudscontract openbare verlichting afgerond in samenwerking met Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk.
F4	In 2027 verbeteren wij de verlichting op de locaties waar dit op basis van de inventarisatie noodzakelijk is, met als doel het verhogen van de verkeersveiligheid.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een openbare ruimte waar het prettig verblijven en recreëren is.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
G1	In 2027 hebben we alle straatmeubilair in de openbare ruimte voldoende in beeld, zoals beeldende kunstwerken, watertappunten, bankjes en fietsparkeervoorzieningen. Vanaf 2027 geven wij uitvoering aan de opvolging en implementatie van de (nieuwe) beheerplannen.
G2	In 2027 geven wij uitvoering aan het in 2022 vastgestelde uitvoeringsplan sport en spel.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een schone leefomgeving en goede omgang met grondstoffen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
H1	We geven uitvoering aan het afval- en grondstoffenplan, zodat we in 2030 de landelijke recycle doelstelling realiseren. Dit is dat 60% van het afval wordt gerecycled.
H2	We herijken de afvalstoffenverordening, zodat deze goed aansluit bij de ambities op duurzaamheid, omgang met grondstoffen en beleving in Hillegom.
H3	We onderzoeken de behoefte aan aanpassingen van de openingstijden van de milieustraat, conform hoofdlijnenakkoord.
H4	We onderzoeken wat er nodig is voor de toekomstbestendige inrichting van de milieustraat, conform hoofdlijnenakkoord.

HOE GAAN WE DIT METEN?

We vinden het belangrijk om meldingen in de openbare ruimte te behandelen en streven daarbij naar een zo volledig mogelijke afhandeling. Binnen onze gemeente worden meldingen openbare ruimte aangemaakt en geregistreerd met de tool Buitenbeter, dit is de opvolger van fixi. Via dit systeem komen de meldingen binnen bij de organisatie, waarna vervolgens gehandeld kan worden om deze meldingen op te lossen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
I1	De gebruikte tool voor het maken van Meldingen Openbare Ruimte is vernieuwd in 2026. Het gebruik hiervan vraagt dus duidelijke communicatie en voorlichting over het gebruik.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Meerlanden	Provincie Zuid-Holland Holland Rijnland Duin- en Bollenstreek samenwerkingsagenda NUTS partijen Hoogheemraadschap van Rijnland Woningcorporatie Stek

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Duurzaamheid

Programmatistische aanpak verduurzaming

Met de omgevingsvisie werken wij aan een duurzame en toekomstbestendige gemeente. Dit doen wij via een programmatistische aanpak, waarbij toekomstbestendig denken en doen steeds meer onderdeel wordt van ons beleid, onze processen en onze uitvoering. Duurzaamheid is daarbij geen afzonderlijk beleidsveld meer, maar een integraal onderdeel van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en inrichting van de openbare ruimte, woningbouw, mobiliteit, economie en maatschappelijke voorzieningen.

De duurzaamheidsopgave is de afgelopen jaren uitgegroeid van een verzameling afzonderlijke projecten naar een structurele gemeentelijke opgave. Om deze opgave samenhangend en uitvoerbaar aan te pakken, werken wij vanaf 2027 vanuit een meerjarige programmering duurzaamheid. Hierin brengen wij voor meerdere jaren in beeld welke duurzaamheidsopgaven op de gemeente afkomen en welke capaciteit en financiële middelen daarvoor nodig zijn.

De programmering verbindt bestuurlijke ambities, wettelijke verplichtingen en bestaande gemeentelijke beleids- en uitvoeringskaders met de concrete uitvoering. Hierdoor kunnen wij prioriteiten bewuster afwegen, werkzaamheden faseren, koppelkansen benutten en beschikbare capaciteit en middelen doelgericht inzetten. De meerjarige programmering vormt daarmee een inhoudelijke onderlegger voor de begroting en de financiële afwegingen.

Binnen deze programmering werken wij langs vijf samenhangende programmalijnen:

Energietransitie en energiesysteem

Wij werken aan een betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam energiesysteem en uiteindelijk een klimaatneutraal Hillegom in 2050. De uitvoering vindt plaats via het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2025-2028, waarin de ambities uit bestaande beleidskaders zijn vertaald naar concrete acties en projecten.

De komende jaren ligt de focus op verder terugdringen van energieverbruik, de ontwikkeling van duurzame warmtevoorzieningen, het vergroten van duurzame energieopwekking en het versterken van een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Zo verminderen wij stapsgewijs de afhankelijkheid van fossiele energiebronnen.

Tegelijkertijd wordt de opgave complexer. Ontwikkelingen zoals netcongestie, de groeiende elektriciteitsvraag en de ruimtelijke impact van nieuwe energiesystemen vragen om een integrale benadering van het energiesysteem. Daarom versterken wij onze regierol en werken wij samen met inwoners, bedrijven, woningcorporaties, netbeheerders en regionale partners aan oplossingen die bijdragen aan een duurzame, betaalbare en betrouwbare energievoorziening voor de toekomst.

Toekomstbestendige leefomgeving

Wij werken aan een gezonde, groene en klimaatbestendige leefomgeving waar het prettig wonen, werken en verblijven is. Vanuit de omgevingsvisie geven wij integraal invulling aan thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie, water, bodem en groen.

Klimaatverandering en de toenemende druk op de leefomgeving maken vraagstukken zoals hitte, droogte, wateroverlast, waterkwaliteit en verlies aan biodiversiteit steeds urgenter. Daarom zetten wij in op het versterken van groenstructuren, biodiversiteit, ecologische verbindingen en een duurzame omgang met water en bodem.

Gebiedsontwikkelingen, herinrichtingsprojecten en beheerwerkzaamheden benutten wij nadrukkelijk als momenten om meerdere maatschappelijke opgaven tegelijk te realiseren. Met het omgevingsprogramma Toekomstbestendige Leefomgeving werken wij deze integrale aanpak verder uit en geven wij uitvoering aan opgaven op het gebied van biodiversiteit, klimaatadaptatie en water. Daarbij werken wij samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en regionale partners aan een leefomgeving die ook voor toekomstige generaties aantrekkelijk en veerkrachtig blijft.

Circulariteit en grondstoffen

Circulariteit vraagt om een andere manier van omgaan met grondstoffen, materialen en afvalstromen. Daarom werken wij aan het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen, het stimuleren van hergebruik en het toepassen van circulaire principes binnen gemeentelijke projecten, aanbestedingen en ruimtelijke ontwikkelingen. We zoeken daarbij actief naar kansen om circulariteit te verbinden met andere opgaven, zoals gebiedsontwikkeling, vastgoed en economische ontwikkelingen. De landelijke doelstelling is om in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen 50% te verminderen en in 2050 volledig circulair te zijn. Er is samenwerking met de provincie Zuid-Holland op deze doelstellingen die regionaal zijn geïntegreerd in de Regionale Investeringsagenda van Holland Rijnland en het Uitvoeringsprogramma van de Duin en Bollenstreek/ Economic Board. Voor de gemeente is dit vertaald in een Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (2025-2028) met concrete acties die bijdragen aan meetbare doelen.

Duurzame organisatie en bedrijfsvoering

Als gemeente willen wij duurzaamheid niet alleen stimuleren, maar ook zelf toepassen. Daarom integreren wij toekomstbestendig denken en doen steeds verder in beleid, projecten, processen en gemeentelijke bedrijfsvoering. Zo verduurzamen wij het gemeentelijk vastgoed, versterken ons energie- en CO₂-management en passen maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen steeds structureler toe. Daarnaast borgen wij duurzaamheid vroegtijdig in ruimtelijke ontwikkelingen en investeringsbeslissingen. Zo geven wij invulling aan onze voorbeeldrol en dragen wij bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Samen uitvoeren

De duurzaamheidsopgave kunnen wij niet alleen realiseren. Daarom werken wij samen met inwoners, bedrijven, verenigingen, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, netbeheerders en regionale partners. Door kennis, initiatieven en middelen te verbinden, vergroten wij de impact van onze inspanningen en benutten wij kansen die partijen afzonderlijk niet kunnen realiseren. Via het duurzaamheidsloket maken wij kennis, advies en ondersteuning toegankelijk en ondersteunen wij inwoners en organisaties bij het verduurzamen hun omgeving. Zo bouwen wij samen aan een duurzame en toekomstbestendige gemeente.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We werken aan een betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam energiesysteem en aan onze ambitie om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Daarbij zetten we in op energiebesparing, duurzame warmte, duurzame energieopwekking en een toekomstbestendige energie-infrastructuur.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Wij ondersteunen kwetsbare huishoudens bij het verlagen van hun energielasten door woningisolatie en andere energiebesparende maatregelen te stimuleren. Voor deze aanpak zetten wij beschikbare en nog te verkrijgen Rijksmiddelen in, waaronder het maatregelenpakket Energieschok.
A2	In 2027 faciliteren wij de wijkaanpak via Buurkracht. Via buurtteams ondersteunen wij inwoners laagdrempelig bij woningisolatie en andere energiebesparende maatregelen. Hiermee stimuleren we inwoners om gezamenlijk aan de slag te gaan met het verduurzamen van hun woning en dragen wij bij aan energiebesparing in de wijken.
A3	In 2027 nemen wij deel aan de regionale VvE-aanpak van Holland Rijnland. Hiermee ondersteunen wij de lokale Verenigingen van Eigenaren (VvE's) met advies en procesbegeleiding bij woningisolatie en andere energiebesparende maatregelen.
A4	In 2027 ronden wij het gebiedsdekkend ecologisch onderzoek voor het

	Soortenmanagementplan af, stellen wij het SMP-rapport op en dienen wij de aanvraag voor de gebiedsgerichte omgevingsvergunning in. Hiermee werken wij aan de bescherming van beschermde soorten en creëren wij de voorwaarden om woningisolatie en andere verduurzamingsmaatregelen in de toekomst efficiënter en goedkoper uit te voeren.
A5	In 2027 bereiden wij het omgevingsprogramma warmte voor. Samen met inwoners, bedrijven, woningcorporaties en regionale partners werken wij de mogelijkheden voor duurzame warmtevoorziening uit, waaronder de kansen van het Duurzaam Warmtenet Bollenstreek. Daarbij brengen wij de technische, financiële en maatschappelijke haalbaarheid van warmteoplossingen voor verschillende gebieden in beeld. Hiermee bereiden wij de keuzes voor die nodig zijn voor de toekomstige warmtevoorziening van onze gemeente.
A6	In 2027 herijken wij de Lokale Energiestrategie (LES). Daarbij actualiseren wij de gemeentelijke koers voor energiebesparing, energieopwekking en een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Wij houden hierbij rekening met actuele ontwikkelingen, waaronder netcongestie. De resultaten en strategische keuzes uit deze herijking verankeren we in de relevante instrumenten van de Omgevingswet.
A7	We starten in 2027 met het opstellen van een Omgevingsprogramma Energiesystemen, waarin we de ruimtelijke en technische randvoorwaarden nader uitwerken om de energietransitie lokaal in te kunnen passen.
A8	In 2027 werken wij samen met Liander en regionale partners aan het verminderen van de gevolgen van netcongestie en aan een toekomstbestendig energiesysteem. We ondersteunen de uitbreiding en ruimtelijke inpassing van de energie-infrastructuur en onderzoeken mogelijkheden voor slimmer gebruik van het elektriciteitsnet, zoals energieopslag, slim laden, energiedeling en energiehubs, zodat woningbouw, verduurzaming en duurzame energieopwekking mogelijk blijven.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Wij werken aan een gezonde, groene, biodiverse en klimaatbestendige leefomgeving waar het prettig wonen, werken en verblijven is. Nu en in de toekomst.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In 2027 stellen wij het omgevingsprogramma Toekomstbestendige Leefomgeving vast, waarmee wij de ambities uit de omgevingsvisie voor een gezonde, groene en klimaatbestendige leefomgeving verder uitwerken. We brengen hierin de opgaven voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, bodem, water en groen in samenhang en vertalen deze naar concrete doelen, maatregelen en uitvoeringsafspraken.
B2	In 2027 ronden wij het gebiedsdekkend ecologisch onderzoek voor het soortenmanagementplan af, stellen wij het SMP-rapport op en dienen wij de aanvraag voor de gebiedsgerichte omgevingsvergunning in. Hiermee beschermen wij kwetsbare soorten en creëren wij de voorwaarden om woningisolatie en andere verduurzamingsmaatregelen efficiënter en goedkoper uit te voeren.
B3	In 2027 zetten wij de campagne "Alle Tuinen Groen" voort. Hiermee stimuleren en ondersteunen wij inwoners om hun tuin en directe leefomgeving te vergroenen, onder andere met geveltuinen en adoptiegroen. Zo dragen wij samen met inwoners bij aan meer biodiversiteit en een klimaatbestendige leefomgeving.
B4	In Q2 2027 actualiseren wij de klimaatstresstest voor hitte, droogte, wateroverlast en overstroming. Hiermee brengen wij de gevolgen van klimaatverandering opnieuw in beeld en bepalen wij waar maatregelen het meest bijdragen aan een klimaatbestendige leefomgeving.
B5	In 2027 voeren wij maatregelen uit het Programma Water en Klimaatadaptatie

	(PWKA) uit. Daarbij zetten we onder meer in op het beperken van wateroverlast, het verbeteren van de waterkwaliteit en het vergroten van de klimaatbestendigheid van de leefomgeving.
B6	In 2027 stellen wij een aanpak voor invasieve exoten op, gericht op preventie, vroeg signalering en effectief beheer van risicovolle invasieve soorten.
B7	Wij werken de gemeentelijke bijdrage aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) verder uit. Aan de hand van concrete ruimtelijke ontwikkelingen onderzoeken wij wat de KRW vraagt van gemeentelijke planvorming, inrichting en uitvoering.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We werken toe naar een circulaire economie waarin het gebruik van primaire grondstoffen verminderen, materialen en producten zo lang mogelijk hergebruiken en circulariteit steeds meer onderdeel maakt van gemeentelijke projecten en lokale economie. Daarmee dragen wij bij aan de landelijke doelstellingen voor een circulaire economie.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	In 2027 passen wij bij minimaal 50% van de gemeentelijke aanbestedingen in de grond, weg- en waterbouw (GWW) circulaire criteria toe. Daarmee stimuleren wij het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen en het hergebruik van materialen binnen gemeentelijke projecten.
C2	In 2027 onderzoeken we bij minimaal één pand de mogelijkheden voor circulair oogsten in plaats van lineair/ traditioneel slopen. Daarbij brengen wij in beeld welke vrijkomende materialen kunnen worden behouden en hoogwaardig hergebruikt en hoe dit kan worden toegepast bij toekomstige sloop-en renovatieprojecten.
C3	In 2027 stimuleren wij bedrijven om circulair te ondernemen en ondersteunen wij de ontwikkeling van circulaire ketens en toekomstbestendige bedrijventerreinen. Daarbij werken we samen met regionale partners en verbinden wij circulariteit waar mogelijk met vergroening, klimaatadaptatie en efficiënt ruimtegebruik.
C4	In 2027 zetten wij in op het verbeteren van afvalscheiding en de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen. Daarmee willen wij ervoor zorgen dat meer materialen geschikt zijn voor recycling en opnieuw als grondstof kunnen worden gebruikt.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Wij verankeren duurzaamheid in beleid, projecten, processen en bedrijfsvoering en versterken de uitvoeringskracht die nodig is om onze duurzaamheidsdoelen te realiseren. Daarmee maken wij toekomstbestendig denken en doen steeds meer onderdeel van de reguliere gemeentelijke werkwijze.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	In 2027 passen wij het Convenant Toekomstbestendig Bouwen toe bij ruimtelijke ontwikkelingen en werken wij aan de verdere borging ervan in gemeentelijke kaders, werkprocessen en ruimtelijke afwegingen, daarbij betrekken wij ook de uitgangspunten voor circulair en biobased bouwen, waaronder het Nieuwe Normaal. Zo wordt toekomstbestendig bouwen vanaf de initiatiefase steeds meer een vast onderdeel van gemeentelijke planvorming en uitvoering.
D2	In 2027 werken wij met Lisse en Teylingen aan de verdere ontwikkeling van het gezamenlijke duurzaamheidsloket. Door kennis en uitvoeringscapaciteit te bundelen, vergroten wij de slagkracht voor de uitvoering van de duurzaamheidsopgave. Via het

	loket maken wij informatie, advies en ondersteuning beter toegankelijk voor inwoners, maatschappelijke organisaties en lokale initiatieven.
D3	In 2027 versterken wij maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) door duurzaamheidsdoelen steeds meer te verankeren in gemeentelijke aanbestedingen en opdrachten. Daarbij maken wij gebruik van de MVI-criteriatool en betrekken wij duurzaamheid en circulariteit vroegtijdig bij het opstellen van eisen en gunningscriteria.
D4	In 2027 verbeteren wij het bestaande energie- en CO2- management van ons gemeentelijk vastgoed door de kwaliteit van energiedata te verbeteren en structurele monitoring van energieverbruik en CO2-uitstoot in te richten. Hierdoor vergroten wij het inzicht in de prestaties van onze vastgoedportefeuille en kunnen wij gericht sturen op energiebesparing, CO2-reductie en toekomstbestendig vastgoedbeheer.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Omgevingsdienst West-Holland Holland Rijnland DBS	Woningcorporatie Stek Provincie Zuid-Holland RES Holland Rijnland Duin- en Bollenstreek samenwerkingsagenda Liander Circulair West Energiecoöperaties Energiecoaches Liander Energiebeheer Nederland (EBN) Firan Waterschap

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Wonen

Wonen zien wij als een basisrecht voor iedereen. Daarom zetten wij ons volop in om de woningnood in Hillegom aan te pakken en blijven we inzetten op de realisatie van 1440 woningen vanaf 2023 tot en met 2030. Voor de periode tot en met 2040 ziet de gemeente Hillegom een uitbreidingsopgave van 770 woningen voor zich. Voor de zoektocht naar woningbouwlocaties na 2030 houden we vast aan de afspraken van het programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport (PLGDG). De drie locaties die hiervoor door de Provincie nader worden onderzocht zijn Tussen Spoor en Vaart, Beeklaan en tussen Van der Schoot en Van Waveren.

We beschouwen wonen niet alleen als een ruimtelijke opgave maar ook als een maatschappelijke noodzaak met als doel voor alle Hillegommers een passende woonplek te vinden. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor Hillegomse starters, het doorstromen van onze ouderen en de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen. Daarom werken we aan wijken met een mix van woningtypes en voldoende aanbod passend bij de diversiteit aan huishoudens. Hierbij wordt gestuurd op het toegroeien naar 30% sociale huur in de woningvoorraad, in een woningbouwprogramma dat minimaal voor 2/3e uit betaalbare woningen bestaat.

Hiervoor kijken we niet alleen naar nieuwbouw. Ook het verbouwen en vernieuwen van bestaande woningen, winkels of bedrijfsruimte op specifieke bedrijventerreinen hoort hierbij. Zo zorgen we voor meer variatie in de woningvoorraad. Daarbij houden we rekening met ons culturele erfgoed en ons dorpse karakter. Dit geeft betekenis aan onze leefomgeving, het zorgt voor herkenning en draagt bij aan onze identiteit.

We onderzoeken hoe we beter regie en afstemming kunnen organiseren bij sociale en woonproblemen die ontstaan door binnenstedelijk bouwen en het huisvesten van verschillende doelgroepen, waar nodig met ondersteuning. Zodat nieuwe bewoners op een goede manier landen en zich welkom voelen in de wijk.

De woonopgave is te groot om alleen als Hillegom op te lossen. Samenwerking is daarom noodzakelijk. We werken samen binnen de Duin- en Bollenstreek, maar ook met de regio, de provincies, woningcorporaties, bouwbedrijven, zorgorganisaties, bewoners en het Rijk.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Tegemoetkomen aan een gevarieerde woningvraag door voldoende en divers aanbod in woningbouw.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	In 2027 worden binnen Hillegomse projecten 257 woningen opgeleverd. Hiermee dragen wij bij aan de toekomstige woningbouwopgave van Hillegom
A2	In 2027 stelt de gemeenteraad een lokale huisvestingsverordening vast en geeft het college uitvoering hieraan.
A3	In 2027 vergroot de gemeente Hillegom aanbod voor woningzoekenden tussen wal en schip. Hiermee wordt een stukje aanbod gecreëerd voor woningzoekenden die anders dakloos zouden zijn.
A4	In 2027 ronden we het onderzoek met de regiogemeenten naar geschikte locaties voor het realiseren van 12 nieuwe standplaatsen voor woonwagens af. Hierdoor voldoen we aan de regionale afspraak om in totaal 12 standplaatsen te realiseren binnen Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk.

A5	In 2027 wijzen we een locatie aan voor de huisvesting kwetsbare doelgroepen, hierdoor wordt bijgedragen aan de verplichtingen uit de wet versterking regie op de Volkshuisvesting.
----	--

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Woonwijken en woningen creëren die klaar zijn voor de toekomst.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In anterieure overeenkomsten wordt de 3-30-300 regel een standaard lid, met focus op klimaatadaptief en groene buurten.
B2	In 2027 worden duurzaamheidsleningen verstrekt waarmee bewoners -onder gunstige voorwaarden- energiebesparende maatregelen in en aan de woning kunnen financieren.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lang zelfstandig wonen als onderdeel van de gemeenschap (passend woonaanbod bij iedere levensfase).

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	In 2027 wordt het instrument 'van Groot naar Beter' onderzocht. De resultaten dragen bij aan de doorstroming van woningzoekenden met een (toekomstige) zorgvraag naar een geschikte woning
C2	Bij nieuwbouw zetten we in op mogelijkheden van ontmoeting van de bewoners om de sociale cohesie te vergroten. Daarnaast zetten we in op leefbare wijken op basis van de volgende punten: • Goede kwaliteit van de woningvoorraad en de fysieke leefomgeving • Aanwezigheid van voorzieningen (supermarkt, scholen etc.) • Sociale samenhang/cohesie en het verminderen van overlast en onveiligheid.
C3	In 2027 zijn verschillende vormen van woningdelen mogelijk, zo creëren we aanbod voor woningzoekenden die niet zelfstandig de markt op kunnen.
C4	In 2027 doen we onderzoek naar hoe we beter regie en afstemming kunnen organiseren bij het huisvesten van verschillende doelgroepen zodat nieuwe inwoners zich thuis voelen in de wijk. De uitkomsten geven mede vorm aan de rol van de nieuwe wijkregisseur voor de gemeente Hillegom.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Beschikken over actueel volkshuisvestingsbeleid in samenwerking met betrokken partners.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	In 2027 werken we samen met partners vanuit verschillende disciplines aan de acties, projecten en maatregelen van de Koersnotitie wonen het Volkshuisvestingsprogramma Hillegom. Hierin ligt de focus op zowel ruimtelijke als maatschappelijke vraagstukken.
D2	In 2027 sluiten we (meerjarige) prestatieafspraken met Woonstichting Stek en Stichting

	Huurdershart over voldoende beschikbare woningen, betaalbaarheid, voorraadbeheer en verduurzaming, leefbaarheid en vitale wijken en de huisvesting van mensen met een specifieke woonvraag of ondersteuning en begeleiding nodig hebben.
D3	In 2027 houden we verschillende gesprekken met de provincie over het woningbouwprogramma en te bouwen locaties.
D4	In 2027 wordt de eerste monitor van de acties in het Volkshuisvestingsprogramma opgeleverd. Op basis van deze monitor kan er gestuurd worden op de doelen uit het Volkshuisvestingsprogramma.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West Holland	Woningcorporatie Stek Huurdershart Holland Rijnland Wonen Huurders Holland Rijnland Zorgorganisaties De Groene Uitdaging - energiecoaches Centraal Orgaan opvang Asielzoekers

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	NL	Bron
Gemiddelde WOZ waarde per 1 januari	per duizend euro	€ 458	€ 500	nb*	2026: € 439	CBS
Nieuwgebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	nb*	nb*	nb*	2024: 8,4	Basis-registratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%)	73,4%	73,8%	nb*	2026: 71,3%	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 1.154	€ 1.164	€ 1.172	2026: € 993	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 1.213	€ 1.225	€ 1.232	2026: € 1.091	COELO

Toelichting indicator Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen, opgave CBS. De prognose van 2025 is inclusief de verwachte stijging in waarde bij woningen genoemd in de Meicirculaire 2024 Gemeentefonds.

Toelichting indicator Nieuwgebouwde woningen

Het aantal nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Toelichting indicator Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	NL	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per bewoner in kilo's	97	nb*	nb*	nb*	2024: 148	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage elektriciteit opgewekt uit o.a. wind, waterkracht, zon of biomassa	24,4	nb*	nb*	nb*	2024 : 42,5 %	RWS

Toelichting indicator Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

Toelichting indicator Hernieuwde elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenlucht warmte en biomassa.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording--bbv->

Kaderstellende stukken

- [Aansluitverordening riolering gemeente Hillegom](#)
- [Afvalstofheffing 2026](#)
- [Afval- en Grondstoffenprogramma 2026-2030](#)
- [Algemene Plaatselijke Verordening Hillegom](#)
- [Beleidsvisie Laadinfrastructuur Hillegom](#)
- [Coalitieakkoord Hoogheemraadschap van Rijnland, Rijnland op peil, 2023-2027](#)
- [Beleid Laadinfrastructuur](#)
- [Beleidsplan Openbare Verlichting 2019-2023](#)
- [Beleidsplan wegen 2020-2024](#)
- [Drank- en horecaverordening 2014](#)
- [Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025](#)
- [Geactualiseerde visie uitgangspunten HD-plein en omgeving](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025](#)
- [Gemeentelijke afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit](#)
- [Groenbeheerplan 2023-2032](#)
- [Handavingsuitvoeringsprogramma Hillegom 2022](#)
- [Healthy Hillegom](#)
- [Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2024](#)
- [Integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 Hillegom 'Samen houden we Hillegom veilig'](#)
- [Lokale Energiestrategie Hillegom 2021 \(LES\)](#)
- [Mobiliteitsplan 2022](#)
- [Nationaal Park Hollandse Duinen, 2025](#)
- [Nationale Omgevingsvisie \(NOVI\) 2050, 2020](#)
- [Nota Advisering, Uitvoering en Handhaving ODWH](#)
- [Nota Grondbeleid Hillegom 2022-2026](#)
- [Nota Parkeernormen](#)
- [Parkeerbeleidsplan Hillegom 2023](#)
- [Prestatieafspraken Wonen Hillegom](#)
- [Programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport Duin- en Bollenstreek](#)
- [Programma Water en Klimaatadaptatie 2024- 2028](#)
- [Omgevingsbeleid, -programma en -verordening provincie Zuid-Holland, 2025](#)
- [Omgevingsvisie 'Heerlijk Hillegom'](#)
- [Omgevingswet | Rijksoverheid.nl](#)
- [Regionaal Crisisplan](#)
- [Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland](#)
- [Regionale Nota Bodembeheer 2023-2033](#)
- [Regionale Omgevingsagenda Holland Rijnland 2040, 2021](#)
- [Regionale Strategie Mobiliteit](#)
- [Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2023](#)
- [Ruimtelijk economische visie – Zuid-Holland](#)
- [Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek 2040, 2021](#)
- [Transitie Visie Warmte 2021 \(TVW\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Duin- en Bollenstreek](#)
- [Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid | Energietransitie HLT](#)
- [Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte 2020](#)
- [Wet veiligheidsregio's](#)
- [Woonprogramma Hillegom 2020-2024](#)

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Mobiliteit						
2.1 Verkeer en vervoer	-4.162	-5.031	-4.708	-5.158	-5.195	-5.327
2.2 Parkeren	-136	-138	-141	-141	-141	-141
2.3 Recreatieve havens	-30	-34	-35	-35	-12	-12
Totaal 1. Mobiliteit	-4.328	-5.203	-4.884	-5.334	-5.348	-5.480
Thema 2. Gebiedsontwikkeling						
8.1 Ruimte en leefomgeving	-2.064	-706	-628	-628	-628	-628
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	-2.064	-706	-628	-628	-628	-628
Thema 3. Openbare ruimte						
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.936	-3.217	-3.450	-3.636	-3.880	-3.901
7.2 Riolerings	-2.072	-1.860	-1.951	-1.982	-1.997	-2.006
7.3 Afval	-4.047	-4.239	-4.306	-4.270	-4.270	-4.270
7.4 Milieubeheer	-21	-20	-22	-22	-22	-22
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-122	-134	-151	-151	-151	-151
Totaal 3. Openbare ruimte	-9.198	-9.470	-9.880	-10.061	-10.320	-10.350
Thema 4. Duurzaamheid						
7.4 Milieubeheer	-2.377	-1.973	-1.675	-1.705	-1.737	-1.769
Totaal 4. Duurzaamheid	-2.377	-1.973	-1.675	-1.705	-1.737	-1.769
Thema 5. Wonen						
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.283	-2.863	-597	-764	-115	-356
8.3 Wonen en bouwen	-1.371	-1.117	-1.146	-1.139	-1.138	-1.138
Totaal 5. Wonen	-2.654	-3.980	-1.743	-1.903	-1.253	-1.494
Totaal lasten	-20.621	-21.332	-18.810	-19.631	-19.286	-19.721

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Mobiliteit						
2.1 Verkeer en vervoer	401	202	202	202	202	202
2.2 Parkeren	11	12	12	12	12	12
2.3 Recreatieve havens	9	8	8	8	8	8
Totaal 1. Mobiliteit	421	222	222	222	222	222

Thema 2. Gebiedsontwikkeling						
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.056	103	103	103	103	103
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	1.056	103	103	103	103	103
Thema 3. Openbare ruimte						
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8	16	16	16	16	16
7.2 Riolering	2.935	2.721	2.831	2.856	2.875	2.875
7.3 Afval	5.234	5.493	5.787	5.844	5.968	5.965
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	96	84	84	84	84	84
Totaal 3. Openbare ruimte	8.273	8.314	8.718	8.800	8.943	8.940
Thema 4. Duurzaamheid						
7.4 Milieubeheer	948	432	432	432	432	432
Totaal 4. Duurzaamheid	948	432	432	432	432	432
Thema 5. Wonen						
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.726	3.544	628	834	109	349
8.3 Wonen en bouwen	2.947	926	1.361	2.628	976	976
Totaal 5. Wonen	4.673	4.470	1.989	3.462	1.085	1.325
Totaal baten	15.371	13.541	11.464	13.019	10.785	11.022
Saldo van baten en lasten	-5.250	-7.793	-7.348	-6.614	-8.503	-8.701
Reserves						
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen reserves	-738	-1.602	-31	-75	0	0
Onttrekkingen reserves	1.178	2.767	703	920	1.131	1131
Totaal reserves	440	1.165	672	845	1.131	1.131
Saldo na resultaatbestemming	-4.808	-6.629	-6.673	-5.767	-7.371	-7.567

Programma 3 Bedrijvigheid

De omgevingsvisie van Hillegom is de kapstok voor de beleidsinzet binnen programma 3 (Bedrijvigheid). De visie biedt richting aan de ambities op het gebied van economie, recreatie en toerisme en erfgoed, die in dit programma zijn uitgewerkt. Hillegom streeft naar een toekomstbestendige leefomgeving waarin bedrijvigheid hand in hand gaat met duurzaamheid, kwaliteit en maatschappelijke meerwaarde.

Economie: verbinden en versterken

Hillegom zet in op een toekomstbestendige en veerkrachtige economie. We versterken het ondernemersklimaat en werken samen met ondernemers en regionale partners aan duurzame economische ontwikkeling.

Naast fysieke ontwikkeling blijft verbinding essentieel. We betrekken actief lokale ondernemers bij planvorming en beleid, onder andere via de samenwerking met Ondernemend Hillegom en onze bedrijfscontactfunctionarissen.

Recreatie en toerisme: benutten van unieke ligging

Hillegom ligt midden in de Randstad, tussen de bollenvelden, nabij het strand en steden, en maakt deel uit van het Nationaal Park Hollandse Duinen. Deze unieke ligging biedt blijvende kansen voor recreatie en toerisme. In 2027 bouwen we voort op de ingezette koers door het versterken van de entrees van Hillegom en het intensiveren van de samenwerking binnen de Duin- en Bollenstreek. Hiermee vergroten we de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente voor bezoekers en bewoners.

Toerisme is een belangrijke pijler voor de lokale economie. We blijven inzetten op de uitvoering van de visie op verblijfsrecreatie, waarbij een goede balans centraal staat tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en het voorzieningenniveau voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers.

De invoering van de verblijfsbelasting draagt bij aan een eerlijke verdeling van kosten. De opbrengsten zetten we deels in om toerisme en recreatie verder te versterken. Tegelijkertijd bevordert de toepassing van de verblijfsbelasting dat arbeidsmigranten zich registreren. Dit zorgt ervoor dat zij beter in beeld zijn en meebetalen aan de voorzieningen waarvan zij gebruikmaken in Hillegom.

Erfgoed

Erfgoed zorgt voor een herkenbare leefomgeving en bepaalt mede onze identiteit. Dit draagt bij aan het welbevinden van mensen en daarmee aan een gezonde leefomgeving.

Zowel boven als onder de grond zijn de cultuurhistorische waarden aanwezig. Hillegom beschikt over rijks- en gemeentelijke monumenten, karakteristieke panden, twee gemeentelijk beschermde dorpsgezichten ('Kerkplein' en 'Sixlaan-Mariastraat') en archeologische waarden.

Dienstverlening en wettelijke taken

Binnen het fysieke domein werken we van buiten naar binnen: vragen van ondernemers worden snel en inhoudelijk beantwoord. Onze bedrijfscontactfunctionarissen zijn het eerste aanspreekpunt, ondersteund door de teams binnen het domein. Ook vragen uit de gemeenteraad worden zorgvuldig en tijdig behandeld.

De gemeente voert daarnaast haar wettelijke taken uit, onder andere op het gebied van erfgoed, archeologie en de Wet open overheid. Een goede beleidsmatige onderbouwing is essentieel voor vergunningverlening en besluitvorming.

Lokale economie: duurzaam en weerbaar

We ondersteunen startende en lokale ondernemers die bijdragen aan de vitaliteit van Hillegom. Daarbij stimuleren we duurzame en maatschappelijk verantwoorde initiatieven en versterken we de aansluiting op regionale ontwikkelingen.

Centrumvoorzieningen: aantrekkelijk en levendig

Het centrum van Hillegom ontwikkelt zich verder naar een plek met een brede totaalbeleving, waarin winkelen wordt gecombineerd met horeca, cultuur, evenementen en een aantrekkelijke, groene openbare ruimte. We bouwen voort op de herinrichting van de Hoofdstraat en zetten in op het verbeteren van de verblijfskwaliteit, het tegengaan van verrommeling en een sterke invulling van het kernwinkelgebied. De herontwikkeling van het Henri Dunantplein krijgt hierbij hoge prioriteit, met focus op zichtbare resultaten. Evenementen blijven we stimuleren als belangrijke drager van levendigheid en ontmoeting.

Bedrijventerreinen: toekomstgericht en duurzaam

Hillegom zet in op het beter benutten en toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen, met aandacht voor herontwikkeling, vergroening en klimaatadaptatie. Waar mogelijk stimuleren we multifunctioneel gebruik en combinaties van wonen en werken. Tegelijkertijd blijven we, in lijn met regionale afspraken, zoeken naar een mogelijke reservelocatie voor bedrijvigheid om werkgelegenheid te behouden. We werken samen binnen regionale kaders aan vitale, duurzame en aantrekkelijke terreinen.

Regionale samenwerking: samen sterker

Hillegom is onderdeel van een bredere regio en blijft actief samenwerken binnen de Duin- en Bollenstreek en Holland Rijnland aan gezamenlijke ruimtelijke en economische opgaven, onder andere via het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport (PLGDG) en regionale agenda's.

De samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs (triple helix) krijgt vorm via regionale samenwerkingsverbanden, waaronder de Economic Board Duin- en Bollenstreek en de Greenport Duin- en Bollenstreek. Deze partijen vervullen een belangrijke verbindende rol in het stimuleren van innovatie, verduurzaming en een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

We zetten nadrukkelijk in op het benutten van regionale kansen, het versterken van cross-sectorale samenwerking en het realiseren van een duurzame en weerbare economie, met aandacht voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Economie

Lokale economie

Binnen het thema economie staat een toekomstbestendige en veerkrachtige lokale economie centraal. Economie draagt bij aan brede welvaart door verbinding te leggen met sociale en fysieke opgaven. We zetten in op het versterken van het ondernemersklimaat en het vergroten van de investeringsbereidheid van ondernemers. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat in zowel het centrum als het buitengebied is daarbij van groot belang.

We ondersteunen initiatieven van ondernemers en stimuleren kwaliteitsverbetering van het economisch vestigingsklimaat. Daarbij bieden we ruimte aan economische ontwikkelingen die bijdragen aan duurzaamheid, leefbaarheid en maatschappelijke meerwaarde. Maatschappelijk verantwoord ondernemen, met aandacht voor arbeidsparticipatie, vergroening en circulariteit, blijft hierbij een belangrijk uitgangspunt.

We versterken de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs en sluiten aan bij regionale innovaties. Samen met Ondernemend Hillegom en via onze bedrijfscontactfunctionarissen betrekken we actief lokale ondernemers bij beleid en planvorming, zodat zij kunnen bijdragen aan een sterke en veerkrachtige economie. Ook ondersteunen wij initiatieven die bijdragen aan de kwaliteit, veiligheid en aantrekkelijkheid van bedrijventerreinen, zoals een mogelijke verkenning van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO).

Jaarlijks geeft Ondernemend Hillegom uitvoering aan de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente. Hiervoor ontvangt Ondernemend Hillegom een jaarlijkse bijdrage ter ondersteuning van de lokale economie en de promotie en marketing van Hillegom. Over de uitvoering van deze activiteiten legt Ondernemend Hillegom jaarlijks verantwoording af.

Daarnaast ondersteunen wij initiatieven van ondernemers die bijdragen aan de versterking van de lokale economie en de leefbaarheid, waarbij wij inspelen op kansen en behoeften die zich voordoen.

Centrumvoorzieningen

Het centrum ontwikkelt zich verder tot een plek waar winkelen, horeca, cultuur en ontmoeting samenkomen. We bouwen voort op de herinrichting van de Hoofdstraat en zetten in op het verbeteren van de verblijfskwaliteit, het tegengaan van verrommeling en een sterke invulling van het kernwinkelgebied.

De herontwikkeling van het Henri Dunantplein krijgt hoge prioriteit, met als doel zichtbare resultaten in deze bestuursperiode. Evenementen blijven we stimuleren als belangrijke drager van levendigheid en ontmoeting, zodat het centrum aantrekkelijk en levendig blijft.

Bedrijventerreinen

Hillegom zet in op het beter benutten en toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen. Daarbij ligt de focus op herontwikkeling, vergroening en klimaatadaptatie. Waar mogelijk stimuleren we multifunctioneel gebruik en combinaties van wonen en werken.

Tegelijkertijd blijven we, in lijn met regionale afspraken, zoeken naar een mogelijke reservelocatie voor bedrijvigheid om werkgelegenheid te behouden. We werken samen binnen regionale kaders aan vitale, duurzame en aantrekkelijke terreinen, passend bij de schaal en ligging van Hillegom.

Samenwerking en initiatieven

We werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om economische doelen te realiseren. Initiatieven die bijdragen aan leefbaarheid, duurzaamheid en economische vitaliteit krijgen ruimte, mits zij draagvlak hebben en maatschappelijke meerwaarde opleveren. Deze werkwijze sluit aan bij de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Om de verbinding tussen de gemeente en de samenleving verder te versterken, organiseren we in deze bestuursperiode minimaal vier collegewerkbezoeken. Hierbij is specifiek aandacht voor ondernemers en economische ontwikkelingen binnen Hillegom. De opbrengsten, signalen en eventuele nieuwe initiatieven worden per werkbezoek vastgelegd en benut bij de verdere ontwikkeling van beleid en uitvoering.

Regionale Economie

Hillegom blijft actief samenwerken binnen de Duin- en Bollenstreek en Holland Rijnland aan gezamenlijke opgaven op het gebied van economie, ruimte en leefomgeving, onder andere via het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport (PLGDG) en regionale agenda's.

Economic Board en Greenport

De samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs krijgt vorm via regionale netwerken en samenwerkingsverbanden, waaronder de Economic Board Duin- en Bollenstreek en de Greenport Duin- en Bollenstreek. Deze partijen vervullen een verbindende rol in het stimuleren van innovatie, verduurzaming en een toekomstbestendige arbeidsmarkt. We zetten in op het benutten van regionale kansen, het versterken van cross-sectorale samenwerking en het verder ontwikkelen van een duurzame en toekomstgerichte Greenport als belangrijke economische pijler van de regio.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen door herontwikkeling, intensiever ruimtegebruik, vergroening, klimaatadaptatie in samenwerking met ondernemers.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	In 2027 geven we uitvoering aan de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Bollenstreek door het vaststellen van een Omgevingsprogramma bedrijventerreinen in samenwerking met Noordwijk, Lisse, Teylingen en de ondernemers op bedrijventerreinen.
A2	In 2027 geven we ook uitvoering aan de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland door het vaststellen van een omgevingsprogramma bedrijventerreinen in samenwerking met Noordwijk, Lisse, Teylingen en de ondernemers op de bedrijventerreinen.
A3	In 2027 maken we met Noordwijk, Lisse en Teylingen afspraken over de gezamenlijke begeleiding van bedrijven, zodat bedrijven die zich willen vestigen, uitbreiden of verplaatsen beter naar een passende locatie in de regio kunnen worden geleid.
A4	Op basis van het startonderzoek stellen we in 2027 beleid op voor het beter benutten, herontwikkelen en vergroenen van bedrijventerreinen. Daarbij hebben we aandacht voor multifunctioneel gebruik, de combinatie van wonen en werken, klimaatadaptatie en een aantrekkelijke werkomgeving, in samenwerking met ondernemers.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Vergroten van de arbeidsparticipatie en het versterken van de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en werkgevers.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We werken samen met Holland Rijnland en andere regionale partners aan de ontwikkeling en uitvoering van een Human Capital Agenda, met als doel arbeidsparticipatie te bevorderen en meer mensen volwaardig mee te laten doen op de arbeidsmarkt.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een vitale economie in een vitaal landschap.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	In 2027 zetten we in op een betere aansluiting van banen en opleidingen bij de behoeften in de regio. Dit doen we binnen de samenwerking van de Regio Deal Sierteeltregio. Met als streefbeeld een innovatieve regio met voldoende werk.
C2	We realiseren en versterken de economische samenwerking met de regio Haarlemmermeer. In 2027 werken we aan de verdere uitwerking van deze samenwerking, gericht op het benutten van gezamenlijke economische kansen.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.	Economic Board Duin- en Bollenstreek Greenport Duin- en Bollenstreek Ondernemend Hillegom Regiogemeenten Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Metropoolregio Amsterdam Ondernemend Hillegom KAVB LTO Anthos Ondernemers Key Region Leiden

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Recreatie en toerisme

Hillegom heeft met de bollenvelden, als onderdeel van het Nationaal Park Hollandse Duinen, de kust en omliggende steden een sterke positie op het gebied van recreatie en toerisme. Deze kwaliteiten bieden blijvende kansen om de aantrekkelijkheid van de gemeente voor inwoners en bezoekers verder te versterken.

We zetten in op het versterken en beter benutten van deze bestaande kwaliteiten, met aandacht voor een goede balans tussen toerisme, leefbaarheid en natuur. Daarbij richten we ons op het stimuleren van jaarrond recreatie en toerisme, zodat bezoekers ook buiten het hoogseizoen gebruikmaken van het aanbod.

We verbeteren waar mogelijk de beleefbaarheid en bereikbaarheid van recreatieve voorzieningen, bijvoorbeeld via fiets-, wandel- en vaarroutes en door het vergroten van de samenhang tussen recreatieve locaties. Ook blijft aandacht voor de uitstraling van entrees en toegangswegen, zodat de beleving voor bezoekers wordt versterkt. Waar mogelijk zetten we beschikbare middelen, waaronder opbrengsten uit de verblijfsbelasting, in ter versterking van recreatieve en toeristische voorzieningen.

Samenwerking met buurgemeenten en regionale partners blijft hierbij belangrijk. We werken samen aan een aantrekkelijk en samenhangend recreatief aanbod binnen de Duin- en Bollenstreek en benutten daarbij kansen die bijdragen aan de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van de regio. Daarbij blijft ook de relatie met de agrarische sector, en in het bijzonder de bollensector, een belangrijk onderdeel van het toeristisch profiel van Hillegom

Daarnaast blijven we inzetten op de uitvoering van bestaand beleid, zoals de visie op verblijfsrecreatie, waarbij een goede balans centraal staat tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en het voorzieningenniveau.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De recreatieve en toeristische potentie van Hillegom beter benutten en verder ontwikkelen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We versterken het recreatieve en toeristische profiel van Hillegom door het recreatieve routenetwerk verder te ontwikkelen en beter met elkaar te verbinden. Daarnaast ondersteunen we de jaarlijkse doortocht van het Bloemencorso, onder meer door de financiering van een corsowagen, als visitekaartje van Hillegom en de Duin- en Bollenstreek.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Jaarrond aantrekken van recreanten en toeristen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In 2027 stellen we een visie op recreatie en toerisme vast, gericht op het vergroten van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Hillegom gedurende het hele jaar. Daarbij besteden we aandacht aan de beleefbaarheid van het bollengebied, recreatieve voorzieningen, evenementen en de kwaliteit van het landschap.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Provincie Zuid-Holland Economic Board Duin- en Bollenstreek

	Regiogemeenten Ondernemend Hillegom Nationaal Park Hollandse Duinen Toeristische ondernemers Promotie- en marketingorganisaties Inwoners Stichting Bloemencorso
--	---

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Erfgoed

Zowel boven als onder de grond zijn de cultuurhistorische waarden aanwezig. We denken dan aan rijks- en gemeentelijke monumenten, karakteristieke panden, gemeentelijk beschermd dorpsgezichten, parken, landgoederen en archeologie. We behouden erfgoed door het te beschermen, te beleven en te benutten. We houden rekening met erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In 2026 starten we met de uitvoering van het vastgestelde beleidskader erfgoed. In 2027 zetten we deze uitvoering voort.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voldoen aan de wettelijke verplichtingen van de gemeente omtrent rijkserfgoed.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	In 2027 voeren we de gemeentelijke taken uit voor het gemeentelijk beschermd erfgoed zoals dat is vastgelegd in de verordeningen. Dit betreft onder andere handhaving, toezicht, vergunningverlening, instandhouding en subsidieverlening.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voldoen aan de erfgoedverordening en de subsidieverordening gemeentelijke monumenten.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In 2027 voeren we de gemeentelijke taken voor gemeentelijk beschermd erfgoed, die zijn opgenomen in de verordeningen, uit. Bijvoorbeeld handhaving, toezicht, vergunningverlening, instandhouding, subsidieverlening enz.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit Erfgoed (GACO) Omgevingsdienst West Holland (ODWH)	Erfgoed Leiden en omgeving (ELO) Erfgoedhuis Zuid-Holland Stichting Dorp, Stad en Land Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers Eigenaren van monumenten Stichting Vrienden van oud Hillegom (VOL) Cultuur Historisch Genootschap Duin & Bollenstreek (CHG) Provincie Zuid-Holland (PZH) Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.

	(GOM)
--	-------

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	NL	Bron
Funcziemenging	Index die verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen	45,2%	45.4%*	nb*	nb*	2025: 54,6	LISA
Vestigingen van bedrijven	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	189,8	193.2*	nb*	nb*	2025: 196,1	LISA

Toelichting indicator Functievermenging

De functiemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Toelichting indicator Vestigingen van (bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording--bbv->

Kaderstellende stukken

- Economische agenda Duin- en Bollenstreek, visie 2030 en uitvoeringsprogramma
- Meerjarenprogramma Greenport Duin- en Bollenstreek 2017-2020
- Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland
- Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland
- Koersdocument Holland Rijnland
- Kantorenstrategie Holland Rijnland
- Regionale Bedrijventerreinenstrategie Bollenstreek
- Programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport DBS (vastgesteld medio 2025-2026)
- Erfgoedverordening gemeente Hillegom 2024
- Beleidskader Gemeentelijke Monumenten Hillegom 2026
- Subsidieverordening gemeentelijke monumenten Hillegom 2026
- Verordening adviescommissie GACO Hillegom 2022

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Economie						
2.4 Economische havens en waterwegen	-11	-11	-11	-11	-11	-11
3.1 Economische ontwikkeling	-508	-553	-513	-423	-423	-423
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-99	-99	-139	-139	-139	-139
3.4 Economische promotie	-259	-269	-285	-285	-285	-285
Totaal 1. Economie	-877	-932	-948	-858	-858	-858
Thema 2. Recreatie en toerisme						
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-19	-31	-40	-40	-40	-40
Totaal 2. Recreatie en toerisme	-19	-31	-40	-40	-40	-40
Thema 3. Erfgoed						
5.5 Cultureel erfgoed	-62	-106	-68	-68	-68	-68
Totaal 3. Erfgoed	-62	-106	-68	-68	-68	-68
Totaal lasten	-958	-1.069	-1.056	-966	-966	-966

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Economie						
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	13	13	13	13	13
3.4 Economische promotie	4	3	3	3	3	3
Totaal 1. Economie	17	16	16	16	16	16
Totaal baten	17	16	16	16	16	16

Saldo van baten en lasten	-941	-1.053	-1.040	-950	-950	-950
----------------------------------	-------------	---------------	---------------	-------------	-------------	-------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	34	0	0	0	0
Totaal reserves	0	34	0	0	0	0

Saldo na resultaatbestemming	-942	-1.018	-1.041	-951	-951	-951
-------------------------------------	-------------	---------------	---------------	-------------	-------------	-------------

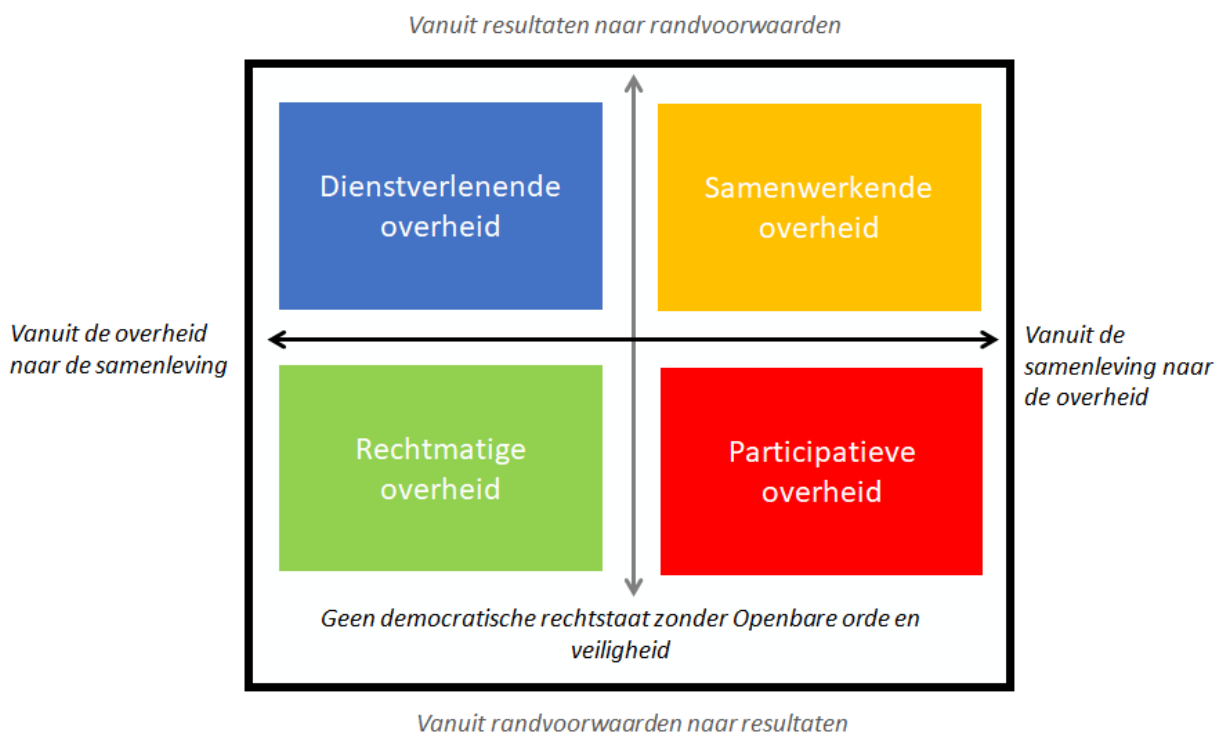
Programma 4 Bestuur

In het hoofdlijnenakkoord: Hillegom maken we samen! is duidelijk verwoord wat onze waarden zijn voor een sterk lokaal gemeentebestuur: vertrouwen, betrokkenheid en samenwerking. In een tijd waarin maatschappelijke tegenstellingen toenemen en onvrede vaker zichtbaar wordt, staat de gemeente Hillegom voor de uitdaging om dichtbij en transparant te zijn. We luisteren daarom naar signalen uit gesprekken en bijeenkomsten met onze inwoners en ondernemers. We laten vervolgens zien wat we met de signalen doen en geven hierover terugkoppeling. We gaan uit van wederzijds respect en de waarde van onze democratie. Ondermijning van de rechtsstaat accepteren we daarom niet. Daarvoor is een sterk en rechtvaardig bestuur nodig dat in staat is vanuit verschillende overheidsrollen strategie te bepalen en positie in te nemen.

Zo is in dit programma uitgewerkt hoe de gemeente:

- mensen naar tevredenheid helpt (*dienstverlenende overheid*),
- samenwerkt in netwerken aan oplossingen (*samenwerkende overheid*),
- opkomt voor het algemeen belang en zich aan de wet houdt (*rechtmatige overheid*),
- ruimte geeft aan ideeën van inwoners en organisaties (*participatieve overheid*).

Voor inwoners, ondernemers, andere overheden en organisaties laat dit programma verder zien wat de gemeente Hillegom doet voor de veiligheid van haar inwoners en vluchtelingen. In lijn met de prioriteiten uit het integraal Veiligheidsbeleid, waaronder crisisbeheersing, de bestrijding van ondermijnende criminaliteit en veiligheid als onderdeel van andere beleidsterreinen.

Dienstverlenende overheid

Trends en ontwikkelingen

Een belangrijke ontwikkeling is dat gemeenten de verantwoordelijkheid hebben om met andere overheidsorganisaties gezamenlijk aan opgaven te werken die over de grenzen van afdelingen, organisaties en bestuurslagen heen gaan. Hierdoor kan de overheid inwoners en ondernemers zo volledig mogelijk van dienst zijn, zonder onnodige doorverwijzingen of tegengestelde adviezen en besluiten. Dit vraagt om een integrale aanpak die wordt ondersteund door ontwikkelingen binnen zowel het sociaal domein (Wet Aanpak Meervoudige Problematiek) als het fysieke domein (omgevingswet). De Nederlandse Digitaliseringsagenda (NDS) is daarbij ook van belang. De NDS vormt het nationale kader voor de digitale transformatie van de overheid. In de NDS wordt gewerkt volgens het principe 'centraal afspreken, federatief inrichten'. De strategie is gericht op samenhang en versnelling over alle bestuurslagen heen - Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en uitvoeringsorganisaties - zodat inwoners en ondernemers de overheid steeds meer als één geheel ervaren.

We streven dan ook naar optimale dienstverlening waarin de gemeenten de inwoners op een naadloze en consistente manier bedienen via meerdere kanalen: fysieke loketten, telefonie, websites, chatbot, livechat en social media (omnichannel-principe). Door integratie van deze kanalen kunnen inwoners contact opnemen op de manier die bij hen past. Informatie en interacties blijven daarbij actueel en overal beschikbaar. Digitale dienstverlening, datagedreven werken, innovatie en samenwerking met andere gemeenten spelen hierin een sleutelrol. Uitgangspunt is dat het antwoord dat zij krijgen niet afhankelijk van de plek waar de vraag gesteld wordt of de medewerker die zij spreken. Deze aanpak vergroot de efficiëntie en inwonerstevredenheid. Daarnaast wordt de dienstverlening zo meer toegankelijk, begrijpelijk en inclusief ingericht zodat iedereen zoveel mogelijk zelfstandig mee kan doen.

We luisteren actief naar signalen van inwoners en ondernemers en zorgen voor een passende terugkoppeling. Daarnaast bezoeken we wijken om in gesprek te gaan met inwoners, signalen op te halen en te horen wat er speelt. Ook blijven we ondernemers en het maatschappelijk middenveld bezoeken. Zo versterken we de verbinding met de samenleving, krijgen we beter zicht op lokale behoeften en kunnen we signalen en ervaringen betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: We werken continu aan verbetering van de dienstverlening

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving
A1	Project	Op basis van de resultaten uit de verkenning toekomstbestendige dienstverlening bepalen we het gewenste ambitieniveau en stellen het plan van aanpak met benodigde investeringen en monitoringsplan vast.
A2	Project	De aanpak toekomstbestendige dienstverlening beschrijft hoe invulling gegeven wordt aan de ambitie op het gebied van begrijpelijke taal.
A3	Project	De aanpak toekomstbestendige dienstverlening beschrijft hoe invulling gegeven wordt aan de wens om in 2029 minimaal 90% van de terugbelverzoeken en e-mails tijdig af te handelen.
A4	Project	We voeren in 2027 de aanbesteding voor het huidige klantcontactstelsel (JKC) en telefonie uit. In de aanbesteding voor de KCC- en telefonieapplicatie wordt opgenomen dat de gekozen applicatie de kanalenstrategie en bijbehorende servicelevels ondersteunt. We hebben daarbij oog voor de mogelijkheden die AI biedt.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: We bepalen op welke manier we als gemeente kunnen aansluiten bij de landelijke ambitie voor begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening vanuit de '1 overheidsgedachte'.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving
B1	Project	In 2027 wordt per kanaal vastgelegd wat inwoners en ondernemers kunnen verwachten, inclusief concrete servicelevels. In de aanbesteding voor de KCC- en telefonieapplicatie wordt opgenomen dat de gekozen applicatie kanalenstrategie en bijbehorende servicelevels ondersteunt.
B2	Project	We brengen dienstverlening en digitalisering samen in het programma digitale transformatie. In 2027 brengen we in beeld welke doorontwikkeling en versterking van de digitalisering mogelijk is in relatie tot de 1 overheidsgedachte en tot welke concrete projecten dit leidt.

<i>Effectindicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2027</i>	<i>Streefwaarde 2029</i>
Tevredenheid inwoners over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.86 (2023)	7.0	7.5
Tevredenheid ondernemers over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.5 (2023)	6.7	7.2
Tevredenheid inwoners over communicatie en voorlichting (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.64 (2020)	7.0	7.5

HOE GAAN WE DAT METEN?

In 2027 monitoren we op basis van de bestaande prestatie-indicatoren. De streefwaarde voor het afhandelen van terugbelnotities voor 2029 is aangepast naar 90%. In de aanpak toekomstbestendige dienstverlening wordt opgenomen wat er nodig is om dit te realiseren. Op basis van een nader uit te werken (digitale) kanalenstrategie kunnen de KPI's en/of streefwaarden worden aangepast.

Prestatie indicatoren (incl. bron)	Laatste meting 2025	Streefwaarde 2027	Streefwaarde 2029
Balie burgerzaken:			
• Wachtijd balie minder dan 5 minuten	85%	90%	90%
• Klanten zonder afspraak geholpen	6%	Max 5%	Max 5%
• Selfservice producten binnen 10 minuten afgehandeld	85%	Min 90%	Min 90%
Telefonie:			
• Oproepen op het centrale nummer wordt opgenomen	97%	Min 90%	Min 90%
• Terugbelnotities worden adequaat afgehandeld < 2 werkdagen	59%	Min 70%	Min 90%
• Percentage oproepen dat via het centrale nummer direct wordt	45%	Min 50%	Min 50%

afgehandeld			
Website: • Live chats worden direct beantwoord	100%	Min 90%	Min 90%
Voldoen aan algemene norm digitale toegankelijkheid	Status B	Status B	Status B

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD)	VNG
Bollenstreek	VDP
Cocensus	Stichting Lezen en Schrijven
Belastingsamenwerking Bollenstreek	Taalhuis van de bibliotheek Bollenstreek
Meerlanden	Voor Ieder1
Holland Rijnland	

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Samenwerkende overheid

Trends en ontwikkelingen

Meer en meer bestaat de noodzaak om grote opgaven in gezamenlijkheid op te pakken. Vaak omdat ze de gemeentegrens overstijgen (denk aan verzilting, waterproblematiek, droogte, opvangproblematiek, woningmarktvraagstukken, stikstof), soms omdat samenwerking leidt tot grotere slagkracht of lagere lokale kosten. Naast de gemeenschappelijke regelingen werken we daarom op verschillende bestuurlijke schaalniveaus samen. Afhankelijk van de benodigde slagkracht en strategische positie die nodig is voor een opgave wordt er samengewerkt met het rijk, de provincies Noord- en Zuid-Holland, Holland Rijnland, Midden-Holland, de gemeente Haarlemmermeer, gemeenten in Zuid-Kennemerland en de Duin- en Bollenstreek. Als het gaat om de streek dan pakken we een aantal opgaven gezamenlijk op omdat de stedelijke ontwikkeling in het zuiden, het behoud van het open landschap, duurzaamheidsopgaven en de ontwikkelingen aan de kust randvoorwaardelijk en onlosmakelijk aan onze lokale ontwikkeling verbonden zijn. Evenals de intensivering van de kennisintensieve sectoren in onze streek en aanpalende regio's om daarmee het perspectief op onderwijs en werkgelegenheid te vergroten. We geven dit vorm in de 'Uitvoeringsagenda Duin en Bollenstreek'.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een sterkere strategische positie van Hillegom, zodat we meer resultaat uit samenwerkingen kunnen halen en dat belangen van Hillegom worden gewogen in besluiten die Hillegom aangaan.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
A1	Project	We werken via het reguliere werk(proces) en via een aantal gerichte projectinterventies aan sterke en effectieve samenwerking en daarmee aan verbetering van de strategische positie van Hillegom. Zo verbeteren we de voorbereiding van en advisering aan afgevaardigden vanuit onze gemeente naar (bovenlokale) samenwerkingsverbanden (zoals algemeen en dagelijks besturen van gemeenschappelijke regelingen), en werken we aan verbreding en effectieve intensivering van ons bestuurlijk en ambtelijk netwerk. Dit doen we onder meer door te verkennen hoe we gericht samenwerken met mede-overheden in Noord- en Zuid-Holland.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een sterkere strategische positie van de Duin- en Bollenstreek-gemeenten en de samenwerking hiertussen, en zo in regionaal verband opgaven realiseren die bijdragen aan lokale doelstellingen en opgaven.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
B1	Project	We werken een voorstel uit voor het aanscherpen van de aansturing, opdracht, inzet en resultaat van de samenwerking in Duin- en Bollenstreekverband, en komen zo met een doorontwikkeling van het eerder vastgestelde bestuursconvenant.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een versterking van het bestuurlijk opdrachtgeverschap richting verbonden partijen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
C1	Project	We actualiseren de nota Verbonden Partijen. De geactualiseerde nota moet leiden tot verdere professionalisering van het bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgeverschap en accounthouderschap richting Verbonden Partijen en grotere subsidiepartijen. Onderdeel van de actualisering is, naast formele besluitvorming en vaststelling, een gezamenlijk proces met de raden en griffiers voor het versterken van de sturing op Verbonden Partijen en regionale samenwerkingen. Oplevering tweede kwartaal 2027.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een verdere verbetering van de samenwerking tussen de gemeente Hillegom, Lisse en Teylingen in HLTsamen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

De samenwerking tussen genoemde gemeenten en HLTsamen wordt aan de hand van de zogenaamde Lange Termijnopdracht HLTsamen vorm gegeven. Inrichting en voortgang wordt nader uitgewerkt in de bestuurlijke rapportage HLTsamen.

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
D1	Project	We programmeren in afstemming met het bestuur van HLTsamen de ambities en opdrachten uit de langetermijnopdracht 'HLTsamen Verder', en realiseren degenen die voor 2027 geprogrammeerd zullen worden.

HOE GAAN WE DAT METEN?

Het huidige meetinstrumentarium biedt voor dit thema (nog) geen geschikte informatie om passende prestatie-indicatoren te definiëren en te meten.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HLTsamen Holland Rijnland Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Werkvoorzieningschap Kust-, Duin en Bollenstreek /Provalu Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) Regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH) Vuilvervoerbedrijf Duin en Bollenstreek (VAB) Cocensus Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland	Gemeente Katwijk Gemeente Noordwijk Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	
Alliander N.V.	

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Rechtmatige overheid

Trends en ontwikkelingen

De ontwikkelingen in kunstmatige intelligentie (AI), algoritmen en andere technologie die (persoons)gegevens gebruiken, gaan razendsnel. Vooral kunstmatige intelligentie biedt steeds meer kansen voor kwaadwillende partijen. Zij kunnen hierdoor makkelijker schadelijke software maken en verspreiden. Dit maakt het steeds moeilijker om (persoons)gegevens goed te beveiligen, wat een vereiste is vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Archiefwet.

We zien ook dat wet- en regelgeving hierop reageert. De Europese Richtlijn Netwerk- en Informatiesystemen 2.0 (NIS2) zal van kracht worden onder de Cyberbeveiligingswet, nu de Tweede Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel. Andere voorbeelden zijn de AI-verordening en de geplande verplichte inventarisatie van algoritmes in het algoritmeregister.

Er wordt een apart voorstel uitgewerkt om als gemeente te kunnen gaan voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) 2.0, waarbij de aanvullende eisen worden toegevoegd conform de Cbw. De BIO 2.0 en haar eisen wordt met de komst van de wet verplicht gesteld en zal wordt getoetst door een onafhankelijke toezichthouder die wordt aangesteld, te weten de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur. Deze heeft de vrijheid om onderzoek te doen en te beboeten als zij niet voldoen aan de Cbw, zoals de Autoriteit Persoonsgegevens dat kan bij de AVG. Een van de vereiste voor de gemeente is een 24-uursmeldplicht voor alle beveiligings-incidenten aan deze onafhankelijke toezichthouder.

Naast de actieve en de passieve openbaarmaking verplicht de Wet open overheid tot het op orde krijgen van de informatiehuishouding binnen acht jaar na inwerkingtreding van deze wet. Wij zetten ons in om hieraan te voldoen. Nadere toelichting is opgenomen in paragraaf 3.6.

Als het gaat om compliance, oftewel het voldoen aan wet- en regelgeving en je daarover moeten en kunnen verantwoorden, dan zien nog een trend. De maatschappij verlangt steeds sterker van gemeenten dat (financiële) opgaven worden gerealiseerd in balans met sociale belangen en het milieu. Hiervoor heeft de Europese Unie al richtlijnen voor verslaggeving vastgesteld, de zogenoemde Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Op termijn zullen gemeenten dus ook aan deze verslagleggingsregels moeten voldoen ten behoeve van een af te leggen verantwoording. We zijn hierin een slimme volger en volgen de ontwikkelingen bij andere gemeenten.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Medewerkers en bestuurders ontwikkelen een groter bewustzijn van de diverse risico's op het gebied van privacy, informatieveiligheid, duurzame toegankelijkheid (archiving), juridische kwesties en imago.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
A1	Project	We werken continu aan de bewustwording omtrent Privacy en Informatieveiligheid (PIV) en archiving middels periodieke acties en het aanbieden van trainingen.
A2	Proces	We vergroten het risicobewustzijn door het risicoregister in de teams te bespreken in Q1 en Q3 en het risicospel met de teams te spelen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: De informatie en de informatiebronnen voldoen aan de wet- en regelgeving.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving Activiteit
B1	Proces	We houden continu de maatregelen uit het DigiD normenkader op peil. In 2026 is de Suwinet aansluiting stopgezet.
B2	Project	In overleg met Erfgoed Leiden en omstreken zal de achterstand in het verplicht vernietigen van informatie projectmatig worden weggewerkt in de komende jaren.
B3	Proces	Jaarlijks monitoren we het dashboard Interbestuurlijk toezicht van de Provincie en rapporteren we hierover aan de raad in Q3.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Het college van burgemeester en wethouders beschikt over voldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie zodat de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld en in de jaarstukken opgenomen kan worden.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
C1	Proces	We stellen een plan van aanpak Rechtmatigheid op in Q4. Op basis van de evaluatie nemen we acties op ter verbetering van de interne beheersing.
C2	Project	We ontwikkelen de verbijzonderde interne controle door van een gegevensgerichte controle naar een procesgerichte controle en op langere termijn naar een systeemgerichte controle. Hiervoor wordt gestart met een In Control Raamwerk in Q2.
C3	Project	Het doorontwikkelen van Audit en Control met behulp van HR-control, JZ-control en I-control om door te groeien naar het kunnen afleggen van een In control Statement waarbij de verantwoording gericht is op brede bedrijfsvoering.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Het versterken van (financiële) sturing en beheersing.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
D1	Project	We blijven de bestuurlijke P&C cyclus en producten doorontwikkelen. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking tussen leden van de drie auditcommissies, portefeuillehouders financiën, de griffies en het ambtelijk apparaat.
D2	Proces	We stellen een onderzoeksplan onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid op voor 1 april.
D3	Proces	We voeren twee onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid uit voor de drie gemeenten tezamen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Rechtmatige juridische besluitvorming.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving Activiteit
E1	Proces	Het continu adequaat behandelen van klachten en bezwaren en WOO-verzoeken.
E2	Proces	Gevraagd en ongevraagd geven van juridisch advies over (nieuwe en/of gewijzigde) wetgeving en jurisprudentie, juridische risico's, mandaten, het correct volgen van procedures, het zorgvuldig afwegen van belangen en het onderbouwen van besluiten.
E3	Project	De raad van Hillegom beschikt over een integriteitscode. Het college van Hillegom beschikt weliswaar over een gedragscode echter deze is (sterk) verouderd. Deze zal na de bestuurswisseling in 2027 geactualiseerd (moeten) worden. Screening van nieuwe bestuurders als gevolg van de verkiezingen en in het kader van goed en integer handelen heeft inmiddels plaatsgevonden.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: De gemeente verbetert haar positie op het gebied van rechtmatigheid binnen de domeinen privacy en informatieveiligheid.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
F1	Project	De visie en ambitie naar volwassenheidsniveau 3 voor Privacy en Informatieveiligheid is vertaald naar een concreet plan in 2026 en de in dit plan genoemde doelstellingen 2027 voeren we uit tot en met Q4.
F2	Proces	FG en CISO houden continu toezicht op naleving van de geldende privacy- en informatieveiligheidswetgeving, inclusief de nieuwe Cyberbeveiligingswet.
F3	Project	Naar aanleiding van de audit in 2024 en de verbeterpunten hieruit geven we uitvoering aan het verbeterplan. Dit resulteert in een vastgesteld controle en auditplan. De her-audit staat gepland in februari 2027.

HOE GAAN WE DAT METEN?

<i>Effectindicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2027</i>	<i>Streefwaarde 2030</i>
Doel 1 vergroten risico bewustzijn			
De organisatie laat een stijgende lijn zien in haar score op het gebied van privacy- en informatieveiligheidsbewustzijn (gemeten middels de nano-learning score).	ja	ja	ja
Doel 2 De informatie en de informatiebronnen voldoen aan de wet- en regelgeving.			
Er wordt in voldoende mate voldaan aan de Archiefwet, en aanpalende wet- en regelgeving. Dit wordt jaarlijks getoetst door de gemeentearchivaris (horizontaal toezicht) en het Interbestuurlijk Toezicht (verticaal toezicht). De uitkomsten hiervan zijn te vinden in het IBT-dashboard van de provincie Zuid-Holland.	geel	geel	groen
Doel 6 Privacy en informatieveiligheid			
1. Conform de Jaarrapportage heeft het AVG-volwassenheidsniveau voor privacy niveau 3 bereikt, en scoren we op de categorieën voor informatieveiligheid minimaal een voldoende.	nee	nee	ja

<i>Prestatie indicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2027</i>	<i>Streefwaarde 20230</i>
Doel 1 vergroten risicobewustzijn			
1.1 Het aantal datalek/incident-meldingen neemt toe.	8	11	17
1.2 Het aantal datalek/incident meldingen aan AP/IBD neemt toe.	1	1	2
2.1 Alle teams hebben minimaal één keer meegedaan aan het risicospel	nee	ja	ja
Doel 2 informatiebronnen voldoen aan wet.			
We behouden onze huidige ENSIA-score binnen het normenkader DigiD	voldoen niet volledig	voldoen volledig	voldoen volledig
Alle geo-basisregistraties (BAG/BGT/BRO) scoren voldoende (>75%)	nee	ja	ja
Doel 3 Rechtmatigheidsverantwoording			
Het college heeft de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen in de verantwoording in de jaarstukken	Ja	Ja	Ja

Doel 4 financiële sturing en beheersing			
De afwijkingen begrotingsrechtmatigheid vallen binnen de tolerantiegrenzen	ja	2%>	2%>
Doel 5 Rechtmatige juridische besluitvorming.			
Het aantal WOO-verzoeken behandeld binnen wettelijke termijn			
Het aantal klachten behandeld binnen wettelijke termijn	56%	60%	65%
Het aantal bezwaren behandeld binnen wettelijke termijn	100%	90%	90%
Ingetrokken bezwaren (eventueel na informeel overleg)	32%	35%	40%
Doel 6 privacy en informatieveiligheid			
De gemeente ontvangt een Wpg-audit rapport (hercontrole) inclusief aanbevelingen.	ja	ja	ja
Verhoogde Digitale Weerbaarheid + meldplicht is geïmplementeerd.	nee	ja	ja

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Erfgoed Leiden HLTsamen ST RIJK	Informatiebeveiligingsdienst Logius Directoraat-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen (BZK) Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen Autoriteit Persoonsgegevens Accountant BakerTilly IBT Provincie Zuid-Holland VNG Cie Bezwaar en klachten

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Participatieve overheid

Trends en ontwikkelingen

De gemeente betreft inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties steeds vaker bij het maken en uitvoeren van beleid. Daarmee versterken we de participatieve democratie naast de representatieve democratie. We maken gebruik van kennis, ervaring en initiatieven uit de samenleving om beter beleid te ontwikkelen en meer draagvlak te creëren. Inwoners willen steeds vaker meedenken, meedoen en meebeslissen over onderwerpen die hun leefomgeving raken. Ook nemen inwoners en organisaties vaker zelf initiatief voor maatschappelijke opgaven. Dit draagt bij aan betrokkenheid, saamhorigheid en sterke buurten. Tegelijkertijd vraagt participatie om duidelijke verwachtingen, transparante keuzes en een aanpak die past bij de opgave.

Met de inwerkingtreding van de participatieverordening op 1 januari 2027 geven we participatie een stevige en blijvende plaats in onze werkwijze. Bij nieuwe plannen en beleid maken we bewust keuzes over hoe en wanneer we inwoners en andere belanghebbenden betrekken. We zorgen voor een zorgvuldig, transparant en navolgbaar participatieproces. Ook voeren we het uitdaagrecht in. Daarmee krijgen inwoners meer mogelijkheden om zelf taken of activiteiten van de gemeente uit te voeren wanneer zij denken dat dit beter of anders kan.

Contactfunctionarissen spelen een belangrijke rol bij het verbinden van inwoners, maatschappelijke organisaties en gemeente. Zij ondersteunen initiatieven uit de samenleving, brengen partijen samen en helpen kansen verder te ontwikkelen. In 2027 zetten we deze werkwijze voort en ontwikkelen we een manier om de inzet en resultaten beter te monitoren en hierover te rapporteren. Zo vergroten we het inzicht in de bijdrage van participatie aan onze maatschappelijke opgaven.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Heldere en voorspelbare participatieprocessen. Participatie wordt uitgevoerd volgens het beleidskader en de participatieverordening, met duidelijke afspraken over rol, invloed en besluitvorming.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
A1	Project	In 2027 wordt de participatiemethodiek van Relevant Gesprek geïmplementeerd om te zorgen dat de kennis en kunde van participatie binnen HLTsamen en de gemeente Hillegom (gemeenteraad en college) wordt verhoogd.
A2	Project	Vanaf 2027 bevat elk college- en raadsvoorstel een alinea over participatie. Hierin staat of inwoners, ondernemers of andere betrokkenen worden betrokken bij het besluit, op welke manier dat gebeurt (van informeren tot meedoen) en waarom deze aanpak past bij het onderwerp en het besluit.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Versterken van betrokkenheid en initiatief uit de samenleving. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden actief betrokken en ondersteund, onder andere via het uitdaagrecht en contactfunctionarissen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
B1	Project	Het uitdaagrecht wordt opgenomen in de participatieverordening. In 2027 doen de gemeente Hillegom en HLTsamen ervaring op met

		verzoeken uit de samenleving om gemeentelijke taken over te nemen. We ontwikkelen hiervoor een proces en borgen de uitvoering hiervan binnen de ambtelijke organisatie.
--	--	---

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Leren en ontwikkelen. Participatietrajecten worden gemonitord en geëvalueerd, zodat ervaringen structureel worden benut in werkwijzen en instrumenten.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
C1	Proces	We evalueren twee participatietrajecten in 2027 in Hillegom, zodat de uitkomsten hiervan input kunnen zijn voor de doorontwikkeling van participatiebeleid.

Openbare orde en veiligheid

Veiligheidsbeleid

We willen dat Hillegom een veilige plaats is om te wonen, leven, werken en recreëren. Dat bereiken we door de sociale en fysieke veiligheid te verbeteren en onze wettelijke verplichte veiligheidstaken uit te voeren. Samenwerking met inwoners, ondernemers en ketenpartners is en blijft daarin essentieel. Door samenwerking komen we tot duurzame oplossingen. We willen weten wat er speelt, we gaan met elkaar in gesprek en kiezen samen voor een aanpak. De gemeente voert hierin regie met het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB). Het IVB bevat de kaders, strategische uitgangspunten, prioriteiten en de hoofdlijnen van de aanpak. Deze vertalen we in het Meerjarenveiligheidsplan (MVP) naar concrete maatregelen. Dit plan voeren we uit samen met onze partners, inwoners en ondernemers.

In 2024 zijn de prioriteiten op het gebied van veiligheid voor de periode 2024 -2027 vastgesteld in het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027. De prioriteiten voor deze periode zijn Jeugd en veiligheid, Georganiseerde ondermijnende criminaliteit, Zorg en veiligheid en Digitale veiligheid. Voor deze prioriteiten hebben we samen met onze partners een aantal activiteiten en een doorlopende aanpak afgesproken. Voor jeugd en veiligheid hebben we als uitgangspunt dat we onze jongeren kennen en we gezamenlijk inzetten op het voorkomen van overlast. Kinderen waar zorgen om zijn, worden in een vroeg stadium integraal besproken aan de Zorg- en Veiligheidstafel Jeugd om te voorkomen dat zij afglijden. Voor de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit zetten we in op drie sporen: het signaleren, voorkomen en aanpakken. Dit doen we door het uitvoeren van preventief toezicht en integrale controles. Via het houden van publiekscampagnes versterken we de weerbaarheid van de samenleving. Lokaal werken we casuïstiek uit en waar nodig werken we dit op tot een (regionale) RIEC-casus. Voor de prioriteit zorg en veiligheid willen we graag voorkomen dat zorgproblematiek escaleert naar veiligheidsproblematiek. Bij deze prioriteit proberen we zo veel als mogelijk te investeren aan de voorkant in nauwe samenwerking met het sociaal domein. Met deze aanpak zetten we in zowel op het voorkomen als ook op aanpakken door bijvoorbeeld bestuurlijke maatregelen op te leggen om woonoverlast of huiselijk geweld terug te dringen. Daarnaast zetten we in op veiligheid van vrouwen en meisjes door aan te sluiten bij de campagne Orange the Word en voeren het initiatiefvoorstel van de raad 'Tot hier en niet verder' uit in samenwerking met maatschappelijke ontwikkeling. Voor wat betreft de laatste prioriteit digitale weerbaarheid willen we graag bereiken dat onze inwoners maar ook de medewerkers van HLTsamen digitaal weerbaar zijn en de kans op slachtofferschap verkleinen. Dit doen we door voorlichting gericht op verschillende doelgroepen. Naast deze prioriteiten blijft er aandacht voor een veilige fysieke leef- woon- en werkomgeving. We blijven inzetten op misdrijven als woninginbraak en fietsendiefstal, maar ook verkeersveiligheid.

Het thema veiligheid krijgt een steeds prominentere en omvangrijkere rol op de gemeentelijke agenda. Daarbij groeit de verantwoordelijkheid van die rol en de onderwerpen die onder die verantwoordelijkheid vallen. Het gaat hierbij om de rol van de gemeente bij de bestrijding van georganiseerde misdaad, de veiligheid op straat en de directe woonomgeving, maar ook bij de aanpak van digitale veiligheid en inzet op crisissen. Daarnaast zijn de bevoegdheden van de burgemeester op het gebied van openbare orde de afgelopen jaren uitgebreid. Zo is met de Wet gegevensvergaring openbare orde de mogelijkheid gecreëerd om personen online te volgen en gegevens uit openbare bronnen te verzamelen bij dreigende verstoringen, zoals rellen of grootschalige demonstraties. Ook is de sluitingsbevoegdheid van panden verruimd, bijvoorbeeld bij het aantreffen van wapens, drugs, explosieven of na geweldsincidenten. Op deze manier kan de burgemeester sneller ingrijpen bij acute dreigingen.

Daarnaast is in 2025 het wetsvoorstel voor de Wet veilige jaarwisseling door de Eerste Kamer goedgekeurd. Het bijbehorende Besluit veilige jaarwisseling is op 1 augustus 2026 vastgesteld. Dit heeft consequenties voor de gemeenten, maar er is nog geen goed zicht op de details van uitvoering en handhaving. In 2027 volgt de verkenning en implementatie van het Besluit veilige jaarwisseling. Tot slot wijzigt per 1 januari 2027 de regionale inrichting van het cameratoezicht,

met zowel praktische als financiële gevolgen.

Weerbaarheid

De onrust in de wereld heeft gezorgd voor een toegenomen dreiging, waarbij met name uit wordt gegaan van hybride dreigingen. De gemeentelijke crisisorganisatie moet hierop zijn voorbereid. De dreiging doet een beroep op de zelf- én samenredzaamheid van onze inwoners. In 2027 wordt onderzocht de noodzaak tot het inrichten van steun- en informatiepunten. De zogeheten 'noodsteunpunten'. De inrichting van 'noodsteunpunten' is een landelijk verplicht onderdeel van de weerbaarheidsopgave en draagt bij aan de maatschappelijke weerbaarheid, zelf- en samenredzaamheid. Zo zijn wij samen met de inwoners beter voorbereid ten tijde van rampen, crises of (langdurige) cyberverstoringen. De gemeente Hillegom werkt hierin nauw samen met de Veiligheidsregio Hollands Midden, ook om goed af te stemmen wie welke rol heeft (wat doet het rijk, wat doen gemeenten en wat kan regionaal worden opgepakt door de Veiligheidsregio). De gemeente heeft een belangrijke rol in de coördinatie bij de aanpak om de weerbaarheid te versterken. Deze opgave is maatschappijbreed en vraagt betrokkenheid van alle domeinen. Intern vraagt dat aandacht voor de continuïteit van kritieke processen en crisisbeheersing, maar ook moeten er afspraken worden gemaakt ten behoeve van de vitale voorzieningen. Daarnaast is het van belang dat sociale netwerken worden versterkt, ten behoeve van de zelf- en samenredzaamheid. Weerbaarheid en veerkracht zijn niet uitsluitend veiligheidsvraagstukken, maar vragen brede samenwerking intern, maar vooral ook met en in de samenleving.

Boa's

De verantwoording van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) is volledig opgenomen binnen het MVP. Het MVP is hiermee een integraal veiligheidsplan. Doordat de politie meer teruggaat naar haar basistaken, komen meer taken in het kader van leefbaarheid richting de boa's. Dit vraagt continue prioritering. Daarnaast vraagt het extra flexibiliteit. Er wordt de laatste jaren een toename gezien in het aantal Fixi-meldingen dat inwoners doen. Dit is positief; inwoners weten Fixi goed te vinden. De toename van het aantal Fixi-meldingen zorgt ook voor een hogere werkdruk voor de boa's: inwoners verwachten én verdienen een correcte en tijdige afhandeling van een melding.

Samenwerking

Intensieve effectieve samenwerking met en tussen ketenpartners is de sleutel om huidige en nieuwe vormen van onveiligheid tegen te gaan én de veiligheid voor onze inwoners te bestendigen en vergroten. Voor veel veiligheidsvraagstukken geldt dat deze niet meer alleen met de traditionele veiligheidspartners, zoals politie en brandweer, benaderd kunnen worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de lang lopende casussen woonoverlast en toename van het aantal personen met onbegrepen gedrag. Maar ook de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Partners als de woningbouw, jongerenwerk, het RIEC of Voor ieder 1 zijn hierbij onmisbaar.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: We voorkomen dat zorgproblematiek escaleert naar veiligheidsproblematiek (sociale veiligheid)

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

A1	Uitvoering initiatiefvoorstel raad 'Tot hier en niet verder' in samenwerking met Maatschappelijke Ontwikkeling.
----	---

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Een veilige fysieke leef-, woon- en werkomgeving

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We bevorderen een veilig ondernemersklimaat door controles uit te voeren. We voeren regie en adviseren op publiek private samenwerking ter verbetering van de veiligheid. In 2027 wordt in samenwerking met de bedrijfscontactfunctionaris 'Samenwerking veilig ondernemen' (SVO) verder geïnitieerd in overleg met de ondernemers.
B2	We geven invulling aan de uitvoering van de Wet veilige jaarwisseling, met oog voor landelijke ontwikkelingen en lokale uitvoerbaarheid.
B3	Er wordt uitgewerkt hoe invulling gegeven moet worden aan rijksbeleid op het gebied van weerbaarheid van samenleving en openbaar bestuur. We brengen in beeld welke verplichtingen gemeenten te voldoen hebben en welke activiteiten we moeten uitvoeren zoals een noodsteunpunt.
B4	We dragen zorg voor een toekomstige en rechtmatige inrichting van het cameratoezicht, conform de geldende regionale kaders per 1 januari 2027*
B5	In 2027 wordt het Integraal Veiligheidsbeleid geëvalueerd en geactualiseerd. Een nieuwe Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2028-2031 Hillegom staat gepland voor Q4 2027.

* Cameratoezicht is officieel geen wettelijke taak, maar gezien de recente ontwikkelingen is de inzet van camera's bij de beheersing van de openbare orde noodzakelijk.

HOE GAAN WE DAT METEN?

Effectindicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2027	Streefwaarde 2030
<i>Doel 1. We bieden jongeren een veilige omgeving waarin zij zich kunnen ontwikkelen en onderdeel van de samenleving uitmaken.</i>			
1. Aantal meldingen jeugdoverlast (<i>Politie</i>)	96 (2025)	96	96
2. Aantal HALT verwijzingen per 1000 jongeren * (<i>Waarstaatjegemeente.nl</i>) **	10 (2025)		
3. Percentage inwoners dat veel overlast ervaart van rondhangende jongeren (<i>Veiligheidsmonitor</i>) *	4,9 (2025)	4	4
<i>Doel 2. Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.</i>			
1. Ingekomen signalen (intern en extern) **	54 (2025)		
2. Aantal MMA-meldingen **	36 (2025)		
3. Percentage inwoners dat veel overlast ervaart door drugshandel (<i>Veiligheidsmonitor</i>)	4,5 (2025)	3,5	3
<i>Doel 3: We voorkomen dat zorgproblematiek</i>			

<i>escaleert naar veiligheidsproblematiek (sociale veiligheid)</i>			
1. Overlastmeldingen gerelateerd aan personen met verward gedrag (<i>Politie</i>)	238 (2025)	220	200
2. Aantal overlastmeldingen alcohol/drugs (<i>Politie</i>)	104 (2025)	95	70
<i>Doel 4: Onze inwoners en medewerkers zijn digitaal weerbaar</i>			
1. Slachtofferschap van online criminaliteit (percentage) (<i>Veiligheidsmonitor</i>)	15,8 (2025)	15	14
<i>Doel 5: Een veilige fysieke leef-, woon- en werkomgeving</i>			
1. Aantal woninginbraken (inclusief pogingen) per 1000 inwoners* (<i>Politie</i>)	0,9 (2025)	0,9	0,8
2. Aantal winkeldiefstallen per 1000 inwoners* (<i>Politie</i>)	0,7 (2025)	0,7	0,7
3. Aantal geweldsmisdrijven per 1000 inwoners* (<i>Politie</i>)	0,04 (2025)	0,04	0,04
4. Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (per 1000 inwoners)*(<i>Politie</i>)	2,7 (2025)	2,7	2,7
5. Aantal Fixi-meldingen **	2095 (2025)		
6. Rapportcijfer leefbaarheid (<i>Veiligheidsmonitor</i>)	7,6 (2025)	7,6	7,6

* Deze BBV-indicator is landelijk verplicht.

** Voor de indicatoren is geen sprake van begrote waarden.

<i>Prestatie-indicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2027</i>	<i>Streefwaarde 2030</i>
<i>Doel 1. We bieden jongeren een veilige omgeving waarin zij zich kunnen ontwikkelen en onderdeel van de samenleving uitmaken.</i>			
1.1 Aantal jongeren besproken op de zorg- en veiligheidstafel jeugd (anoniem en individueel) **	13 (2025)		
1.2. Aantal groepsaanpakken **	0 (2025)		
<i>Doel 2. Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.</i>			
1. Aantal Bibob onderzoeken **	10 (2025)		
2. Aantal sluitingen woningen en bedrijfspanden (Opiumwet) **	5 (2025)		
3. Aantal bestuurlijke waarschuwingen **	0 (2025)		

4. Last onder dwangsom (i.h.k.v. Opiumwet)**	3 (2025)		
5. Integrale controles	2 (2025)	3	3
<i>Doel 3: We voorkomen dat zorgproblematiek escaleert naar veiligheidsproblematiek (sociale veiligheid)</i>			
1. Aantal buurtbemiddeling ingezet (bemiddeling en empowerment)	1 (2025)	5	5
2. Aantal keren tijdelijk huisverbod opgelegd (huiselijk geweld) **	2 (2025)		
3. Aantal inwoners in levenslooppaakpak **	1		
4. Bestuurlijke maatregel i.h.k.v. Wet aanpak Woonoverlast **	0		
<i>Doel 4: Onze inwoners en medewerkers zijn digitaal weerbaar</i>			
1. Preventieve activiteiten gericht op voorkomen slachtofferschap **	1 (2025)		
<i>Doel 5: Een veilige fysieke leef-, woon- en werkomgeving</i>			
1. Aantal registraties afval (bijzet, dumping, grofvuil etc.) **	239 (2025)		
2. Aantal bekeuringen verkeer (blauwe zone, Ov Mulders stilstaand voertuig) **	328 (2024)		

** Voor de indicatoren is geen sprake van begrote waarden.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Holland Midden (VRHM) Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	Politie Stichting Voor ieder 1 Zorg- Veiligheidshuis Hollands Midden Welzijnswartier Openbaar Ministerie Halt Brijder GHOR Regionaal Bureau Leerrecht (RBL) Jeugdbescherming West Onderwijs RIEC

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie rekening GR HLTsamen	Zie rekening GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners					
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen					
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 327	€ 346	€ 385	€ 371	*
Overhead	% van de totale lasten	11%	11%	12 %	11,6%	*

* Eigen gegevens

Toelichting indicator Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Toelichting indicator Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is berekend de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Toelichting indicator Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Toelichting indicator Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting indicator Overhead

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Dit zijn de kosten voor piofach (leidinggevende, informatievoorziening, juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, financiën, automatisering, inkoop, communicatie en huisvesting).

Kaderstellende stukken

- [Reglement van orde voor de raad](#)
- <https://hillegom.nl/de-gemeente/hoofdpijnenakkoord/>
- [Beleidskader participatie](#)
- [Verordening op de raadscommissie](#)
- [HLT Samen Sterker!](#) (Bedrijfsplan werkorganisatie HLT Samen)
- De raadsbesluiten van Hillegom, Lisse en Teylingen over de ambtelijke samenwerking

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Samenwerkende overheid						
0.1 Bestuur	-66	-50	-50	-50	-50	-50
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.736	-3.673	-507	-507	-507	-507
Totaal 1. Samenwerkende overheid	-1.802	-3.723	-557	-557	-557	-557
Thema 2. Openbare orde en veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.782	-1.898	-1.941	-1.941	-1.941	-1.941
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.144	-1.096	-1.139	-1.139	-1.139	-1.139
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	-2.926	-2.994	-3.080	-3.080	-3.080	-3.080
Thema 3. Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	-2.687	-2.097	-2.141	-2.141	-2.091	-2.091
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-265	-224	-218	-218	-218	-218
5.6 Media	-37	-37	-37	-37	-37	-37
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	-2.989	-2.358	-2.396	-2.396	-2.346	-2.346
Totaal lasten	-7.717	-9.075	-6.033	-6.033	-5.983	-5.983

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Samenwerkende overheid						
0.1 Bestuur	47	28	28	28	28	28
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.304	2.173	220	220	220	220

Totaal 1. Samenwerkende overheid	2.351	2.201	248	248	248	248
Thema 2. Openbare orde en veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	107	111	111	111	111	111
1.2 Openbare orde en veiligheid	40	17	9	9	9	9
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	147	128	120	120	120	120
Thema 3. Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	3	0	0	0	0	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	177	52	52	52	52	52
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	180	52	52	52	52	52
Totaal baten	2.678	2.381	420	420	420	420

Saldo van baten en lasten	-5.039	-6.694	-5.614	-5.614	-5.564	-5.564
----------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	296	207	207	207	207
Totaal reserves	0	296	207	207	207	207

Saldo na resultaatbestemming	-5.037	-6.399	-5.406	-5.406	-5.356	-5.356
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Algemene dekkingsmiddelen

Verplichte onderdelen besluit begroting en verantwoording

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

In algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividenden
- Saldo financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen

De zogenaamde algemene dekkingsmiddelen zijn diverse inkomsten waarvan de besteding niet gebonden is. Deze baten zijn niet aan een concreet programma toe te rekenen. Artikel 8 van het BBV schrijft voor dat, naast de begroting van lasten en baten per programma, ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien moet worden opgenomen.

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak; de besteding is niet geoormerkt. De onroerendezaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. De rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges-, en marktgelden vallen hier niet onder. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting. In de paragraaf Weerstandsvermogen is een berekening opgenomen over de dekkingpercentages in relatie tot het weerstandsvermogen.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de begroting is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2026. Voor de berekening van de algemene uitkering 2027 is rekening gehouden met de verwachte stijging van het aantal inwoners en het aantal gereedgekomen woningen in 2026. De maatstaven zijn in de meerjarenbegroting constant gehouden. Daarnaast is de verwachte onderschrijding van de uitkering uit het BTW-compensatiefonds (BCF) structureel in de meerjarenbegroting verwerkt. Vanaf 2028 is een stelpost van € 249.000 opgenomen voor de eigen bijdrage in de jeugdzorg. Het Rijk heeft in de algemene uitkering al rekening gehouden met een financieel voorschot op de maatregelen die nog moeten worden genomen om de kosten van de jeugdzorg te beheersen. Dit leidt tot een korting op de algemene uitkering. Tot en met 2028 ontvangen gemeenten hiervoor nog een compensatie. Vanaf 2028 gaat het Rijk ervan uit dat de maatregelen leiden tot lagere uitgaven aan jeugdzorg en dat gemeenten hiervan de financiële effecten gaan merken. Daarnaast is vanaf 2029 een stelpost opgenomen vanwege de verlaging van de algemene uitkering als gevolg van de voorgenomen wijziging van de financiering van huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo. Het kabinet is voornemens om huishoudelijke hulp niet langer via de Wmo te vergoeden aan inwoners die deze voorziening zelf kunnen betalen. De voorgenomen maatregelen zijn echter nog niet nader uitgewerkt. Hierdoor is op dit moment nog onvoldoende duidelijk hoe de maatregelen in de praktijk worden uitgevoerd en welke financiële en inhoudelijke gevolgen dit heeft voor gemeenten en inwoners. Ook moet nog blijken of het kabinet voldoende parlementaire steun kan verkrijgen om de maatregelen per 1 januari 2029 daadwerkelijk in te voeren.

Voor deze stelposten heeft de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, aangegeven dat de gemeente Hillegom deze mag opnemen in de meerjarenbegroting. Hiermee kan vooruitlopend op de verdere uitwerking en besluitvorming rekening worden gehouden met de financiële gevolgen van de aangekondigde rijksmaatregelen.

Dividenden

We ontvangen dividend van Alliander, Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en De Meerlanden NV naar rato van het bedrijfsresultaat.

Bedragen x € 1.000			
Dividend	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Alliander	352	369	369
Bank Nederlandse Gemeenten	125	70	70
Meerlanden	34	82	82
	510	521	521

Saldo financieringsfunctie

De werkelijke rentelasten zijn verantwoord in de begroting. Tijdelijke overschotten op de financiering worden overeenkomstig het schatkistbankieren 'gestald' bij het Rijk. Door de lage rente zijn er geen rentebaten over overtollige gelden, er worden wel rentebaten ontvangen voor het lenen van tijdelijke gelden (kasgeld). De overhead wordt verantwoord in prestatieveld bedrijfsvoering en de directe bedrijfskosten worden rechtstreeks toegerekend aan de producten en activiteiten. De overhead wordt wel meegenomen in de berekening van de kostendekkende tarieven.

Mutaties reserves

Per programma is vermeld wat de mutaties op de reserves zijn. Een aantal mutaties is niet toe te wijzen aan een programma en wordt daarom hier verantwoord.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Algemene uitkering						
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-81	0	0	0	0
Totaal 1. Algemene uitkering	0	-81	0	0	0	0
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden						
0.64 Belastingen overig	-294	-271	-276	-276	-276	-276
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	-294	-271	-276	-276	-276	-276
Thema 3. Overhead						
0.4 Overhead	-7.773	-8.418	-8.708	-8.634	-8.633	-8.625
Totaal 3. Overhead	-7.773	-8.418	-8.708	-8.634	-8.633	-8.625
Thema 4. Saldo financieringsfunctie						
0.5 Treasury	-55	-221	-682	-682	-682	-682
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	-55	-221	-682	-682	-682	-682
Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen						

0.8 Overige baten en lasten	-1	-74	294	308	308	308
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen	-1	-74	294	308	308	308
Totaal lasten	-8.123	-9.065	-9.372	-9.284	-9.283	-9.275

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Thema 1. Algemene uitkering						
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	45.735	45.515	46.821	45.570	45.874	46.433
Totaal 1. Algemene uitkering	45.735	45.515	46.821	45.570	45.874	46.433
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden						
0.61 OZB woningen	4.166	4.169	4.282	4.282	4.282	4.282
0.62 OZB niet-woningen	1.602	1.567	1.818	2.028	2.238	2.238
0.64 Belastingen overig	51	42	118	118	118	118
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	5.819	5.778	6.218	6.428	6.638	6.638
Thema 3. Overhead						
0.4 Overhead	16	17	17	17	17	17
Totaal 3. Overhead	16	17	17	17	17	17
Thema 4. Saldo financieringsfunctie						
0.5 Treasury	756	724	686	636	636	636
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	756	724	686	636	636	636
Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen						
0.8 Overige baten en lasten	77	12	12	12	12	12
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen	77	12	12	12	12	12
Totaal baten	52.403	52.046	53.754	52.663	53.177	53.736

Saldo van baten en lasten	44.279	42.981	44.382	43.379	43.894	44.461
----------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026 na wijziging	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo na resultaatbestemming	44.279	42.982	44.382	43.380	43.894	44.461
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Overhead

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten het uitgangspunt. Daarom is er door de wetgever voor gekozen om de kosten van overhead op één taakveld te laten registreren en op één centrale plaats in de begroting te vermelden. Door deze nieuwe systematiek gaan gemeenten op dezelfde wijze om met kostentoe rekening, waardoor de vergelijking van kosten van producten/diensten volgens de wetgever ook zuiverder is. Om dit effect te versterken is er een uniforme definitie van overhead gegeven in de [Notitie overhead](#).

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Dit zijn de kosten voor pfofach (leidinggevende, informatievoorziening, juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, financiën, automatisering, inkoop, communicatie en huisvesting). De direct toe te rekenen kosten worden verantwoord op de taakvelden.

De centrale presentatie heeft als neveneffect dat het zicht op de integrale kostprijs in de programma's verloren gaat. Het opnemen van het totaalbedrag aan ondersteunende activiteiten zegt daarnaast weinig zonder de relatie met het primaire proces te leggen/kennen. Daarom houden wij conform de financiële beheersverordening extra comptabel ook nog zicht op de integrale kostprijs zodat daarop sturing kan plaatsvinden.

In 2027 bedraagt de totale overhead € 8.613.125. Dit is 11,6% van de totale begroting € 73.972.358.

De overhead bestaat uit:

bedragen x € 1.000,-			
Onderdeel	2025	2026	2027
Bijdrage HLTtsamen-overhead deel	7.075	8.024	7.856
Huisvesting	242	356	244
Overige overhead	1.103	523	514
Totaal	8.420	8.903	8.613
Overheadpercentage	11	12	11,6%

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelasting-belastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie wijst erop dat Hillegom voor reclame een klein bedrag aan vennootschapsbelasting hoeft af te dragen.

Onvoorzien

Het BBV eist een bedrag van onvoorzien en overeenkomstig de Financiële verordening is er € 25.000,- geraamd voor onvoorziene incidentele uitgaven.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen bevat, overeenkomstig het BBV, een overzicht van het beleid inzake de lokale heffingen, de relevante ontwikkelingen die van invloed zijn op de tarieven en een verantwoording over de mate van kostendekkendheid van de tarieven inclusief de uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd. Daarnaast wordt een overzicht op hoofdlijnen gepresenteerd van de diverse heffingen, de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid. In de Gemeentewet en een aantal bijzondere wetten is geregeld welke heffingen (belastingen en retributies) een gemeente mag opleggen. De gemeenteraad bepaalt de hoogte van het tarief en welke van die heffingen ook daadwerkelijk worden geheven.

Belastingen

De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerendezaakbelastingen (OZB), verblijfsbelasting en precariobelasting. De gemeente Hillegom maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheden om hondenbelasting, parkeerbelasting, forensenbelasting en BIZ-bijdrage te heffen.

Rechten

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. In Hillegom worden afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en marktgeld als rechten geheven.

In de raadsvergadering van december 2026 worden de belastingverordeningen 2027 ter vaststelling van de tarieven voorgelegd.

Ontwikkelingen/actualiteit

Belastinghervormingen

Het Rijk werkt aan een herziening van de financiële verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten en onderzoekt daarbij ook de mogelijkheden om gemeenten meer ruimte te geven voor eigen inkomsten. Eerdere voorstellen voor een groter gemeentelijk belastinggebied, waaronder de invoering van nieuwe gemeentelijke belastingen en een mogelijke begrenzing van de OZB-stijging, hebben nog niet geleid tot concrete wetgeving. De aandacht richt zich momenteel vooral op de verdere ontwikkeling van het verdeelmodel van het Gemeentefonds. De gemeente volgt de landelijke ontwikkelingen en beoordeelt de gevolgen voor het gemeentelijke belastingbeleid zodra hierover meer duidelijkheid bestaat.

Financiële uitgangspunten

- Overeenkomstig de Kaderbrief 2027 wordt voor belastingen en retributies rekening gehouden met een inflatiepercentage van 2,6%. De tarieven voor de onroerendezaakbelasting (OZB) voor niet-woningen (eigenaren en gebruikers) liggen in Hillegom al geruime tijd aanzienlijk onder het gemiddelde van de gemeenten in Zuid-Holland. Om de belastingopbrengsten beter in balans te brengen met het regionale niveau, is in de Begroting 2026 eerder al besloten de tarieven gefaseerd te verhogen. Als uitgangspunt wordt aangesloten bij de relatieve positie van het OZB-tarief voor woningen in Hillegom. Dit tarief ligt circa 9% onder het gemiddelde van Zuid-Holland. Voor de OZB niet-woningen wordt daarom eveneens toegewerkt naar een tarief dat circa 9% onder het provinciale gemiddelde ligt. De verhoging wordt gespreid over drie jaar, zodat het beoogde tariefniveau in 2029 wordt bereikt.
- Voor de heffingen geldt dat een compensatie alleen aan de orde is als deze binnen de grenzen van kostendekkendheid blijft. Voor de retributies geldt als uitgangspunt een kostendekkendheid van 100%.

- Bij de berekening van de overhead wordt de maximale toegestane opslag berekend. De overhead bestaat uit de kosten voor pfofach (personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting). De direct toe te rekenen kosten worden verantwoord op de taakvelden.

Kostendekkendheid

Voor het bepalen van de kostendekkendheid mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

- De directe lasten van personeel HLTsamen zijn verantwoord op het taakveld en zijn gebaseerd op de geraamde lasten uit de begroting van HLTsamen. De overhead, de kosten voor leidinggevend personeel, informatievoorziening, juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, financiën, automatisering, inkoop, communicatie en huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering (zie het onderdeel Overhead bij de algemene dekkingsmiddelen).
- De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het btw-compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
- Bij de berekening van de baten wordt een derde van de kosten van het prestatieveld Straatreiniging toegerekend aan de heffing afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
- Het is geoorloofd om het bedrag aan kwijtscheldingen te compenseren in het tarief.
- De kosten, gemaakt voor inning en invordering door de gemeenschappelijke regeling Cocensus, mogen worden toegerekend aan de rechten. Deze zijn gerelateerd aan de kostentoerekening van Cocensus en zijn ondergebracht bij het taakveld.

Overzicht lokale heffingen

In het volgende overzicht worden de opbrengsten van de lokale heffingen weergegeven.

Lokale heffingen	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Onroerende zaakbelasting	5.476	5.767	5.736	6.100
Precariobelasting	71	20	30	31
Verblijfsbelasting	-	-	-	75
Overige baten (dwangbevelen)	30	31	12	12
Totaal niet bestedingsgebonden	5.577	5.818	5.778	6.218
Afvalstoffen- en reinigingsheffingen	4.128	5.032	5.272	5.399
Rioolheffing	2.422	2.582	2.721	2.818
Secretarieleges	504	488	527	547
Bouwleges	1.157	1.006	924	974
Begraffenisrechten	98	95	84	84
Rechten en Marktgelden	14	13	13	13
Totaal gebonden aan bestedingen	8.323	9.216	9.541	9.834
Totaal	13.900	15.034	15.319	16.051

Wet waardering onroerende zaken (woz)

De vastgestelde WOZ-waarde vormt de grondslag voor de onroerendezaakbelastingen (OZB), de Waterschapsomslag gebouwd (geheven bij woning- of bedrijfspandbezitters in het gebied van het waterschap) en het huurwaardeforfait voor de inkomstenbelasting. De WOZ-administratie is een basisregistratie. De waarden worden op grond van de WOZ jaarlijks herzien. De Waarderingskamer schat de marktontwikkeling 2024 voor woningen op een stijging van 6,5 procent. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling geschat op een stijging van 2,75 procent.

Onroerend zaakbelastingen

De tarieven van de OZB worden gebaseerd op de WOZ-waarde en de geraamde opbrengsten in de begroting. De aanslag OZB wordt berekend over de waardebepaling per 1 januari 2026. De marktontwikkeling wordt gevolgd door Cocensus. Bij het bepalen van de tarieven wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ-waarde. De geraamde leegstand bij niet-woningen is over beide heffingen verdeeld, zodat de prikkel tot verhuren mede bij de eigenaren is ondergebracht.

De opbrengsten van de OZB voor (niet)-woningen zijn verhoogd met het inflatiepercentage van 2,6 procent.

Daarnaast zijn de opbrengsten van de OZB voor niet-woningen eigenaren en gebruikers extra ten opzichte van de gerealiseerde opbrengsten in 2026 verhoogd met 10% c.q. 13% . Dit is conform het besluit in de kadernota 2026. De OZB-tarieven voor niet-woningen in Hillegom liggen momenteel aanzienlijk onder het Zuid-Hollandse gemiddelde. Vanaf 2027 worden de tarieven in drie jaar stapsgewijs verhoogd naar een niveau dat **9%** onder het gemiddelde van Zuid-Holland ligt. Dit is vergelijkbaar met het niveau van de OZB voor woningen in Hillegom, dat ook 9% onder het gemiddelde van Zuid-Holland ligt.

De ontwikkeling van de onroerendezaakbelasting tarieven van de afgelopen jaren was:

		% van de WOZ-waarde		
% van de WOZ-waarde		2025	2026	2027
Woningen	Eigenaar	0,09215%	0,07935%	0,08141%
Niet-woningen	Eigenaar	0,2265%	0,22107%	0,25034%
Niet-woningen	Gebruiker	0,1368%	0,13753%	0,15933%

Bij de vaststelling van de OZB-verordening, medio december, wordt de laatste prognose van de WOZ-waarde per 1 januari 2026 bepaald om zodoende een juist percentage van de heffingsmaatstaf te kunnen vaststellen en de geraamde opbrengsten, inclusief de uitgangspunten te garanderen.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van openbare grond. De tarieven zijn verhoogd met het vastgestelde inflatiecijfer 2,6%.

Overige baten

Bij de inning van de achterstallige belastingen en rechten worden wettelijke aanmanings- en dwangbevelkosten in rekening gebracht.

Reinigingsheffingen

Reinigingsheffingen bestaan uit de afvalstoffenheffing voor huisgezinnen en overige reinigingsrechten. De overige reinigingsrechten worden betaald voor het inzamelen en verwerken van afvalstoffen op de gemeentewerkplaats. De afvalstoffenheffing geldt voor huishoudens. Door de stijgende kosten van verwerking van het afval, verwijderen bijzettingen bij milieuparkjes en achterblijven van inkomsten van restfracties is het tarief verhoogd.

	2025		2026		2027	
	Meer-persoons	Één-persoons	Meer-persoons	Één-persoon	Meer-persoons	Één-persoon
Vast tarief	€ 517,00	€ 487,00	€ 523,20	€ 492,96	€ 518,00	€ 488,00

Het BBV schrijft voor dat er een duidelijk overzicht is van de kostendekking. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de afvalkosten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking afval				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Afval	Kosten van taakveld	4.140	4.252	4.296
	Baten van taakveld	301	335	379
	Netto kosten	3.839	3.917	3.917
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	225	189	300
b.	BTW	893	911	926
c.	Afvoeren veegafval	157	130	112
d.	Kwijtschelding	152	125	140
	Totale kosten	5.266	5.272	5.395
	Opbrengsten heffingen	5.032	5.271	5.395
Kostendekkingspercentage		96%	100%	100%

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). De opbrengst van de rioolheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten. De kosten zijn opgenomen op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

De grondslag bij woningen is gesplitst in één- en meerpersoonshuishoudens. Bij niet-woningen wordt het waterverbruik als grondslag gehanteerd, verdeeld in acht schalen. Met alle (minimale) wijzigingen en de genoemde uitgangspunten is de rioolheffing 100% dekkend en zijn de tarieven berekend op:

Woningen	2025	2026	2027
2 of meer persoonshuishoudens	€ 248,00	€ 255,00	€ 256,20
1 persoonshuishoudens	€ 219,00	€ 225,00	€ 226,08
Niet-woningen			
<100	€ 219,00	€ 225,00	€ 225,72
100-250	€ 264,00	€ 270,00	€ 270,96
250-500	€ 336,00	€ 342,00	€ 343,32
500-1000	€ 471,00	€ 477,00	€ 479,04
1000-2000	€ 741,00	€ 747,00	€ 750,36
2000-4000	€ 1.281,00	€ 1.287,00	€ 1.293,00
4000-6000	€ 2.000,00	€ 2.007,00	€ 2.016,60
>6000	€ 3.801,00	€ 3.807,00	€ 3.825,60
Garages/trafo's	€ 50,00	€ 50,00	€ 50,00

Het BBV schrijft voor dat er een duidelijk overzicht is van de kostendekking. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de rioolkosten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking Riolering				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Riolering	Kosten van het taakveld	1.854	1.887	1.962
	Baten van het taakveld	144	0	0
	Netto kosten	1.710	1.887	1.962
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	202	232	228
b.	BTW	441	396	436
c.	Afvoeren veegafval	157	130	112
d.	Kwijtschelding	71	80	80
	Totale kosten	2.582	2.725	2.818
	Opbrengsten heffingen	2.582	2.725	2.818
Kostendekkingspercentage		100%	100%	100%

Leges

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 2,6%. De tarieven voor reisdocumenten en rijbewijzen zijn aangepast aan de door het Rijk vastgestelde wettelijke maximumtarieven. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de leges. In de begroting 2027 is opnieuw gekeken naar de opzet van de kostendekkendheid leges. Ook is gebruik gemaakt van de "Handreiking kostentoe rekening leges en tarieven" (opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken) en van het kostenmodel van de VNG.

Kostendekkendheid leges

Bij het heffen van leges geldt als uitgangspunt dat de geraamde opbrengsten van de leges niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de dienstverlening waarvoor de leges worden geheven. De kostendekkendheid wordt beoordeeld op het niveau van de verordening als geheel. Daarbij worden de kosten en opbrengsten van de verschillende hoofdstukken binnen de legesverordening in samenhang beschouwd.

De legesverordening is opgebouwd uit drie hoofdstukken:

1. **Hoofdstuk 1 – Algemene dienstverlening**
Dit hoofdstuk omvat onder andere leges voor algemene gemeentelijke dienstverlening, zoals rijbewijzen, paspoorten en verklaringen.
2. **Hoofdstuk 2 – Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet**
Dit hoofdstuk heeft betrekking op dienstverlening en besluiten op grond van de Omgevingswet, waaronder aanvragen voor omgevingsvergunningen.
3. **Hoofdstuk 3 – Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn**
Hieronder vallen onder andere leges voor vergunningen en andere vormen van dienstverlening op het gebied van onder meer horeca en evenementen.

Voor de berekening van de kostendekkendheid worden zowel de directe als de indirecte kosten die samenhangen met de dienstverlening meegenomen. De geraamde legesopbrengsten worden afgezet tegen deze geraamde kosten.

Kruissubsidiëring

Binnen de legesverordening wordt kruissubsidiëring toegepast. Dit betekent dat een hogere kostendekking bij bepaalde diensten kan worden gebruikt om een lagere kostendekking bij andere diensten binnen de legesverordening te compenseren. Hierdoor hoeft niet iedere afzonderlijke dienst kostendekkend te zijn, zolang de geraamde opbrengsten van de leges op het niveau van de gehele verordening niet hoger zijn dan de geraamde kosten.

(Bedragen x € 1.000)			
Berekening kostendekkendheid leges	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Kosten taakvelden			
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	632	702	791
Hoofdstuk 2 Omgevingswet	601	622	619
Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn	-	-	-
Totaal (netto)kosten taakvelden	1.233	1.324	1.409
Toe te rekenen kosten			
Overhead	143	154	163
BTW	197	212	216
Totale kosten	1.574	1.689	1.789
Opbrengsten taakvelden			
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	504	527	547
Hoofdstuk 2 Omgevingswet	1.006	924	974
Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn	-	-	-
Totaal opbrengsten taakvelden	1.510	1.451	1.520
Dekkingspercentage	96%	86%	85%

Grafrechten

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de rechten verhoogd met 2,6%. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de grafrechten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking grafrechten				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Begraafplaats.	Kosten van taakveld	126	137	153
	Baten van taakveld	1	0	0
	Netto kosten	125	137	153
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	16	17	18
b.	BTW	26	29	32
	Totale kosten	167	183	203
	Opbrengsten heffingen	95	84	84
Kostendekkingspercentage		57%	46%	41%

Toelichting

De kosten en baten zijn verantwoord in het taakveld begraafplaatsen en crematoria.

Marktgelden

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges verhoogd met 2,6%. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de marktgelden.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Markt	Kosten van taakveld	18	42	66
	Baten van taakveld	0	0	0
	Netto kosten	18	42	66
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	7	5	8
b.	BTW	12	9	14
	Totale kosten	79	57	88
	Opbrengsten heffingen	13	13	13
Kostendekkingspercentage		16%	23%	15%

Toelichting

De kosten en baten zijn verantwoord in het taakveld Economie en bedrijvigheid, onderdeel straatmarkten.

Kwijtscheldingen

Aan degenen die niet in staat zijn om een belastingaanslag te betalen, kan (op grond van de Invorderingswet 1990) gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De ministeriële Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 geeft regels over de uitvoering. Deze regeling geldt ook voor de gemeentelijke heffingen (art. 255 Gemeentewet). De gemeenteraad heeft een beperkt aantal keuzes waaronder de criteria voor de kosten van bestaan. De kwijtscheldingsnorm is bepaald op 100% van de geldende bijstandsnorm en wordt jaarlijks met de belastingverordeningen bevestigd. Kwijtschelding kan worden verleend voor de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Waar mogelijk wordt een automatische toets voor kwijtschelding uitgevoerd. Van mensen die in een jaar kwijtschelding hebben gekregen, wordt het volgend jaar getoetst of de inkomens- en vermogenssituatie is gewijzigd. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt dan automatisch kwijtschelding verleend.

(Bedragen x € 1.000)

Toegekende en ingeschatte kwijtscheldingen lokale heffingen	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Kwijtscheldingen rioolheffing	71	80	80
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	152	125	125
Kwijtscheldingen OZB	0	0	0
Totaal kwijtscheldingen	223	205	205

Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Woonlasten regio 2026

In het volgende overzicht staan de woonlasten 2026 van Hillegom en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en een meerpersoonshuishouden.

Gemeente	OZB- woningen	OZB- niet woningen eigenaar	OZB niet woningen gebruiker	Reinigings- heffing	Riool- heffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB, riool en afval
Haarlemmermeer	0,0649%	0,2914%	0,2505%	€ 523	€ 199	€ 723	€ 1.121
Teylingen	0,0853%	0,2761%	0,2254%	€ 440	€ 192	€ 632	€ 1.152
Hillegom	0,0794%	0,2211%	0,1375%	€ 523	€ 255	€ 778	€ 1.225
Katwijk	0,1064%	0,6185%	0,1829%	€ 398	€ 184	€ 582	€ 1.225
Noordwijk	0,0858%	0,2391%	0,1744%	€ 521	€ 224	€ 745	€ 1.309
Lisse	0,1012%	0,2688%	0,2633%	€ 569	€ 190	€ 759	€ 1.313
Leiden	0,1053%	0,6213%	0,6206%	€ 506	€ 220	€ 725	€ 1.367
Heemstede	0,0778%	0,2819%	0,2361%	€ 449	€ 317	€ 766	€ 1.473
Oegstgeest	0,117%	0,7073%	0%	€ 525	€ 277	€ 801	€ 1.677
Bloemendaal	0,1085%	0,4688%	0,2729%	€ 654	€ 347	€ 1.001	€ 2.279

Bron: Coelo.nl

Tabel kengetallen woonlasten

Overeenkomstig regelgeving (BBV) is verplichte tabel belastingcapaciteit opgenomen.

Woonlasten	2025	2026	Begroting 2027
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€448	€ 446	€ 458
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 248	€ 255	€ 256
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 517	€ 523	€ 518
D. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C)	€ 1.213	€ 1.225	€ 1.232
E. Gemeentelijke woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin (t=-1)	€ 994	€1.053	€ 1.095
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (D/E)	122%	116%	113%

De jaren 2025 en 2026 zijn gebaseerd op de definitieve overzichten gemeentelijke woonlasten van Coelo: Atlas lokale woonlasten.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf schept inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

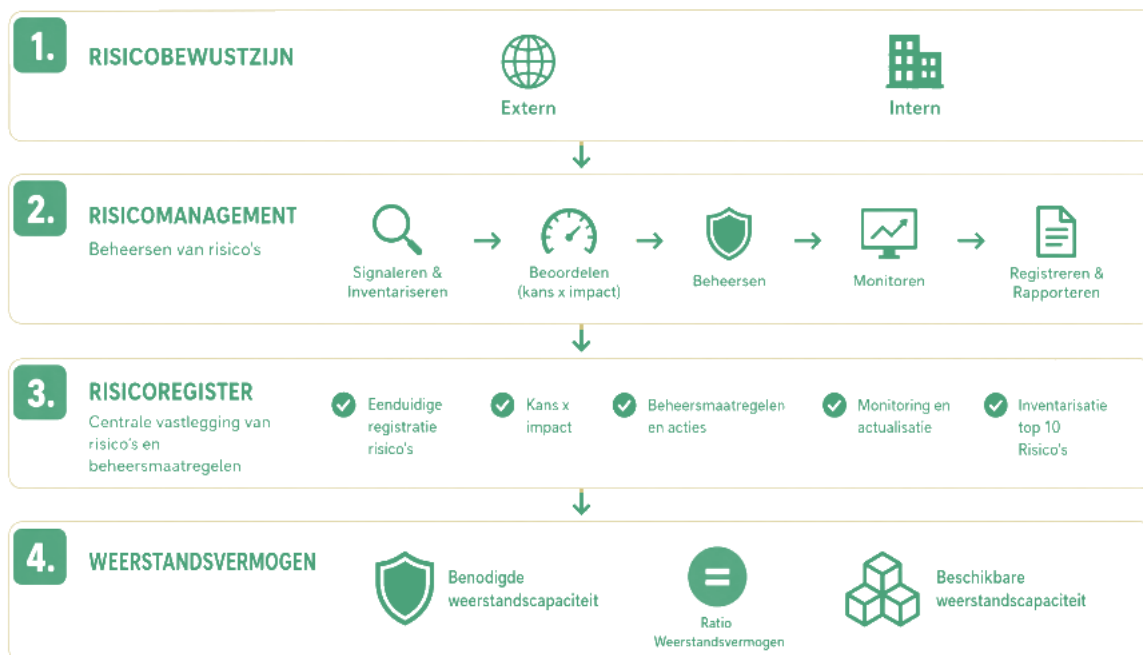
Inleiding en Achtergrond

Hillegom omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is.

In de raadsvergadering van 25 juni 2026 is door de Raad van de gemeente Hillegom Hoofdstuk 3 "Uitgangspunten Risicomanagement" van de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen vastgesteld. De andere hoofdstukken van de nota, de aanpak en werkwijze van het risicomanagement, zijn door het college goedgekeurd op 15 september 2026. In deze paragraaf wordt aangesloten bij de uitgangspunten uit deze nota.

Voor gemeente Hillegom geldt dat risico's onlosmakelijk verbonden zijn met het uitvoeren van haar taken. Als er geen risico's gelopen worden, worden er ook geen doelen behaald. Hoe wordt omgegaan met deze risico's is daarom binnen het risicobeheer van belang. De kern van bovengenoemde vragen is om een gedegen afweging te maken tussen effectiviteit en efficiency. Daarbij gaat het niet alleen om interne processen, maar juist ook om de dienstverlening aan inwoners.

Het sturen op risico's is een ontwikkeling binnen Hillegom die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren van de risico's. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. In de komende jaren zal de nadruk worden gelegd op het vergroten van risicobewustzijn. De huidige opzet ten aanzien van risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per team inzichtelijk te maken wat de belangrijkste risico's zijn, hoe groot de kans wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting zal zijn indien dit plaatsvindt. Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn getroffen (of worden getroffen) om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend. Het netto risicobedrag wordt toegevoegd aan de benodigde weerstandscapaciteit.

De risico's zijn geïnventariseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Daarnaast zijn risico's onder andere opgehaald tijdens het spelen van een risicospel per team en het opstellen van de frauderisicoanalyse. Bij het inschatten van kans en impact is gebruik gemaakt van standaardtabellen en/of het maken van een eigen beoordeling.

Alle risico's met hun risicoscore worden vastgelegd in het risicoregister. De top 10 risico's voor Hillegom zijn apart opgenomen in de tabel hieronder. Hierbij is een drempelbedrag van €100.000 gehanteerd op basis van het gewogen financiële risico (kans x impact); risico's met een lagere omvang worden niet afzonderlijk opgenomen in deze paragraaf. Indien minder dan 10 risico's boven deze grens uitkomen, is de tabel aangevuld met de eerstvolgende risico's op basis van de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit. De drempel van €100.000 geldt uitsluitend voor opname in deze paragraaf; alle risico's blijven opgenomen in het risicoregister en tellen mee bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit.

Toelichting Omvang Risico

Programma	Omschrijving risico	Omschrijving impact	Beheersmaatregel en	Financieel risico €
Overkoepelend Risico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente. We nemen naar rato een financieel risico op voor de verbonden partij.	In accountgesprekken met verbonden partijen de risicoparagraaf bespreken.	1.694.000
Overkoepelend Risico	De digitale dreiging van cyberaanvallen is aanwezig. Het risico van een geslaagde cyberaanval is hier gekwantificeerd.	De afgelopen jaren zien wij een groei in de digitale dreiging voor gemeenten. Gemeenten worden doelbewust aangevallen door zowel statelijke, criminele en activistische actoren. De impact van een succesvolle aanval kan enorm zijn. De continuïteit van onze dienstverlening kan stil komen te liggen en privacygevoelige gegevens van onze inwoners kunnen op straat belanden. Een	Digitale beveiliging optimaliseren en inzetten op bewustwording.	578.180

		succesvolle hack brengt vervolgens ook zware financiële gevolgen met zich mee.		
Overkoepelend Risico	Risico dat directe tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.	Jaarlijkse toetsing van jaarstukken.	313.000
Samenleven	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-regelingen.	Hogere declaraties van zorgaanbieders.	Monitoring op kostenontwikkeling. Implementeren maatregelen uit het programmaplan Jeugd en taskforce jeugd.	250.000
Leefomgeving	Bij inspecties/groot onderhoud constateren dat er gebreken zijn aan civiele kunstwerken.	Onvoorziene kosten voor het herstellen van civiele kunstwerken.	Professionaliseren beheersplanmethodiek.	250.000
Overkoepelend Risico	Prijsontwikkeling gaat harder dan de werkelijke compensatie van het Rijk.	Hogere kosten, tekort op begroting, afname financiële ruimte en mogelijke inzet van reserves of bezuinigingen.	Volgen van de circulaire	158.000
Overkoepelend Risico	Hogere uitgaven en lagere inkomsten vanwege crisissen, zoals corona en vluchtelingen.	Onzekerheid welke compensatie wij ontvangen in relatie tot de noodmaatregelen en of deze compensatie voldoende is om alle extra kosten te dekken.		100.000
Leefomgeving	Versneld vervangen of groot onderhoud uitvoeren door wijzigingen van onder andere het klimaat.	Het klimaat is aan het veranderen daarbij ontstaat de kans dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	Met regelmaat inspecties uitvoeren en daarnaast bijvoorbeeld zaken als de klimaatstresstest.	79.000

Samenleven	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-regelingen.	Hogere mate van onvoorspelbaarheid in het af te rekenen bedrag. Met de nieuwe afrekensystematiek worden nadelige effecten direct in hetzelfde jaar gedragen.	Monitoring op kostenontwikkeling vanuit contractmanagement , en budgetbeheergesprekken	75.000
Leefomgeving	Implementatie van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging loopt vertraging op.	De context voor gemeenten als het gaat om de systeemwereld van wet- en regelgeving wordt steeds	Inbouw flexibele schil voor vergunningsverleners en routekaart voor de ontwikkeling van de gewenste competenties	56.000
Overig	Overige risico's			317.500
			Totaal	3.870.680

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat de omvang van het netto risico van de gemeente Hillegom € 3.870.680 bedraagt. Dit bedrag zal als ondergrens worden gehanteerd voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit kan worden ingezet om niet geraamde (onvoorziene) lasten van substantiële aard mee te dekken. De structurele weerstandscapaciteit geeft de omvang van de maximale ruimte om de belastingen te verhogen om structurele lasten mee te dragen.

Omvang weerstandscapaciteit Hillegom

	Rek. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal van de risico's	3.467	3.467	3.871	3.871	3.871	3.871
Weerstandscapaciteit						
Algemene reserve	36.058	23.614	39.456	40.200	41.082	41.091
Stille reserve						
Vastgestelde buffer van de algemene reserve	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Onbenutte belastingcapaciteit	3.982	4.490	3.828	3.617	3.407	3.407
Totaal van de weerstandscapaciteit	34.040	22.104	37.284	37.817	38.489	38.498
Ratio weerstandsvermogen	9,82%	6,38%	9,63%	9,77%	9,94%	9,95%

Wij maken gebruik van de waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement. De minimale ratio is $1,4 < x < 2$. Hoe hoger de ratio, hoe beter de gemeente in staat is om risico's op te kunnen vangen.

M

Financiële kengetallen

Financiële Kengetallen	Rek.	Beg.	Beg.	Beg.	Beg.	Beg.
Bij begroting ultimo jaar	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	-1,4%	54,7%	48,2%	51,9%	54,9%	59,5%
Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-20,7%	32,8%	28,9%	32,2%	34,0%	38,9%
Solvabiliteit	73,3%	54,6%	58,3%	57,2%	56,4%	54,7%
Grondexploitatie	-4,7%	-1,2%	-1,2%	-0,4%	-0,4%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	-12,7%	2,1%	1,2%	-0,5%	0,5%	1,0%
Woonlasten Hillegom t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	122,0%	123,3%	112,5%	112,4%	112,4%	112,4%

Toelichting van de financiële kengetallen

Netto schuldquote

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		rek. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029	begr. 2030
Vaste schulden	+	9.821	33.921	30.171	31.571	32.871	37.071
Netto vlottende schuld	+	1.513	8.418	7.386	8.943	8.905	8.534
Overlopende passiva	+	6.330	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Fin. activa (uitsluitend art.36d,e,f)*	-	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-	14.819	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	-	188	500	500	500	500	500
Overlopende activa	-	3.761	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal		-1.104	40.339	35.557	38.514	39.776	43.605
Totale baten, excl. mutaties reserves		78.503	73.774	73.748	74.197	72.477	73.233
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		-1,4%	54,7%	48,2%	51,9%	54,9%	59,5%

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. Hillegom zit hier aanzienlijk onder.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)		rek. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029	begr. 2030
Vaste schulden	+	9.821	33.921	30.171	31.571	32.871	37.071
Netto vlottende schuld	+	1.513	8.418	7.386	8.943	8.905	8.534
Overlopende passiva	+	6.330	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000

Fin. activa (uitsluitend art.36d,e,f)*	-	15.182	16.163	14.227	14.627	15.127	15.127
Uitzettingen < 1 jaar	-	14.819	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	-	188	500	500	500	500	500
Overlopende activa	-	3.761	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal		-16.286	24.176	21.330	23.887	24.649	28.478
Totale baten, excl. mutaties reserves		78.503	73.774	73.748	74.197	72.477	73.233
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		-20,7%	32,8%	28,9%	32,2%	34,0%	38,9%

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	rek. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029	begr. 2030
Eigen vermogen	74.525	67.330	72.666	72.568	71.313	70.578
Balanstotaal	101.624	123.263	124.593	126.971	126.465	129.045
Solvabiliteit (ev/balanstotaal)	73,3%	54,6%	58,3%	57,2%	56,4%	54,7%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten. Met een solvabiliteit van 58,4% steekt Hillegom gunstig af in vergelijking met een gemiddelde gemeente.

Grondexploitatie

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	rek. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029	begr. 2030
Totaal activa niet in exploitatie genomen bouwgr.	0	0	0	0	0	0
Totaal activa bouwgronden in exploitatie	-3.651	-879	-913	-300	-308	0
Totaal baten exclusief mutaties van reserves	78.503	73.774	73.748	74.197	72.477	73.233
Kengetal grondexploitatie	-4,7%	-1,2%	-1,2%	-0,4%	-0,4%	0,0%

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de *voorraadquote* op.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	rek. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029	begr. 2030
A Totale structurele lasten	72.527	72.697	73.502	74.045	73.579	73.967
B Totale structurele baten	78.492	73.372	73.332	72.470	72.477	73.233
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	475	95	95	95	95	95
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-15.445	987	1.117	1.334	1.544	1.544
E Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. Mutaties reserves))	78.503	73.774	73.748	74.197	72.477	73.233
Structurele exploitatieruimte $((B-A)+(D-C))/(E) \times 100\%$	-12,7%	2,1%	1,2%	-0,5%	0,5%	1,0%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Samenhang kengetallen

De kengetallen moeten in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie niet bijdraagt aan vermindering van de schuldpositie en de structurele exploitatieruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

De rente op de schulden krijgt de gemeente voor een deel terug via de uitgeleende gelden. Met de aflossingen op deze uitgeleende gelden kunnen de schulden worden afgelost. Voor het bedrag aan uitgeleende gelden veroorzaken de schulden per saldo geen lasten op de exploitatie.

De uitgeleende gelden kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de *uitleenquote* op. Deze *uitleenquote* laat zich makkelijk verrekenen met de *netto schuldquote* door hem simpelweg ervan af te trekken. Wel wordt een risico op deze uitgeleende gelden gelopen. Het is de reden om ze apart van de *netto schuldquote* te houden. Daarbij zijn het geen vrije middelen die behoren tot het werkkapitaal, maar geldmiddelen die zijn ingezet voor de publieke taak.

Bij de voorraden bouwgrond wordt onder normale condities de rente van de financiering voor de aankoop bijgeschreven bij de voorraad (BIE'S). De rente drukt zodoende niet op de exploitatie. Bij de verkoop van de kavels worden de rentekosten van deze schulden goed gemaakt. En ook worden met de verkoopopbrengst de leningen afgelost of neemt de behoefte om nieuwe geldleningen aan te trekken af. De schulden, aangegaan voor de aankoop van bouwgrond veroorzaken bij een winstgevend bouwplan per saldo geen lasten op de exploitatie. Ook de *voorraadquote* laat zich makkelijk verrekenen met de *netto schuldquote* door hem simpelweg ervan af te trekken. Door de *uitleenquote* en de *voorraadquote* van de *netto schuldquote* af te trekken krijg je de schuld die werkelijk op de exploitatie drukt.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Hier vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarbij maken we gebruik van kapitaalgoederen die eigendom zijn van de gemeente:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken, openbare verlichting)
- voorzieningen (groen, sportfaciliteiten)
- gebouwen.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 12 uit het BBV, de belangrijkste kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom en/of beheer heeft. De middelen die beschikbaar worden gesteld, worden ingezet om het door de raad vastgestelde beleid uit te voeren.

Infrastructuur is er voor iedereen die gebruikt maakt van de leefomgeving, **voorzieningen** zijn er voor meer specifiek gebruik en **gebouwen** zijn veelal in gebruik voor specifieke doeleinden en gebruikers. Gebouwen vormen in de basis geen kerntaak van de gemeente, waar infrastructuur en voorzieningen dit wel doen. Hieronder wordt eerst nader ingegaan op infrastructuur en voorzieningen. Aan het eind van dit hoofdstuk wordt extensief ingegaan op gebouwen en vastgoed.

In beleidsplannen maken we afspraken over de wijze waarop we onderhoud doen en wat de ambities zijn voor deze kapitaalgoederen. In de begroting worden deze beleidsplannen niet expliciet herhaald, maar de financiële gevolgen wel opgenomen. Daar waar er ambities zijn op specifieke beleidsvelden is dit opgenomen in de programmahoofdstukken hierboven.

Nadere inleiding infrastructuur en voorzieningen

In 2026 is in de gemeenteraad aandacht geweest voor de staat van de kapitaalgoederen en de personele inzet om zorg te dragen voor een voldoende staat van de kapitaalgoederen. Hierin is het beeld gedeeld dat de komende jaren bijzondere aandacht en inzet moet worden gegeven aan de kapitaalgoederen om ook in de toekomst gebruik te kunnen maken van een prettige openbare ruimte. Diverse kapitaalgoederen zijn aan het einde van de levensduur, wat maakt dat er komende jaren (grootschalige) investeringen nodig zijn. Ook is gesteld dat de diverse beleids- en beheerplannen herijking verdienen of nog vast te stellen zijn.

Waar vanaf 2024 gewerkt is aan het in kaart brengen van de kansen, compleet maken van arealen en inzichtelijk krijgen van uitdagingen wordt vanaf 2026 gewerkt aan het formaliseren van een versterking op het gebied van onderhoud aan kapitaalgoederen.

De koers is ingezet om te werken met assetmanagementplannen en zogeheten uitvoeringsprogramma's/plannen. Daarmee worden beleids- en beheerplannen vervangen, alsmede zorg gedragen voor een completer overzicht van projecten en activiteiten rond een bepaald kapitaalgoed cq asset. Dit ligt in lijn met de Omgevingswet, die vanaf 1 januari 2024 van kracht is geworden. In assetmanagementplannen wordt met name een meerjarige strategische afweging vastgelegd. Zoals het vaststellen van (diversiteit in) kwaliteitsniveaus, risico-afwegingen en afschrijvingstermijnen. In uitvoeringsprogramma's wordt concreet uiteengezet welke activiteiten er gedaan worden (zoals investeringsprojecten, inspectiemomenten, groot en klein (cyclisch) onderhoudswerkzaamheden).

De overgang vraagt tijd en inzet. Dit maakt dat diverse beleids- en beheerplannen in titel verlopen zijn, maar wel richting geven in deze overgangperiode. Verwachting is dat in 2027-2028 alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte voorzien zijn van een assetmanagementplan. Een nota kapitaalgoederen, waarin een integrale uiteenzetting wordt gegeven van de staat van en (financiële) consequenties kan hierin helpend zijn.

Welke ontwikkelingen spelen er?

- In 2026 is er besluitvorming geweest over de versterking van de personele inzet om zorg te dragen voor de kapitaalgoederen.
- Naast het onderhoud aan kapitaalgoederen wordt er gewerkt aan versterking van de functionele waarde van kapitaalgoederen, bijvoorbeeld door de aanpak van de centra en parken. Hiervoor lopen diverse (investerings-)projecten.
- Diverse kapitaalgoederen (met name in de infrastructuur) lopen tegen het einde van de levensduur. Dit maakt dat er de komende jaren geïnvesteerd zal moeten worden ter vervanging of levensduurverlengend onderhoud. Dit vereist niet alleen voldoende slagkracht en gevoel van urgentie in de organisatie en ook bij het bestuur.
- Afgelopen jaren is er meer aandacht gegeven aan het in beeld brengen van objecten en arealen. Hieruit blijkt dat er diverse objecten niet volledig in beeld waren bij de gemeente. Dit vraagt om herijking van plannen en budgetten.
- Er is een noodzaak tot het opstellen van assetmanagementplannen en doorkijk naar de (verre) toekomst. Een nota kapitaalgoederen kan hierin een bijdrage leveren. Hierbij moet ook extra aandacht worden gegeven aan de kennis en kunde van de interne organisatie.
- De samenleving wordt mondiger en daagt de gemeente vaker uit om ruimte te bieden aan vernieuwing. Dit maakt dat er een wens is om minder behoudend te beheren en meer ontwikkelend om te gaan met wensen. Het is een spanningsveld wat maakt dat het lastiger is om voorzieningen te treffen voor een instandhouding op lange termijn. Ook vraagt dit om meer integraal te kijken naar zaken en ruimte op te nemen voor participatie in de beheerplannen. De complexiteit neemt hierdoor toe.
- Veranderingen in het klimaat maken dat er veranderingen nodig zijn in het onderhouden, aanpassen (en gebruiken) van kapitaalgoederen. Zo worden materialen blootgesteld aan andere omstandigheden dan voorzien, wat andere maatregelen vraagt dan voorzien of begroot.

Wat willen wij bereiken?

We willen bijdragen aan de doelen van de gemeente in het beheren en onderhouden van onze kapitaalgoederen. Met GOED beheer dragen we bij aan een toekomstbestendige leefomgeving en een positieve beleving van onze inwoners. Het niveau van onderhoud is vastgelegd in beleid, maar wordt momenteel in veel gevallen niet gerealiseerd. Om grote wisselingen in de exploitatie te voorkomen, werken we onder andere met onderhoudsvoorzieningen. Daaraan voegen we jaarlijks een vast bedrag toe. De uitname kan per jaar verschillen. Het is wenselijk te komen tot een meer concrete programmering van meerjarig onderhoud aan kapitaalgoederen. Dit vraagt voldoende organisatorische slagkracht en politieke keuzes.

Door de komende jaren te komen tot vaststelling van assetmanagementplannen en uitvoeringsprogramma's wordt hierin expliciet gemaakt hoe wordt zorggedragen voor de kapitaalgoederen.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Onderstaande tabellen laten de activiteiten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen zien. Per discipline geven we aan wat we in een aangegeven tijdsbestek gaan doen. Ook geven we conform wens van de gemeenteraad een jaarlijkse weergave van de staat van de openbare ruimte.

Riolering	
Naam beleidsplan	Watertakenplan 2027-2030
Vastgesteld	2026*
Looptijd	2027 - 2030
Actualisatie	2030

Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Operationeel plan
Looptijd	2021 - 2025
Actualisatie	2027
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening vervanging riolering

* Verwachte vaststelling Q4 van 2026, daarmee looptijd gebaseerd op nieuwe Watertakenplan

Onderwerp				
(x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Investering	67	457	453	453
Bedragen t.l.v. voorziening	759	369	374	374
Bedragen t.l.v. exploitatie	741	741	741	741

Voorziening vervanging riolering				
(x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	396	0	0	0
Storting	362	369	374	374
Uitname	759	369	374	374
Stand per 31 december	0	0	0	0

Uitvoering in 2027

Structurele reiniging en inspectie van vrijvervalriolering

Structurele reiniging van kolken

Lokale renovatie of vervanging van vrijvervalriolering of inspectieputten

Structurele reiniging, inspectie en onderhoud van rioolgemalen

Toelichting:

Het onderhoud van de riolering voeren we uit op basis van het gemeentelijk rioleringsplan. Het gemeentelijk rioleringsplan omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van het stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De voorzieningen voor afval, hemel- en grondwater zijn nodig uit het oogpunt van de bescherming van de volksgezondheid, het tegengaan van wateroverlast en de bescherming van het milieu. Met het plan liggen het gemeentebestuur, de te volgen strategie, en de financiële consequenties voor de komende planperiode vast. Op basis van de financiële consequenties van het plan wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald.

Water

Naam beleidsplan	Programma Water en Klimaatadaptatie
------------------	-------------------------------------

Vastgesteld	2023
Looptijd	2024 -2028
Actualisatie	2028
2028Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan de dwarsprofielen die zijn opgenomen in de legger (diepte en talud onder water) Hoogheemraadschap
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Baggerplan en -programma
Looptijd	2015-2024
Actualisatie	Opgegaan in het Programma Water en Klimaatadaptatie
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening baggeren

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2027	2028	2029	2030
Investeringsbedragen	380	0	0	0
Bedragen t.l.v. voorziening	148	148	148	148
Bedragen t.l.v. exploitatie	0	0	0	0

Voorziening Baggeren & Beschoeiing	(x € 1.000)			
	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	215	215	215	215
Storting	148	148	148	148
Uitname	148	148	148	148
Stand per 31 december	215	215	215	215

Uitvoering in 2027

Het programma water en klimaatadaptatie (PWKA) is in 2023 vastgesteld. Hiermee zijn de budgetten voor de komende jaren vastgesteld. De werkmethode is om in HLT-verband het baggerwerk aan te besteden. De gemeente heeft opdracht gegeven voor het maken van een Meerjarige Onderhoudsplan (MJOP) omdat er nu duidelijkheid welke budgetten de komende jaren beschikbaar om op de markt te zetten.

De MJOP heeft geleid tot een aanbesteding voor een meerjarig uitvoeringscontract (2025-2028) met een vaste aannemer. Uitgangspunt blijft dat het baggeren in de perioden oktober - maart wordt uitgevoerd in verband met de flora en fauna.

Voor oeverbescherming (beschoeiingen) en aanleg natuurvriendelijke oevers is de MJOP gereed. Eind 2026 is de aanbesteding afgerond, hierdoor zijn diverse activiteiten zichtbaar in 2027.

Groen

Naam beleidsplan	Omgevingsvisie (Heerlijk Hillegom)
Vastgesteld	2021
Looptijd	2021-2025
Actualisatie	2025
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voor het centrumgebied en de beheergroep 'vaste planten' kwaliteitsniveau A . Voor de overige gebieden en beheergroepen kwaliteitsniveau B.
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2023-2032
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2032
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	- Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp				
(x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	2.204	2.204	2.204	2.204
Investeringsbedragen	321	321	321	428

Uitvoering in 2027

Boomveiligheidscontrole (BVC)

Jaarlijks wordt een derde van de gemeentelijke bomen visueel gecontroleerd op veiligheid. De inspectie richt zich op zichtbare gebreken die op korte termijn risico's kunnen opleveren; bevindingen worden vastgelegd in het beheersysteem GRIB en gebruikt voor het onderhoudsbeheer. In 2027 vindt de controle plaats in Elsbroek, met circa 3.300 bomen, plus 350 'Attentiebomen' in heel Hillegom die jaarlijks worden herkeurd vanwege verhoogd risico. Elke boom wordt minimaal eens per drie jaar gecontroleerd. Op basis van de BVC worden in Q4 2027 en Q1 2028 de onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, zoals snoei, om de veiligheid, gezondheid en uitstraling van het bomenbestand te behouden en vervanging van bomen die zijn afgestorven of een veiligheidsrisico opleveren.

Groenvervangings

Uit de groeninspectie 2024 blijkt dat 90% van het openbaar groen in goede staat verkeert. Circa 10% van het areaal dient echter binnen vijf jaar te worden hersteld of vervangen. De voornaamste knelpunten zijn kale plekken, overgroeïende beplanting en de incidentele aanwezigheid van woekeronkruid, waaronder de Japanse duizendknoop.

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, waarbij per gebied wordt gewerkt volgens de volgende planning: Hillegom-Noord (2027-2028), Hillegom-Zuid en Elsbroek-Oost (project) (2025-2028) en Hillegom-Midden (2028-2029),

Bij het herstel en de vervanging wordt nadrukkelijk ingezet op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatbestendig inrichten van het groen. De financiële dekking voor deze werkzaamheden is opgenomen in het investeringsplan.

Wegen				
Naam beleidsplan	Beleidsplan wegen 2020-2024			
Vastgesteld	2020			
Looptijd	2020-2024			
Actualisatie	2027			
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B / A voor fietspaden, verhardingen winkelcentra en zorgcentra)			
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Meerjarenplanning groot onderhoud wegen			
Looptijd	2 jaar			
Actualisatie	Jaarlijks			
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee, maar deze zal in de komende 4 jaar wel gaan ontstaan als de inspanning niet fors verhoogd wordt			
Naam voorziening/reserve	Op het moment is er geen voorziening/reserve, maar dit is wel wenselijk			
Onderwerp	(x € 1.000)			
	2027	2028	2029	2030
Investeringsbedragen	658	658	658	658
Bedragen t.l.v. exploitatie (klein en groot onderhoud)	843	843	843	843

Uitvoering in 2027

Klein onderhoud elementen en asfalt op diverse locaties
 Groot onderhoud diverse wegen, conform concept uitvoeringsprogramma
 Projectmatig onderhoud diverse wegen, conform concept uitvoeringsprogramma
 Opstellen assetmanagementplan
 Opstellen concept uitvoeringsprogramma

Toelichting:

Het beleidsplan Wegen omvat het gemeentelijk wegenbeleid. Het doel ervan is het leggen van een bestuurlijke, beheersmatige en financiële basis voor het wegbeheer in de komende vijf jaar met een doorkijk naar de daaropvolgende jaren. Dit plan vraagt, met ingang van de omgevingswet en de staat van het areaal een herijking.

In het assetmanagementplan worden de beleidskaders omschreven en uitgewerkt tot beleidsdoelstellingen en strategieën. In het assetmanagementplan Wegen worden de te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven. In het plan wordt toegewerkt naar het op termijn weer voor alle wegtypes voldoen aan het basiskwaliteitsniveau voor de thema's veiligheid, comfort en aanzien. Bij dit niveau wordt het wegennet voor de weggebruiker op een verantwoorde wijze in stand gehouden. De kwaliteit van de fietspaden en looproutes rond seniorencomplexen is daarbij belangrijk en hier is het kwaliteitsniveau dan ook opgehoogd naar basis+. Op het moment worden deze kwaliteiten niet overal gehaald. In de besluitvorming van assetmanagementplan en uitvoeringsprogramma zullen voorstellen gedaan worden voor a) een realistische kwaliteitsnorm en b) een plan om op termijn naar deze kwaliteiten toe te groeien.

Civiele kunstwerken	
Naam beleidsplan	Beheerbeidsplan civiele kunstwerken 2020-2024
Vastgesteld	2020
Looptijd	2020-2024
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Opgenomen in het beheerbeidsplan civiele kunstwerken 2020-2024
Looptijd	2020-2024
Actualisatie	2024
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2027	2028	2029	2030
Investeringsbedragen	0	0	95	0
Bedragen t.l.v. voorziening	69	19	52	52
Bedragen t.l.v. exploitatie	77	77	77	77

Voorziening Kunstwerken	(x € 1.000)			
Stand per 1 januari	17	0	33	33
Storting	52	52	52	52
Uitname	69	19	52	52
Stand per 31 december	0	33	33	33

Uitvoering in 2027

In 2020 is het beheerbeidsplan Civiele Kunstwerken 2020-2024 vastgesteld dat kaders omvat voor de borging van het juiste onderhoudsniveau en inzicht geeft in de benodigde financiële middelen om het beheer van de civiele kunstwerken de komende jaren te kunnen uitvoeren. Dit beheerbeidsplan zal in 2026 vervangen door een assetmanagementplan en uitvoeringprogramma.

Op basis van de inspecties van 2024 wordt momenteel een groot-onderhouds en vervangingsplan opgesteld, dit zal in het beheerplan 2026 ter besluitvorming worden voorgelegd. Voorbeelden van bruggen die groot onderhoud danwel renovatie of vervanging behoeven zijn de Hillinenbrug, de brug Zuider Leidsevaart de brug Noorderlaan, de brug Hyacintenlaan, brug 1e Loosterweg, brug 3e Loosterweg thv nr 45 en de brug Pastoorlaan. In het beheerplan zal voor deze werkzaamheden ook een dekkingsvoorstel worden opgenomen

Openbare verlichting

Naam beleidsplan	Beleidsplan openbare verlichting 2019-2023
Vastgesteld	2019
Looptijd	2019-2023 – verlengd tot en met 2027
Actualisatie	2028
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan het Nationaal Energieakkoord 2030
Naam beheers- en onderhoudsplannen	Beheer- en uitvoeringsplan Openbare verlichting
Looptijd	2019-2023
Actualisatie	2026
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee.
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2027	2028	2029	2030
Investeringsbedragen	225	223	272	294
Bedragen t.l.v. exploitatie	85	85	85	85

Uitvoering in 2027

Vervangingsprojecten duurzame verlichting

In Hillegom bestaat momenteel 85% van de openbare verlichting uit ledverlichting. Dat aandeel groeit eind 2026 tot 90%. In 2027 gaan we verder met de structurele vervanging van conventionele verlichting door duurzame ledverlichting en is de verwachting dat het aandeel led groeit tot 95%. Hiermee besparen we structureel op energie en onderhoud.

Integraal werken: minder overlast en onderhoudskosten

Bij de vervangingen zetten we in 2027 in op integraal werken. Door de vervangingsmomenten en de locaties af te stemmen met de onderhoudsplanningen van riool en wegen zorgen we ervoor dat de overlast van de uitvoeringswerkzaamheden voor de burgers en omwonenden tot een minimum worden beperkt en wordt er tevens bespaard op onderhoudskosten.

Bestaande beleidsplan Openbare verlichting continueren

Omdat de grote lijn van het beleid openbare verlichting niet is gewijzigd is besloten om het vigerende beleidsplan openbare verlichting te continueren tot 2028. Een update voor die tijd is derhalve niet nodig.

Vorbereidingen nieuw meerjarencontract onderhoud openbare verlichting

Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuw meerjarencontract met een onderhoudsaannemer. Dit doen we binnen HLT samen met gemeente Noordwijk en gemeente Katwijk (Bollen5). Op deze wijze reduceren we de kosten voor de aanbesteding en bedingen we betere prijzen voor materialen. Het nieuwe contract moet ingaan in Q4 2026.

Vorbereidingen nieuw contact beheerssoftware openbare verlichting.

In 2027 zullen we een nieuw contact beheerssoftware openbare verlichting afsluiten. De voorbereidingende werkzaamheden starten we Q4 2026 en lopen naar verwachting tot Q2 2027

Slim (gebruik) maken van de openbare verlichting

Een deel van de ledverlichting in Hillegom is "slim" en bevat mogelijkheden om de status van de verlichting op afstand te kunnen uitlezen en te bedienen. Zo kan er automatisch een signaal naar het beheersysteem worden gestuurd als een lichtpunt in storing is. In 2026 hebben we deze technologie op grotere schaal ingezet door storingen aan de verlichting ook direct en automatisch door te zetten naar onze onderhoudsaannemer. Daar zullen we in 2027 mee doorgaan. Onze ambitie is om een steeds groter deel van de storingen te kunnen verhelpen alvorens er een melding van is gedaan.

Samenwerking en kennisdeling in de Bollen 5 en regiogemeenten

We wisselen 2 keer per jaar kennis en ervaringen uit met alle regiogemeenten en meer frequent binnen de Bollen 5. Hierin bespreken we nieuwe ontwikkelingen en mogelijke oplossingsroutes voor bestaande knelpunten (zoals de hoeveelheid netstoringen)

Speelplaatsen	
Naam Beleidsplan	Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte 2020
Vastgesteld	2020
Looptijd	2020 - 2030
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Wordt jaarlijks herzien door de beheerder op basis van inspectiegegevens.
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2027	2028	2029	2030
Investeringsbedragen	106	110	112	115
Exploitatiebedragen	111	111	111	111

Uitvoering in 2027

- Herinrichten van speelplaatsen op basis van het vervangingsplan spelen
 - Hoofdinspectie uit laten voeren
 - Actualiseren van de online plattegrond met speelplaatsen
 - Uitvoeren van groot onderhoud
 - Uitvoeren onderhoud kunstgras
-

Straatmeubilair

Naam beleidsplan	-
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam beheer- en onderhoudsplannen	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Onderwerp

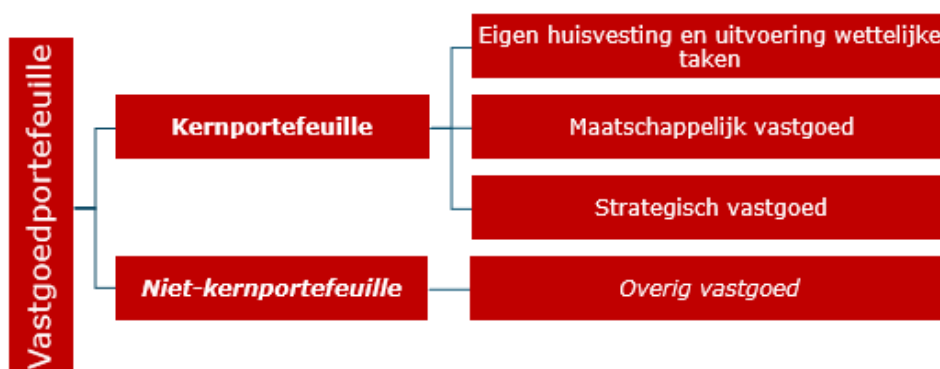
(x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Bedragen t.l.v. exploitatie	176	176	176	176

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)

- Uitvoeren van groot en klein onderhoud.
- Vaststellen beheerplan.

Gemeentelijk vastgoed

Het bezitten van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente. Vastgoed levert een bijdrage aan de ambities en beleidsdoelen uit de diverse programma's. Tegelijkertijd vertegenwoordigt de vastgoedportefeuille een aanzienlijke financiële waarde en zijn aan het bezit structurele beheerstaken en (financiële) verantwoordelijkheden verbonden.

De Vastgoedportefeuille

De vastgoedportefeuille kunnen we onderverdelen in bovenstaande categorieën.

De deelportefeuilles; eigen huisvesting, maatschappelijk vastgoed en strategisch vastgoed hebben we in bezit om:

- De bestuurlijke en ambtelijke organisatie te huisvesten;
- De uitvoering van wettelijke taken te faciliteren.
- Om maatschappelijke en ruimtelijke beleidsdoelen mogelijk te maken.

Deze panden brengen we onder in de "**kernportefeuille**".

Het overige vastgoed brengen we onder in de "**niet-kernportefeuille**".

Daarin zit het vastgoed dat niet meer nodig is om beleidsdoelen te realiseren of de eigen organisatie te huisvesten. Het betreft onder andere vastgoed dat daardoor op de nominatie staat om afgestoten te worden, of waarvan om specifieke reden besloten is, om het pand aan te houden zonder dat daar specifiek beleid aan ten grondslag ligt.

Beleidskader

Als eigenaar ben je verantwoordelijk voor de instandhouding van het gebouw. De huurder/gebruiker is zelf verantwoordelijk voor alle zaken rondom inrichting en exploitatie. In de Vastgoednota zijn de kaders en spelregels waaraan de gemeente zich als eigenaar houdt om dit belangrijke kapitaalgoed op een professionele wijze te managen vastgelegd.

Onderhoud

In de Vastgoednota is conditiescore 3 voor het groot onderhoud van onze gebouwen vastgesteld. Dit kwaliteitsniveau wordt bepaald volgens de NEN2767 norm, waarbij het onderhoudsniveau wordt omschreven met een conditiescore van schaal 1 tot 6. Waarbij score 1 staat voor nieuwbouw en 6 voor zeer slecht. Kort samengevat wordt het gehanteerde niveau 3 omschreven als functioneel, veilig en heel. Voor het strategische vastgoed hanteren wij in afwachting van sloop/herontwikkeling een lagere conditiescore 4/5.

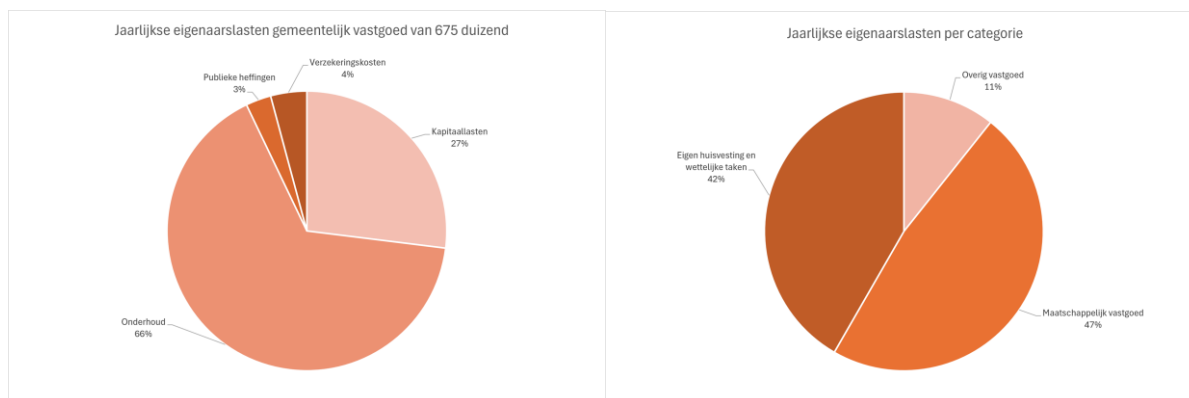
Voorzieningen groot planmatig onderhoud

Om de kosten voor het planmatige groot onderhoud gelijkmatig over de begrotingsjaren te verdelen werken we met een tweetal voorzieningen. Één voorziening wordt gebruikt voor de sportvoorzieningen zoals de gymzalen en zwembad de Vosse. De andere wordt gebruikt voor de eigen huisvesting, het maatschappelijke vastgoed en overige gebouwen. Op basis van actuele meerjaren onderhoudsplannen wordt de storting en verwachte uitname uit de betreffende voorziening bepaald.

Eigenaarslasten

Vanuit de eigenaarsrol is de gemeente verantwoordelijk voor het in stand houden van de betreffende gebouwen en het voldoen aan de hierbij geldende wettelijke verplichtingen op het gebied van veiligheid en duurzaamheid. In onderstaande diagrammen worden de totale jaarlijkse eigenaarslasten weergegeven en het aandeel per vastgoedcategorie. De kosten voor (toekomstige) duurzaamheidsinvesteringen, gronden en scholen zijn hierin niet opgenomen.

Evenals de kosten voor het strategische vastgoed wat elders in de begroting is opgenomen.

Diagrammen eigenaarslasten

Gemeentelijke gebouwen en objecten

Naam beleidsplan	Vastgoednota; "Kaders voor professioneel vastgoedmanagement"
Vastgesteld	2024
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Meerjaren Onderhouds Plan 2025-2034
Looptijd	2025-2034
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening gemeentelijke gebouwen Hillegom

Voorziening gemeentelijke gebouwen Hillegom

(x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	1.296	1.370	1.293	1.361
Storting	200	200	200	200
Uitname	126	277	132	267
Stand per 31 december	1.370	1.293	1.361	1.295

Uitvoering in 2027

Kleinschalig en groot planmatig onderhoud aan diverse gebouwen

Voorziening Sportcomplex de Vosse

(x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	1.184	1.091	885	676
Storting	150	150	150	150
Uitname	242	356	359	311
Stand per 31 december	1.091	885	676	515

Paragraaf Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Centraal in deze wet staan transparantie en risicobeheersing. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.

Het treasurystatuut is verankerd in artikel 15 van de Financiële beheersverordening 2014 en bevat de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Renteontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de basisherfinancieringsrente per 17 juni 2026 van 2,15% verhoogd naar 2,40%. De basisherfinancieringsrente is de rente waartegen banken, voor de duur van één week, geld kunnen lenen van de centrale bank. Momenteel (augustus 2026) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen 2,45%. De vergoedingen bij het Schatkistbankieren staan op 2,18%. De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel respectievelijk 3,02% en 3,18%. De verwachting is dat deze rentetarieven iets zullen stijgen.

Gemeentelijke ontwikkelingen

Gezien de investeringsvoornemens zal de benodigde hoeveelheid kort geld en lang geld in 2027 toenemen, waarbij de kasgeldlimiet zal worden overschreden. Hiervoor zal deels lang geld moeten worden aangetrokken als er langer dan 3 kwartalen een overschrijding van de kasgeldlimiet is.

Liquiditeitsprognoses

Wekelijks stellen we liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig in te spelen op schommelingen in de liquiditeit. Jaarlijks stellen we één à twee liquiditeitsprognoses op met een horizon van vier jaar.

Garantiestelling leningen en verstrekken van leningen

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de 'publieke taak' alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is voornamelijk gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten.

De Wet fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico, waarvan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm belangrijke richtlijnen zijn ter beperking van renterisico's.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5% van de totale lasten op de begroting. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar. De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is het risico te beperken wanneer bij herfinanciering van de leningen een rentestijging leidt tot financiële problemen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2026 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 6,3 miljoen te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal lasten	74.131	74.465	73.827	74.062
Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	6.301	6.330	6.275	6.295
Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	4.750	4.700	4.700	4.700
Ruimte onder kasgeldlimiet	1.551	1.630	1.575	1.595

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1 Renteherziening op langlopende schuld o/g	0	0	0	0
2 Te betalen aflossingen	1.500	1.600	1.700	1.800
3 Renterisico (1 en 2)	1.500	1.600	1.700	1.800
4 Renterisiconorm	14.826	14.893	14.765	14.812
5a Ruimte onder risiconorm	13.326	13.293	13.065	13.012
5b Overschrijding risiconorm				
4a Begrotingstotaal lasten	74.131	74.465	73.827	74.062
4 Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	14.826	14.893	14.765	14.812

De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2027 houden we rekening met een financieringsbehoefte van € 14,0 mln (2026: € 12,9 mln). Dit is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen). Het werkelijke liquiditeitstekort per 1 januari 2027 zal lager uitkomen ten gevolge van crediteurensaldi, vertraging van investeringen en vooruit ontvangen bedragen. Daarom is een meer gedetailleerde liquiditeitsprognose voor de lange termijn gemaakt op basis van verwachte inkomsten en uitgaven gedurende 2027 t/m 2030.

Financieringsbehoefte (x € 1.000 euro)	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030
1 Reserves en voorzieningen	67.330	72.666	72.568	71.313
2 Langlopende leningen	33.921	30.171	31.571	32.871
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	101.251	102.837	104.139	104.184
4 Boekwaarde investeringen, incl. voorraden grond	115.263	116.593	118.971	118.465
Financieringstekort/overschot (3 – 4)	-14.012	-13.756	-14.832	-14.281

Verstrekte leningen

Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de publieke taak. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

Verstrekte leningen (x € 1.000 euro)	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Starters- en duurzaamheidsleningen	6.282	6.782	7.282	7.782
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	1.985	1.885	1.885	1.385
Leningen aan verenigingen en instellingen	5.960	5.960	5.960	5.960
Overige leningen				
Totaal	14.227	14.627	15.127	15.127

Rentemethodiek

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering
- het renteresultaat
- de wijze van rentetoerekening.

Door onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering op te nemen wordt invulling gegeven aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030
Restant korte financiering		0	6.300.000	6.200.000	6.200.000	6.200.000
Restant lange financiering		9.821.000	33.921.000	30.171.000	31.571.000	32.871.000
Totaal externe financiering		9.821.000	40.221.000	36.371.000	37.771.000	39.071.000
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		7,0%	1,5%	2,0%	2,0%	2,0%
tbv rente eigen vermogen (nvt)						
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+		50.000	50.000	50.000	50.000
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	696.456	645.220	698.420	748.620	795.820
b. De externe rentebaten	- /-	253.686	203.686	153.686	153.686	153.686
Totaal door te rekenen externe rente		442.770	491.534	594.734	644.934	692.134
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	- /-	0	0	0	0	0
c2. De rentelasten van projectfinanciering	- /-	0	0	0	0	
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	0	0	0	0	0
Saldo door te rekenen externe rente		442.770	491.534	594.734	644.934	692.134
d1. Rente over eigen vermogen	+	0	0	0	0	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0	0	0	0	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente		442.770	491.534	594.734	644.934	692.134
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	- /-	0	0	0	0	0
f. Renteresultaat op het taakveld		442.770	491.534	594.734	644.934	692.134

treasury						
Boekwaarde activa tbv renteomslag, excl. verstrekte leningen		99.978.921	103.279.000	104.644.000	103.646.000	105.918.000
Omslagrenteberekening		0,44%	0,48%	0,57%	0,62%	0,65%
Na afronding		0,00%	0,00%	0,50%	0,50%	0,50%

Paragraaf Bedrijfsvoering

Gemeenschappelijke regeling HLTsamen

De bedrijfsvoering van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen is vanaf 1 januari 2017 ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling HLTsamen. HLTsamen is een ambtelijke werkorganisatie, de gemeenten zijn bestuurlijk zelfstandig.

Nadere informatie HLTsamen

Voor nadere informatie over HLTsamen verwijzen wij u naar de begroting HLTsamen.

Paragraaf Wet open overheid

Wet open overheid (Woo)

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo heeft als doel de overheid transparanter en toegankelijker te maken. Daarmee wordt het belang van openbaarheid van publieke informatie voor inwoners, bedrijven, bestuur, media en maatschappelijke organisaties beter gediend. Openbaarheid draagt bij aan een goed functionerende democratische rechtsstaat en versterkt het vertrouwen in de overheid.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking regelt het recht van inwoners en organisaties om informatie op te vragen bij bestuursorganen. De uitvoering van Woo-verzoeken is inmiddels onderdeel van de reguliere dienstverlening. Voor 2027 worden binnen dit onderdeel geen ingrijpende wijzigingen in wet- en regelgeving verwacht. De focus ligt op het waarborgen van een tijdige en zorgvuldige afhandeling van verzoeken.

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking houdt in dat bestuursorganen verplicht zijn bepaalde categorieën informatie uit eigen beweging openbaar te maken.

In 2027 wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van het publicatieportaal **open.hillegom.nl** en de aansluiting op de vernieuwde webomgeving. Daarmee wordt invulling gegeven aan de gefaseerde invoering van de wettelijke verplichtingen rondom actieve openbaarmaking. De inrichting van processen, systemen en metadata wordt hierop verder afgestemd, zodat informatie duurzaam, betrouwbaar en toegankelijk gepubliceerd kan worden.

Informatiehuishouding op orde

De Wet open overheid verplicht overheidsorganisaties om uiterlijk 1 mei 2030 hun informatiehuishouding op orde te hebben. HLTsamen werkt hier stapsgewijs aan. Daarbij ligt de focus op het versterken van de governance op bedrijfsinformatie, het verder professionaliseren van informatiebeheer en het terugdringen van achterstanden in vernietiging.

Het programma **Samen Digitaal Transparant** vormt hierin een belangrijke mijlpaal. Met de gefaseerde invoering van de moderne digitale werkplek wordt het informatiebewustzijn van medewerkers verder vergroot en ontstaat een betere basis voor het duurzaam beheren van informatie. Daarnaast bieden de implementatie van een nieuw zaakstelsel en de verdere

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt (mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake indien de gemeentemiddelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, NV's en BV's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente in verband met dat mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingssysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 15 uit het BBV, de algemene visie over het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Uitgangspunt van de nota Verbonden Partijen is dat tot oprichting van en deelneming in stichtingen, verenigingen en cetera, wordt besloten indien dat noodzakelijk is voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang en de doelmatigheid daarmee wordt bevorderd.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Stand van zaken wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Met ingang van 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wijziging heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen in relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Om de kaderstellende en controlerende rol van de volksvertegenwoordiging beter in te kunnen vullen en de democratische legitimatie te verbeteren wordt met deze wetswijziging een aantal aanpassingen en aanvullingen geïntroduceerd op de al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten.

De wijzigingen van de Wgr zijn onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Overzicht met verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV, waarbij deze partijen zijn onderverdeeld in de vier categorieën: gemeenschappelijke regelingen; vennootschappen en coöperaties; stichtingen en verenigingen, en overige verbonden partijen;

Per verbonden partij wordt duidelijk gemaakt wat het belang is dat de gemeente heeft, maar ook welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk medeopdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij, als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol wordt vormgegeven vanuit de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners, niet zijnde verbonden partijen.

Het onderstaande overzicht bevat de geprognosticeerde cijfers 2027 voor zover deze bekend zijn op het moment van schrijven.

Totaal overzicht bijdragen aan verbonden partijen

Naam	Begroot 2026	Begroot 2027
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 15.064.792	€ 14.792.551
Holland Rijnland	€ 406.985	€ 418.397
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€ 13.646.599	€ 13.332.000
Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	€ 2.416.000	€ 2.544.000
Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht	€ 1.609.000	€ 1.724.000
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	€ 1.712.758	€ 1.784.322
Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	€ 215.503	€ 198.682
Cocensus	€ 412.000	€ 434.000
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 989.000	€ 991.000
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	€ -	€ -
2. Vennootschappen en coöperaties		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ -	€ -
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	€ -	€ -
Alliander N.V.	€ -	€ -
De Meerlanden N.V.	€ 7.050.867	€ 7.441.779
MeerVAB B.V.	€ 827.050	€ 814.818
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	€ -	€ -
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	€ 170.779	€ 173.426
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	€ 44.521.333	€ 44.648.975

Totaal overzicht bijdragen aan verbonden partijen

HLTsamen	
Vestigingsplaats	Hillegom
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Daarmee biedt de werkorganisatie een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten' van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Het ene lid is een wethouder en het andere lid is de burgemeester per gemeente.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.

Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	1.797	2.000
	Vreemd vermogen	8.862	10.653
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van Kwaliteit, Kostenreductie, Kwetsbaarheid en de verbeterde Strategische positie.		

Regio Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Elke gemeenteraad wijst drie leden aan voor het Algemeen Bestuur, waarvan ten minste één lid tevens lid is van het college van burgemeester en wethouders. De raden kunnen voor ieder lid tevens een plaatsvervangend lid aanwijzen. Het aantal leden is niet van invloed op de stemverhouding. Per 10.000 inwoners wordt één stem uitgebracht, met een minimum van twee stemmen. Hillegom beschikt over negen stemmen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit vijf tot acht leden, waaronder de voorzitter.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	2.739	4.614
	Vreemd vermogen	33.409	33.409
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelinge	De Regionale Investeringsagenda (RIA) vormt het uitvoeringsprogramma van Regio Holland Rijnland. Met de RIA werken de dertien deelnemende gemeenten gezamenlijk aan regionale opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid,		

	economie, energie, landschap en klimaat. De agenda brengt middelen, kennis en capaciteit bijeen om regionale ambities te vertalen naar concrete projecten en resultaten. De RIA bestaat uit een projectenportefeuille met veertien projecten en een regionaal fonds. Regio Holland Rijnland vervult hierbij, afhankelijk van de aard van het project, een regisserende, coördinerende, faciliterende of opdrachtgevende rol. Daarnaast ondersteunt de regeling de gemeenten bij de uitvoering van de projecten, het aantrekken van externe financiering en de belangenbehartiging richting het Rijk, de provincie en andere samenwerkingspartners. De komende jaren ligt de nadruk op de verdere uitvoering en realisatie van de projecten uit de Regionale Investeringsagenda.
--	---

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Lisse		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 2 wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur uit één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage grotendeels gebaseerd op werkelijke verstrekkingen. De kosten van PW en LKS worden naar rato van de BUIG budgetten toegerekend aan de gemeente.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	8.683	9.063
	Resultaat	0	0
Risico's	Een risico voor de gemeenten is enerzijds de bijdrage van de gemeenten in de exploitatielasten van de ISD en anderzijds de uitvoering van een open-einderegeling door de ISD, waar de gemeenten de financiële lasten van dragen.		
Ontwikkelingen	Er vinden aanbestedingen plaats (of hebben plaatsgevonden) voor Hulp bij het huishouden en begeleiding/dagbesteding. De belangrijkste onzekerheid in de begroting 2027 zijn de financiële consequenties van deze aanbestedingen. Op basis van de realisatie 2025 en de prognose op basis van toename van de afgelopen jaren is de verwachting dat het aantal uitkeringsgerechtigden in 2027 iets toeneemt. Wel is de verwachting dat het aantal loonkostensubsidies stijgt, wat een positief signaal is.		

Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De gemeenschappelijke Regeling Kust-, Duin- en Bollenstreek (GR KDB) met uitvoeringorganisatie Provalu zet zich in om mensen met en zonder arbeidsbeperking aan een duurzame baan te helpen. Dit doen zij door mensen professioneel te begeleiden, te scholen, te bemiddelen en met werkgevers mee te denken en hen te adviseren.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: 1 wethouder		
Jaarlijkse bijdrage	De kosten van Wet sociale werkvoorziening en van Beschut werken worden over de deelnemende gemeente verdeeld op basis van (verwachte) realisatie. De kosten van Re-integratie worden over de deelnemende gemeente verdeeld op basis van het aantal bijstandsuitkeringen (50%) en het aantal huishoudens met een laag inkomen (50%) per gemeente.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	5.200	3.812
	Vreemd vermogen	1.170	2.708
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden. De GR KDB beschikt over voldoende weerstandscapaciteit om eventuele risico's te kunnen dekken. De weerstandsvermogen ratio moet gelijk of groter zijn dan 1. De GR KDB heeft een weerstandsvermogen ratio van 7,52 wat uitstekend is.		
Ontwikkelingen	In 2027 geeft Provalu verder uitvoering aan de "Meerjarenvisie Provalu 2030" en de daarbij behorende transitie naar een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf. Om aan te sluiten op een veranderende doelgroep ligt de focus op de verdere ontwikkeling van het Arbeidsdiagnostisch Centrum, de leerlijnen, de samenwerking met werkgevers en onderwijs en de ondersteuning van jongeren bij de overgang van school naar werk. Hiermee worden inwoners ondersteund bij participatie, ontwikkeling en duurzame uitstroom naar werk.		

Gemeenschappelijke Regeling Hecht			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De Gemeenschappelijke Regeling Hecht Hollands Midden heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit minimaal 5 en maximaal 8 leden, waarvan geen lid afkomstig uit de gemeente Hillegom.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage is gebaseerd op basis van aantal inwoners (Bijdrage Per Inwoner (BPI) en Bijdrage Per Kind (BPK)).		
Financieel belang	De kosten van (de wettelijke taken van) Hecht Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027	31-12-2027 (prognose)
	Eigen vermogen	5.023	6.308
	Vreemd vermogen	52.495	52.739
	Resultaat	0	0
Risico's	• Jaarlijkse periodieke salarisstijgingen kunnen leiden tot hogere personeelslasten dan begroot. • In tegenstelling tot de meeste gemeenten begroot Hecht de loonkosten van medewerkers niet op eindschaal maar op werkelijk verwachte kosten. Hierdoor kunnen jaarlijkse tredeverhogingen tot een knelpunt leiden in de personeelslasten. • De vaste omvang van vakantie-uren worden cf. BBV niet gekapitaliseerd op de balans; bij uittreden van personeel kan dit leiden tot een extra last in het boekjaar. • Vluchtelingenopvang – Onzekerheid over instroom, taken en bekostiging kan financiële gevolgen hebben voor Hecht. • Lage solvabiliteit – De financiële buffer blijft beperkt doordat de solvabiliteitsratio met 8,7% ruim onder de signaalwaarde van 20% ligt. • Doorvoering bezuinigingen – Hecht realiseert in 2027 de helft van de laatste tranche (1,4%) van de opgelegde taakstelling van 6%, wat leidt tot een korting van 0,7% op de gemeentelijke bijdrage. • Werkdruk en verzuim – Toenemende werkdruk en uitval van personeel verminderen de uitvoeringskracht van de organisatie. • Financieel stabiel maar beperkt weerbaar – De begroting is sluitend, het eigen vermogen groeit verder, maar de		

	solvabiliteit blijft onder de gewenste norm.
Ontwikkelingen	• Uitvoeren van de strategische koers 2030 'Gezond vooruit' • Samenvoeging GGD-onderdelen – De onderdelen Gezondheidsbevordering & Onderzoek, Gezondheidsbescherming & Toezicht en Coronabestrijding worden samengevoegd tot één nieuwe RVE GGD. • In de VWS begroting is structureel 177 miljoen beschikbaar voor pakket pandemische paraatheid voor de versterking van de publieke en curatieve gezondheidszorg. • Toename complexe zorgvragen – Onder meer tuberculosezorg, seksuele gezondheid en maatschappelijke zorg vragen meer capaciteit en specialistische inzet. • Structurele inbedding van programma's – Programma's zoals <i>Nu Niet Zwanger</i> krijgen een structurele plaats binnen de reguliere dienstverlening. • Groeiende druk op Zorg- en Veiligheidshuis – Het aantal meldingen bij Veilig Thuis en Zorg & Overlast neemt toe, waardoor de druk op de dienstverlening groeit.

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit 6 burgemeesters.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	9.926	8.071
	Vreemd vermogen	79.141	79.256
	Resultaat	2199	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Ontwikkelingen	Nieuw Regionaal Risicoprofiel VRHM, Beleidsplan en Crisisplan. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen door de veiligheidsregio en beschrijft de te behalen prestaties. Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel. Het risicoprofiel geeft niet alleen inzicht in waarschijnlijkheid en impact van risico's, maar ook de rol in het bijbehorende netwerk en inzicht in (risico- en crisis) beheersmaatregelen. Het risicoprofiel vormt de basis en de twee plannen dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.
----------------	---

Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	Het behartigen van de belangen van de (13) deelnemende gemeenten voor een goede, doelmatige uitvoering van bedrijfsvoeringstaken op basis van de Jeugdwet en optioneel op andere terreinen binnen het Sociaal Domein.		
Bestuurlijk belang	Alle jeugdhulp wethouders van de deelnemende gemeenten zitten in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.		
Jaarlijkse bijdrage	Kostenverdeling gemeenten naar rato gebruik jeugdzorg.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	717	717
	Vreemd vermogen	15.916	15.916
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Na oprichting heeft de Serviceorganisatie Zorg (SO Zorg) ingezet op inrichting van de primaire processen en professionalisering van de bedrijfsvoering. Dit blijft de Serviceorganisatie Zorg in 2026 voortzetten en intensiveren. In 2027 voert de SO Zorg extra taken uit vanuit de maatregelen vanuit de Taskforcemaatregelen. Dit gaat om doorontwikkeling van de signaleringsfunctie en van de dashboards. Ook werkt de SO Zorg aan volledige aansluiting van de gemeente Alphen aan den Rijn per januari 2027.		

Cocensus			
Vestigingsplaats	Heemskerk		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Cocensus verricht voor 15 gemeenten de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijtschelding en bezwaarschriften.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: 1 wethouder		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Geen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	116	116
	Vreemd vermogen	10.172	9.783
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Er zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen op het gebied van samenwerking belastingen.		

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht&Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeente bijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Hillegom. Het algemeen bestuur bestaat uit 25 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeenten Hillegom.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	5.968	4.066
	Vreemd vermogen	11.825	12.025
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	In 2027 gaat de ODWH verder met het verbeteren van de robuustheid (kwalitatief en financieel). Verder zal er ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen en wordt er verder gewerkt aan het uitzetten van de strategie voor langere termijn. De samenwerking met andere omgevingsdiensten in Zuid-Holland zorgt voor versterking van individuele diensten. Daarnaast is een belangrijk punt dat de bouwtaken van Noordwijk ten einde komen waardoor de baten minder worden.		

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De VAB verzorgt voor de Bollen5 gemeenten de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	259	177
	Vreemd vermogen	18.299	11.507
	Resultaat	35	0
Risico's	Voor de sloop/nieuwbouw van het VAB terrein is het VAB afhankelijk van de verlening van de vergunning welke middels een Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA) procedure is aangevraagd, maar nog niet verleend.		
Ontwikkelingen	Het overslagstation van de VAB aan de 's Gravendamseweg 75 in Voorhout is verouderd en er is besloten dat deze compleet vervangen en vernieuwd wordt. Afhankelijk van wanneer de vergunning hiervoor wordt verleend, zal met de sloop/nieuwbouw worden aangevangen. Voor de bouw en exploitatie is samen met de Meerlanden een gezamenlijke BV opgericht, MeerVAB.		

2. Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 0,89% aandeelhouder. De raad van bestuur en de directie bestaan beide uit 3 leden waarvan geen leden afkomstig uit de gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027*	31-12-2027
	Eigen vermogen	4.863.000	
	Vreemd vermogen	110.701.000	
	Resultaat	172.000	
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. De BNG Bank is de vierde bank van Nederland.		

* Cijfers uit Jaarverslag 2025

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Doelstelling/publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,38 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Het bestuur bestaat uit 1 lid welke niet afkomstig uit de gemeente Hillegom.
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.
Financieel belang	De gemeente heeft 66.226 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de nv. Dunea keert geen dividend uit.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027*	31-12-2027
	Eigen vermogen	267.785	
	Vreemd vermogen	425.584	
	Resultaat	7.601	
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Dunea voert vaak innovatieve projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren zoals schone maaswaterketen, uitbreiding waterzuivering, samenwerking waterketen en verbinding aan greenport.		

* Cijfers uit Jaarverslag 2025

Alliander N.V.			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen bestuursleden afkomstig uit de gemeente Hillegom.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2027*	31-12-2027
	Eigen vermogen	6.203.000	
	Vreemd vermogen	7.960.000	
	Resultaat	289.000	
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer opstoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren. Samen slimme oplossingen bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.		

* Cijfers uit Jaarverslag 2025

De Meerlanden N.V.			
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	De Meerlanden werkt samen met een aantal gemeenten aan een schone en duurzame leef- en werkomgeving. Dit doen zij door de gemeenten schoon, heel en veilig te houden en door afval innovatief in te zamelen en te verwerken.		
Jaarlijkse bijdrage	Geen jaarlijkse bijdrage, enkel interne opdrachtverstrekking		
Financieel belang	De gemeente Hillegom bezit 10.344 aandelen (6,22%) van de totale 166.393 aandelen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	37.189	40.429
	Vreemd vermogen	51.668	52.053
	Resultaat	0	0
Risico's	De Meerlanden heeft geen winstoogmerk, dus wanneer op de markt een grote prijsschommeling voorkomt, kan dit gevolgen hebben voor de winst cq. dividenduitkering.		
Ontwikkelingen	Meerlanden, als overheids NV, verzorgt steeds meer diensten op basis van uniforme tarieven. Dit betekent dat de aangesloten gemeenten eenzelfde bedrag betalen voor eenzelfde dienst. Daarnaast investeert Meerlanden (in beleid en uitvoering) in een verdere ontwikkeling naar een circulaire economie en breiden ze uit op het gebied van de openbare ruimte.		

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	
Vestigingsplaats	Hillegom
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Doelstelling/publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf Duin- en Bollenstreekgemeenten betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, knollen, bollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt een integrale en bovenlokale aanpak.
Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.
Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.

Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	325	325
	Vreemd vermogen	17.650	17.650
	Resultaat	0	0
Risico's	Met inachtneming van de kapitaalinbreng van de gemeenten (€ 325.000), de € 10 miljoen bijdrage van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels is het uitgangspunt van de GOM een budgettair neutraal eindresultaat. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van € 7 miljoen. In 2027 wordt uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2024-2028.		

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)			
Vestigingsplaats	Heemstede		
Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen		
Doelstelling/publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.		
Bestuurlijk belang	Gemeentesecretaris in het Algemeen bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners. Deze is ondergebracht bij HLTsamen.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen*	1.005	1.020
	Vreemd vermogen*	626	901
	Resultaat 2026/2027	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De stichting kent een eigen weerstandsvermogen die jaarlijks beoordeeld wordt.		

Ontwikkelingen	Door verloop van medewerkers gaat veel kennis en ervaring verloren. Ook als het gaat om inkopen. Daarnaast neemt de controle op de rechtmatigheid van inkopen toe. Om alle inkopen voldoende professioneel te laten verlopen is training van medewerkers van essentieel belang.
----------------	--

* = In de begroting 2027 is niet de balans opgenomen met de stand van het eigen en vreemd vermogen. De stand vanuit de jaarrekening 2025 is overgenomen in de tabel.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid bevindt zich op het snijvlak tussen omgevingsbeleid en financiën. Grondbeleid is daarbij geen doel op zich maar een essentieel middel om mede uitvoering te geven aan gemeentelijke beleidsdoeleinden op het gebied van wonen, werken, duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie, welzijn, infrastructuur, recreatie, cultuur, milieu en natuur/landschapsontwikkeling. Het beleid moet passen binnen de financiële mogelijkheden en doelstellingen van de gemeente. Met grondbeleid wordt bepaald of en hoe instrumenten, zoals bijvoorbeeld onteigening of kostenverhaal, worden ingezet om de gestelde doelen te realiseren. Naast de ontwikkelingen en de visie op grondbeleid zoomt de paragraaf grondbeleid in op de uitgangspunten en kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd.

De gemeente Hillegom heeft als standpunt geen zuiver actief grondbeleid uit te oefenen. Echter ook niet per definitie een passief grondbeleid. Er is voor een tussenvorm gekozen. Dat houdt in dat er per situatie gekeken wordt naar de mogelijkheden om het maatschappelijke doel te bereiken.

Ontwikkelingen

De gemeente heeft een groot aantal ambities vervat in de Omgevingsvisie Hillegom 2030. De beschreven ambities geven richting aan het omgevingsbeleid dat de komende jaren gevoerd moet worden en zijn verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsprogramma's. In de nabije toekomst zijn er in Hillegom (en de regio) majeure opgaven op het gebied van woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, economie en mobiliteit. Grondbeleid is in financieel economische zin dienstbaar aan het realiseren van doelstellingen op deze terreinen. De uitvoering van het grondbeleid, via de inzet van instrumenten van grondbeleid, wordt daar mede door bepaald.

Visie op grondbeleid

In Hillegom is het de beleidslijn dat een situationeel grondbeleid wordt gevoerd. De ruimtelijke opgaven vragen om een grondbeleid met mogelijkheden om sturing te geven en de regie te nemen door bijvoorbeeld zelf actief gronden te verwerven. Bij de te volgen strategie staan per project de maatschappelijke doelen en ruimtelijke ambities centraal. Dat betekent dat de keuze voor een meer actieve rol dan wel een facilitaire benadering per project of locatie is af te wegen.

Daar waar door de gemeente gewenste ontwikkelingen niet door de markt worden opgepakt, ligt een actievere overheidsopstelling meer voor de hand en komt de regie bij de gemeente te liggen. In een dergelijk geval wordt een grondexploitatie gevoerd.

Uitgangspunten en kaders (de belangrijkste)

- Besluit Begroting Verantwoording (BBV) / Renteomslag
- Vennootschapsbelasting
- Notitie Grondbeleid (commissie BBV)
- Nota Grondbeleid
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico's

Vennootschapsbelasting (VPB)

Sinds 1 januari 2016 geldt voor gemeenten de VPB-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor VPB. Jaarlijks wordt met een fiscaal deskundige bekeken of VPB moet worden afgedragen. De actieve grondexploitatie Vossepolder is vanaf 2016 VPB-plichtig en ook de actieve grondexploitaties Woonzorgzone fase 3 en SIZO (voorheen Hillegom-Noord) zijn VPB-plichtig. In 2024 is de Grex Henri Dunantplein geactiveerd. Het project is verliesgevend waardoor er geen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

Nota grondbeleid (Hillegom)

Het beleidsuitgangspunt van de nota is dat het volledige arsenaal van grondbeleidsinstrumenten wordt ingezet. Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van privaatrechtelijke instrumenten. Indien nodig kan echter ook gebruik worden gemaakt van de publiekrechtelijke instrumenten (voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal via omgevingsplan). Grondaankopen worden aangegaan onder het voorbehoud van toestemming door college en raad en worden via de reguliere weg op grond van het budgetrecht ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. De raad heeft de beleidsuitgangspunten en kaders bij het behandelen van de nota Grondbeleid vastgesteld. In deze nota wordt onder meer aandacht besteed aan de in de verordening artikel 212 Gemeentewet (GW) opgenomen onderdelen genoemd in artikel 23, lid 2:

- De strategische visie van het toekomstig grondbeleid van de gemeente,
- De wijze van autorisatie van grondexploitatiebudgetten en de jaarlijkse actualisatie daarvan,
- Uitgangspunten voor de looptijd en grootte van de grondexploitatie in verhouding tot het bestemmingsplan,
- Gedragsregels over de vervaardigingskosten van niet in exploitatie genomen gronden en de hoogte van de in acht ter nemen marktwaarde,
- Een uitwerking van de afweging tussen voorzichtigheid en realisatiebeginsel met betrekking tot het tussentijds nemen van winst.

Grondbeleid en risico's

Ruimtelijke projecten zoals grondexploitaties en infrastructurele werken zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Jaarlijks worden de ramingen van de nog te realiseren inkomsten en uitgaven van deze projecten geactualiseerd om een solide basis voor de projectbegrotingen te verkrijgen. Maar projecten verlopen soms anders dan op voorhand wordt verondersteld.

Risico's die optreden kunnen het financiële beeld ten opzichte van die basis aanmerkelijk beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en beheersmaatregelen te treffen.

- De risico's die zich voordoen binnen de grondexploitaties worden, indien mogelijk, binnen het exploitatieresultaat opgevangen. Dit gaat ten koste van het geprognosticeerde resultaat waardoor er minder winst overblijft. Dit heeft gevolgen voor de toekomstige mutaties van de reserve algemene investeringen, maar heeft geen gevolgen voor het actuele weerstandsvermogen.
- Risico's die niet binnen het exploitatieresultaat van grondexploitaties kunnen worden opgevangen, worden meegenomen in de bepaling van het actuele weerstandsvermogen.

Categorieën projecten Grondbeleid

In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gronden die in bezit zijn van de gemeente en gronden die in bezit zijn van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Hillegom onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden (niet aanwezig)
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond In Exploitatie (BIE)

Definitie: Gronden welke in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatie-complex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE

geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans.

Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal 10 jaar bedraagt.

Afspraken met de raad over de wijze waarop met afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf wordt omgegaan zijn vastgelegd in de financiële verordening. Hierin is vastgelegd of afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf direct moeten worden gemeld bij de raad of alleen indien en voor zover deze afwijkingen niet passen binnen het totale vastgestelde grondexploitatiecomplex. In dit laatste geval wordt de afwijking meegenomen in de jaarlijkse actualisatie van het grondexploitatiecomplex en daaropvolgende begrotingswijziging. De afspraken kunnen ook een bepaalde bandbreedte behelzen waarbinnen afwijkingen niet direct hoeven te worden gemeld aan de raad.

Relevante onderwerpen

- Onderbouwing tussentijdse winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Volgens het realisatiebeginsel dient in de situatie dat voldoende zekerheid is over de winst, de winst te worden genomen. Hierbij dient het percentage of completion (POC) methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

- Vastgestelde en gehanteerde parameters

In de grondexploitatie wordt voor de jaarlijkse kostenstijging rekening gehouden met een gemiddeld langjarig inflatiecijfer. Voor de actuele grondexploitaties betreft dat een percentage van 4% voor 2026 en 3% vanaf 2027. Met een jaarlijkse opbrengstenstijging wordt alleen rekening gehouden bij de nieuwe grondexploitatie Henri Dunantplein (2% vanaf 2026).

De rentetoe rekening aan de grondexploitatie is door de commissie BBV gemaximeerd tot het gewogen gemiddelde van het werkelijke rentepercentage van de externe financieringen. Omdat de gemeente Hillegom nauwelijks externe financieringen heeft, betekent dit dat de gemeente Hillegom maximaal 0% (dus geen) rente mag toerekenen aan grondexploitaties.

Tegelijk is de te hanteren discontovoet door de commissie BBV voor alle gemeenten vastgesteld op 2,0%. Met de discontovoet wordt de eindwaarde (eindresultaat) van de kasstroom teruggerekend naar de actuele netto contante waarde. De vaste discontovoet is vastgesteld met het doel de grondexploitaties van alle gemeenten beter te vergelijken.

- Risico's

Binnen de projecten welke worden uitgevoerd onder het Grondbeleid kan sprake zijn van verschillende onzekerheden en risico's die het begrote financiële eindresultaat van de grondexploitatie bemoeilijken. Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds risico's met betrekking tot de kosten en opbrengsten die specifiek binnen een grondexploitatiecomplex kunnen worden onderkend en anderzijds risico's die voor de grondexploitatieportefeuille als geheel gelden.

Risico's project specifiek:

Deze zijn van belang bij de tussentijdse winstneming.

Risico's portefeuille:

De risico's voor de portefeuille als geheel gaan in zijn algemeenheid over de verwachtingen ten aanzien van markt- en conjunctuurinvloeden, waardoor prijzen en afzetmogelijkheden over de gehele linie kunnen veranderen ten opzichte van de planning. Hiertoe worden doorgaans scenarioberekeningen gemaakt, met daarbij bandbreedtes voor minimum en maximum invloed op de geprognosticeerde resultaten van de grondexploitatieportefeuille.

De vastgestelde en berekende project specifieke- en portefeuillerisico's zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente en moeten in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing worden opgenomen.

Projecten

SIZO

In 2013 is door de gemeenteraad het Masterplan Hillegom Noord vastgesteld. In dat plan is op hoofdlijnen de begrenzing van het plangebied aangegeven en zijn de mogelijkheden voor een transformatie van het gebied verkend.

De sportvelden van voetbalvereniging SIZO zijn door verplaatsing vrijgekomen. De voormalige sportvelden betreffen een gebied van circa 57.700 m². De gemeente is eigenaar van de gronden. Door de verplaatsing kan de transformatie van de sportvelden naar woningbouw in gang worden gezet. Medio 2019 is er een marktpartij geselecteerd om het woningbouwprogramma op deze locatie te realiseren en de locatie tevens bouw- en woonrijp te maken. De financiële effecten van de grondopbrengsten uit de verkoop van de gronden aan deze marktpartij en de investeringen die de gemeente zelf doet, zijn opgenomen en omschreven in deze grondexploitatie.

Met de vaststelling van de 1^e grondexploitatie Hillegom Noord in oktober 2019 is er een helder financieel kader opgesteld voor de verdere ontwikkeling van dit gebied. De grondexploitatie dient minimaal eens per jaar geactualiseerd te worden, waarbij ook de geactualiseerde grondexploitatie door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De voorliggende rapportage betreft de actualisatie van de grondexploitatie in 2026, de 8^e grondexploitatie SIZO. Sinds 2020 wordt voor dit project de naam SIZO gehanteerd.

Winstneming

De winstneming bedraagt € 0,28 mln.

Risico's	Bedrag
- geen	0

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	Nadelig (N) / Voordelig (V)
1-1-2025	-1.003.068	N
kosten	46.554	N
winstneming	27.668	V
opbrengsten	-10.000	V
31-12-2025	-938.846	V

Verwacht verloop boekwaarde

01-01-2026	-938.846	V
nog te realiseren kosten	613.838	N
nog te realiseren opbrengsten	-80.000	V
eindwaarde saldo 31-12-2028	-405.008	V
netto contante waarde 01-01-2026	-382.000	V

Woonzorgzone Elsbroek fase 3

Fase 3 van de Woonzorgzone Elsbroek is de laatste fase in het project Woonzorgzone in de wijk Elsbroek. Dit betreft een plangebied van circa 21.000 m². De gemeente was tot medio 2020 eigenaar van ongeveer 70% van het gebied. Eind 2018 hebben Stek en gemeente een grondruilovereenkomst getekend, waarin is vastgelegd dat Stek en gemeente hun grondposities, respectievelijk de locaties Woonzorgzone en de Saviolocatie, over en weer aan elkaar leveren. Deze grondruil heeft begin juli 2020 plaatsgevonden. In 2019 is via een aanbesteding AM geselecteerd als ontwikkelaar voor fase 3 van de woonzorgzone. De gesloten reserveringsovereenkomst is in 2020 vervangen door een koop- en realisatieovereenkomst. De afspraken uit deze overeenkomst zijn verwerkt in de grondexploitatie. Het eerste deel van het project is opgeleverd: 45 grondgebonden woningen. De grond van het appartementencomplex en het zorggebouw is in de eerste helft van 2023 geleverd. De bouw hiervan is inmiddels afgerond en de bewoners hebben intrek genomen in de woningen.

Met de vaststelling van de 1e grondexploitatie Woonzorgzone fase 3 in mei 2018 is er een helder financieel kader opgesteld voor de verdere ontwikkeling van dit gebied. De grondexploitatie dient minimaal eens per jaar geactualiseerd te worden, waarbij ook de geactualiseerde grondexploitatie door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De voorliggende rapportage betreft de actualisatie van de grondexploitatie in 2026, 9e grondexploitatie Woonzorgzone fase 3.

Winstneming

De winstneming bedraagt 0,03 mln. Er worden alleen nog kosten verwacht.

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	Nadelig (N) / Voordelig (V)
1-1-2025	-193.940	V
kosten	44.088	N
Winstneming	-29.194	V
opbrengsten	0	V
31-12-2025	-179.046	V

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2026	-179.046	V
nog te realiseren kosten	148.275	N
nog te realiseren opbrengsten	0	V
eindwaarde saldo 31-12-2026	-30.772	V
netto contante waarde 01-01-2025	-30.168	V

Vossepolder

In 2020 is het laatste deel van het plangebied bouwrijp gemaakt. Medio 2020 heeft ontwikkelaar BPD de 64 woningen in de uitwerkingsplannen 3, 4 en 5 in verkoop gebracht. In het 3e kwartaal van 2021 zijn de bouw kavels door de gemeente aan de ontwikkelaar geleverd waarna is gestart met de bouw van de woningen. De oplevering van de woningen heeft in 2023 plaatsgevonden. Tegelijk met de oplevering van de woningen is het omliggende openbare gebied door de gemeente woonrijp gemaakt.

Voor het resterende bouwprogramma (deelplan 6) is in de eerste helft van 2020 een marktselectie uitgevoerd. Het kwalitatief en financieel gezien meest optimale plan is geselecteerd. Onderdeel van deze marktselectie was ook de voormalige manegewoning die tot op heden buiten het plan is gehouden. Deze woning is door de gemeente aangekocht en is in 2024 doorverkocht aan de ontwikkelaar (BPD). Inclusief deze woning zijn in het laatste deel nu 48 woningen voorzien. De bestemmingsplanwijziging voor dit deelplan is op 30 juni 2022 vastgesteld. De bouw kavels zijn in december 2022 geleverd aan BPD en de start van de bouw van de woningen in deze fase is in 2023 gestart. De laatste oplevering heeft plaatsgevonden in het 4^e kwartaal van 2024. De laatste fase van het project is ingegaan en wordt naar verwachting in 2026 afgerond.

Winstneming

Er wordt een correctie van € 0,14 mln. op de winst doorgevoerd.

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	Nadelig (N) / Voordelig (V)
01-01-2025	-2.824.430	V
kosten	581.502	N
winstneming	-140.168	V
opbrengsten	0	V
31-12-2025	-2.102.760	V

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2025	-2.102.760	V
nog te realiseren kosten	1.737.958	N
nog te realiseren opbrengsten	0	V
eindwaarde saldo 31-12-2026	-364.801	V
netto contante waarde 01-01-2025	-358.000	V

Henri Dunantplein e.o.

Met de verwerving van Dunantstaete verstevigt de gemeente haar regierol in de voorgenomen herontwikkeling van het Henri Dunantplein. Het beoogde effect is dat dit leidt tot concrete en uitvoerbare planontwikkelingen op diverse locaties op en rond het Henri Dunantplein. Daarbij

komen concreet de eerder verworven Java-locatie en de Dunantstaete-locatie in beeld om op korte termijn ontwikkeld te worden. Ook mogelijke aanpassingen aan de parkeergarage van de gemeente naast de Albert Heijn en de herinrichting van de openbare ruimte maken onderdeel uit van de herontwikkeling.

Omdat de gemeente ervoor heeft gekozen een meer actieve rol in te nemen bij de herontwikkeling, is op 30 mei 2024 de grondexploitatie Henri Dunantplein vastgesteld. In deze grondexploitatie zijn de kosten en opbrengsten van de herontwikkeling opgenomen, waarmee de raad bij vaststelling budgetten beschikbaar heeft gesteld voor uitvoering van de werkzaamheden en verwerving van de panden in het voormalig plan Dunantstaete.

Een gemeentelijke grondexploitatie moet conform voorschriften van de commissie BBV jaarlijks worden herzien om een actueel financieel beeld van het project te houden. Iedere herziening wordt opnieuw ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Voorliggende notitie geeft een toelichting op de actualisatie van de grondexploitatie Henri Dunantplein. In de rapportage wordt aandacht besteed aan de kosten en opbrengsten over afgelopen jaar, de onderbouwing en eventuele bijstelling van de budgetten in de grondexploitatie, de rekenparameters, het resultaat van de grondexploitatie, de risico's en de verschillen ten opzichte van de vorige grondexploitaties.

Risico's

De herontwikkeling van het Henri Dunantplein bevindt zich in een vroeg stadium. Omdat de plannen nog niet tot in detail zijn uitgewerkt, zijn de kosten en opbrengsten globaal ingeschat op basis van marktconforme kengetallen. De bandbreedte van de geschatte kosten en opbrengsten kan daarmee sterk fluctueren, maar de gemeente heeft ook nog relatief veel mogelijkheden om bij te sturen op het moment dat risico's zich voordoen. De risico's zijn ook niet louter negatief; het is mogelijk dat bij nadere uitwerking van de plannen zich kansen voordoen die het financiële resultaat in positieve zin beïnvloeden. Dit maakt dat een financiële doorrekening van risicoscenario's op dit moment nog geen toegevoegde waarde heeft. De belangrijkste risico's binnen het project worden daarom in deze paragraaf tekstueel toegelicht.

Bij gebiedsontwikkeling kunnen op hoofdlijnen twee typen risico's worden onderscheiden: conjuncturele risico's en projectspecifieke risico's. Conjuncturele risico's zijn risico's die het gevolg zijn van (macro-) economische ontwikkelingen. Binnen een grondexploitatie zijn de voornaamste conjuncturele risico's het risico op een sterkere stijging van de kosten dan begroot of een lagere stijging of daling van de opbrengsten. Andere conjuncturele risico's zijn een stijging van de rente of een afname van de vraag naar bouw kavels door verslechterde economische omstandigheden. Macro-economische risico's zijn niet of nauwelijks beïnvloedbaar: alleen bij een afnemende vraag is er beperkte mogelijkheid tot sturing, door functies waar wel vraag naar is prioriteit te geven in de programmering en uitgifte boven functies waar de vraag op dat moment minder groot is.

Grondexploitatie		
Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	Nadelig (N) / Voordelig (V)
1-1-2026	4.679.142	N
kosten	595.772	N
opbrengsten	-27.248	V
31-12-2026	5.247.666	N

Verwacht verloop boekwaarde	Bedrag	
1-1-2026	5.247.666	N
nog te realiseren kosten	2.262.194	N
nog te realiseren opbrengsten	-1.831.364	V
eindwaarde saldo 31-12-2029	5.678.496	N

Samenvatting bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)

Project	voorraad m2	Boekwaarde	Kosten	Winst- neming	Opbreng- sten	Boekwaarde	V/N
	uitgeefbaar	1-1-2025	2025	2025	2025	31-12-2025	
SIZO	20.200	-1.003.069	46.554	27.668	10.000	-938.847	V
Woonzorgzone fase 3	10.000	-193.940	44.088	-29.194	0	-179.046	V
Vossepolder	46.500	-2.824.430	581.502	140.168	0	-2.102.760	V
HD-plein	3.431	4.679.142	595.772	0	27.248	5.247.666	N
totaal	80.131	657.703	1.267.916	138.642	37.248	2.027.013	N

Project	Boekwaarde	Nog te realiseren		Eind	Contante	Getroffen	V/N
	31-12-2025	kosten	opbrengsten	waarde	waarde	voorziening	
SIZO	-938.846	613.838	80.000	-405.008	-382.000		V
Woonzorgzone fase 3	-179.046	148.275	0	-30.771	-30.000		V
Vossepolder	-2.102.760	1.737.958	0	-364.802	-358.000		V
HD-plein	5.247.666	2.262.194	1.831.364	5.678.496	5.143.000	5.678.000	N
totaal	2.027.014	4.762.265	1.911.364	4.877.915	4.373.000	5.678.000	N

N = nadelig saldo; meer kosten dan opbrengsten

V = voordelig saldo; meer opbrengsten dan kosten

Faciliterend Grondbeleid

Definitie: Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor die op basis van een overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

Relevante onderwerpen

- Risico's en verliezen
 1. Op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar;
 2. Er worden kosten gemaakt welke bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren;
 3. Uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door.

Daar waar de niet verhaalbare kosten en/of verliezen zeker zijn worden deze direct ten laste van de algemene middelen van de gemeente gebracht. Daar waar nog sprake is van een inschatting van risico's worden deze risico's meegenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

Naast de Facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst, kan er sprake zijn van Faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht. Deze projecten worden in deze paragraaf niet inhoudelijk toegelicht.

Facilitaire projecten; uitvoeringsfase

In 2025 bevinden zich 11 projecten in de uitvoeringsfase. Hierbij dient te worden opgemerkt dat een aantal projecten in financiële zin al zijn afgerond maar waarbij het openbare gebied nog moet worden overgedragen. Wanneer dit in 2024 heeft plaatsgevonden dan worden deze projecten ook administratief afgesloten. In onderstaande tabel wordt het boekwaarde verloop voor 2025 weergegeven en de prognose voor de boekwaarde bij afsluiting van de projecten.

Boekwaarde 1-1-2026	87.109	N
- kosten	273.217	N
- opbrengsten	352.114	N
- vrijval	-90.447	V
Boekwaarde 31-12-2026	-82.235	V

Facilitaire projecten; initiatief- of onderzoeksfase

Bij deze projecten wordt toegewerkt naar een anterieure overeenkomst. De projectleiding heeft aangegeven de kosten in dit stadium al inzichtelijk te willen maken. Wanneer het tot een overeenkomst komt worden deze kosten verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat. Het totaal t/m 2025 uitgegeven bedrag is ruim € 232.000 en wordt vooralsnog aangemerkt als risico.

Paragraaf Opvang ontheemden

Uitgangspunt van de HLT-gemeenten is dat opvang, voor zowel Oekraïense ontheemden als asielzoekers in het kader van de Spreidingswet, duurzaam wordt aangeboden op geschikte locaties, zolang dit noodzakelijk is. Duurzame opvang draagt bij aan stabiliteit voor bewoners, omwonenden en de gemeentelijke organisatie. Daarbij wordt intensief samengewerkt op regionaal niveau.

Welke ontwikkelingen komen op ons af?

Het voortduren van internationale conflicten leidt tot een aanhoudende en deels onvoorspelbare instroom van zowel ontheemden als asielzoekers. Dit vraagt om flexibiliteit in capaciteit, locaties en organisatie.

De huidige Europese opvangregeling voor ontheemden uit Oekraïne loopt tot 4 maart 2028. Na afloop van deze regeling ontvangen ontheemden een tijdelijke nationale verblijfsvergunning (transitiedocument) met een geldigheidsduur van drie jaar. Dit biedt zowel ontheemden als gemeenten meerjarige zekerheid. Tegelijkertijd blijft vrijwillige terugkeer het uitgangspunt van het kabinet, zodra dit veilig mogelijk is. Landelijk wordt gewerkt aan een terugkeerprogramma dat ondersteunt bij documenten en vervoer, gekoppeld aan de wederopbouw van Oekraïne. Dit programma bevordert 'normalisatie', zoals de overgang naar de Participatiewet, zonder verplichte inburgering.

Ook bij beëindiging van de oorlog is de verwachting dat een aanzienlijk deel van de ontheemden niet direct zal terugkeren. Daarnaast wordt rekening gehouden met mogelijke nieuwe instroom, omdat de voorwaarden in Nederland aantrekkelijker zijn dan in andere Europese landen.

Voor Oekraïense ontheemden zet het Rijk in op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie in de Nederlandse samenleving. Dit moet de huidige druk op maatschappelijke voorzieningen verlichten en het draagt bij aan het maatschappelijk draagvlak voor de opvang van deze doelgroep. Met de invoering van het transitiedocument verschuift de positie van Oekraïense ontheemden richting die van reguliere inwoners. Dit brengt onder meer het volgende met zich mee:

- **Werken:** Ontheemden kunnen zonder tewerkstellingsvergunning blijven werken. Tegelijk bestaat het risico dat werken (vaak onder hun niveau) minder aantrekkelijk wordt wanneer inkomensverschillen met de bijstand beperkt zijn. Dit kan leiden tot een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen.
- **Zorg en onderwijs:** Toegang tot een reguliere zorgverzekering en onderwijs (collegegeld tegen een laag tarief).
- **Eigen bijdrage:** Er wordt ingezet op het omzetten van opvang naar reguliere huisvesting waar mogelijk. Verdere normalisatie naar reguliere woon- en leefsituatie betekent dat ontheemden huur gaan betalen en meer gaan bijdragen in hun zorgkosten.

De stand van zaken rondom de Spreidingswet is voor de periode 2026-2027 cruciaal, omdat het systeem dan volledig in werking is getreden volgens de wettelijke cyclus. In 2026 neemt de Minister van Asiel en Migratie het tweede officiële verdeelbesluit. Hierin is de definitieve verdeling van de benodigde opvangplaatsen over alle Nederlandse gemeenten vastgelegd. Eind 2026/begin 2027 vindt de eerste grote evaluatie plaats van de wet, waarbij gekeken wordt of de verdeling daadwerkelijk eerlijker is geworden en of de druk op Ter Apel structureel is verlaagd.

Het kabinet voert in 2026 een doelgroep flexibele regeling (DFR) in. Dit betekent dat (opvang)locaties breder inzetbaar worden voor verschillende doelgroepen, zoals ontheemden, statushouders, asielzoekers en spoedzoekers. Deze regeling biedt meer garantie op een langetermijnfinanciering voor gemeenten, vergroot de flexibiliteit en voorkomt leegstand. De kosten worden volledig ten laste gebracht van de opvangregeling voor ontheemden.

De opgave rondom (crisis)opvang wordt uitgevoerd door een multidisciplinair kernteam, bestaande uit specialisten op het gebied van ruimtelijke ordening, juridisch, financieel, beleid, operationeel, strategisch, openbare orde en veiligheid, en sociaal domein. Dit team ontzorgt de HLT-gemeenten integraal bij de complexe en samenhangende opgave.

Financiële begroting

Wettelijk kader

De Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten scheppen het wettelijk kader voor de financiën van gemeenten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële begroting. De bedoeling hiervan is om de transparantie van de gemeentelijke begroting te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de programmabegroting:

- Het overzicht van baten en lasten in de begroting.
- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.

Provinciaal toezicht

De provincie heeft de taak toezicht te houden op de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de meest lichte vorm van toezicht (repressief toezicht) hebben Gedeputeerde Staten de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De begroting 2027 moet in evenwicht zijn of, als dat niet het geval is, moet de meerjarenraming aannemelijk maken dat dit evenwicht in de eerstvolgende jaren tot stand wordt gebracht.
- De jaarrekening 2025 moet in evenwicht zijn; als de jaarrekening niet in evenwicht is, kan dat, afhankelijk van de aard en/of omvang van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregime.
- De vastgestelde jaarrekening 2025 en de begroting 2027 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli 2026 en 15 november 2026, aan de provincie zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt 'materieel evenwicht' bedoeld. Dit houdt in dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

Door vaststelling van de jaarrekening in de vergadering van 25 juni 2026, tijdige inzending en het materiële evenwicht van de jaarrekeningen wordt aan de eisen voldaan.

Financieel overzicht van baten en lasten

Grondslagen begroting en meerjarenraming

Begrotingswijzigingen

In de begroting 2027 worden begrotingswijzigingen met structurele gevolgen tot en met de gemeenteraad van 25 juni 2026 meegenomen.

Algemene uitkering

Bij de berekening van de Algemene uitkering voor de Programmabegroting 2027 wordt uitgegaan van de Meicirculaire 2026.

Inflatie

Wij volgen het inflatiepercentage dat wordt vastgesteld in het samenwerkingsgebied Holland Rijnland, de Financiële kaderstelling. Voor materiële lasten is deze vastgesteld op een inflatiecijfer van 2,6% en voor personele lasten op 4,53%. In de begroting 2027 houden wij rekening met deze stijging. De verschillende baten (huren, leges en dergelijke) en belastingen passen wij eveneens aan met het inflatiecijfer. Voor de inflatie van de welzijnsinstellingen die subsidie ontvangen van de gemeente hanteren we een inflatiecijfer van 4,14%.

Verbonden partijen

De verbonden partijen stellen individueel een begroting op. Voor de gemeenschappelijke regelingen volgen wij het percentage dat sinds enige tijd wordt vastgesteld in het samenwerkingsgebied Holland Rijnland. Voor 2027 zijn de volgende percentages vastgesteld:
Personeelslasten: 4,53% Materiële lasten: 2,6%.

Ontwikkeling geld- en kapitaalmarkt

De rente op de geldmarkt wordt geraamd op 2,0% en voor de kapitaalmarkt op 3,0%. De omslagrente blijft gehandhaafd op 0%.

HLTsamen

De effecten van beleidsbeslissingen bij de vaststelling van de gemeentebegroting op de werkorganisatie HLTsamen worden, indien van toepassing, als besispunt in de programmabegroting zichtbaar gemaakt. Vervolgens worden deze via een begrotingswijziging in de begroting van HTLSamen verwerkt.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

		Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
Programma 1. Samenleven	Lasten	-35.242	-38.187	-38.731	-38.375	-38.208	-38.058
	Baten	8.035	9.057	8.094	8.080	8.080	8.080
	Saldo	-27.208	-29.130	-30.636	-30.296	-30.129	-29.978
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	-20.621	-21.186	-18.810	-19.631	-19.286	-19.721
	Baten	15.371	13.368	11.464	13.019	10.785	11.022
	Saldo	-5.250	-7.820	-7.348	-6.614	-8.503	-8.701
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	-958	-1.069	-1.056	-966	-966	-966
	Baten	17	16	16	16	16	16
	Saldo	-941	-1.053	-1.040	-950	-950	-950
Programma 4. Bestuur	Lasten	-7.717	-9.075	-6.033	-6.033	-5.983	-5.983
	Baten	2.678	2.381	420	420	420	420
	Saldo	-5.039	-6.694	-5.614	-5.614	-5.564	-5.564
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	-8.123	-9.065	-9.372	-9.284	-9.283	-9.275
	Baten	52.403	52.046	53.754	52.663	53.177	53.736
	Saldo	44.279	42.981	44.382	43.379	43.894	44.461
Saldo programma's		5.841	-1.716	-256	-95	-1.252	-732
Stortingen in reserves							
1. Samenleven	Lasten	-2.039	-1.816	-95	-95	-95	-95
2. Leefomgeving	Lasten	-738	-1.602	-31	-75	0	0
3. Bedrijvigheid	Lasten	0	0	0	0	0	0
4. Bestuur	Lasten	0	0	0	0	0	0
5. Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal stortingen in reserves		-2.777	-3.418	-126	-170	-95	-95
Onttrekkingen aan reserves							
1. Samenleven	Baten	1.767	3.398	328	207	207	207
2. Leefomgeving	Baten	1.178	2.767	703	920	1.131	1.131
3. Bedrijvigheid	Baten	0	34	0	0	0	0
4. Bestuur	Baten	0	296	207	207	207	207
5. Algemene dekkingsmiddelen	Baten	0	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		2.945	6.495	1.238	1.334	1.545	1.545
Resultaat na bestemming		6.009	1.365	854	1.067	194	715

Verschillen tussen de begroting 2027 en de gewijzigde begroting 2026

In de financiële toelichting per programma worden afwijkingen tussen de begroting 2027 en de gewijzigde begroting 2026 toegelicht.

Samenleven

Voor de meeste verschillen in programma 1 wordt eenzelfde verklaringen gegeven. Deze verschillen hebben voornamelijk te maken met wijzigingen in de begrotingen voor 2026 en verder, van verbonden partijen. Het gaat om verwerking van de besluiten genomen in DB en AB's van de verbonden partijen in de begroting van de gemeente. De verschillen worden veroorzaakt door de nieuw ontvangen begrotingen ISD, Hecht, KDB en SO-Zorg. Aangezien de activiteiten van deze verbonden partijen betrekking hebben op diverse thema's, leidt dit ook tot verschillen op diverse thema's.

Daarnaast zijn in de begroting 2027 de indexaties uit de Kaderbrief 2027 opgenomen op de diverse thema's, wat eveneens ook leidt tot eenzelfde soort verklaring van verschillen tussen de begroting 2026 en 2027.

Bedragen x € 1.000			
Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	-729	-1.176	-447
5.2 Sportaccommodaties	-979	-577	402
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-679	-516	163
5.6 Media	-584	-622	-38
7.1 Volksgezondheid	-1.838	-1.872	-34
Totaal 1. Vitaliteit	-4.809	-4.763	46
Thema 2. Zorg voor elkaar			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-998	-1.024	-26
Totaal 2. Zorg voor elkaar	-998	-1.024	-26
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	-7.170	-7.164	6
6.4 WSW en beschut werk	-2.038	-2.064	-26
6.5 Arbeidsparticipatie	-442	-553	-111
Totaal 3. Werk en inkomen	-9.650	-9.781	-131
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.1 Openbaar basisonderwijs	-114	-114	0
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.195	-1.446	-251
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.301	-1.225	76

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-605	-623	-18
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-2.119	-2.333	-214
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-4.705	-5.055	-350
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-332	-332	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-1.585	-1.588	-3
6.792 PGB Jeugd	-381	-391	-10
6.821 Jeugdbescherming	-378	-372	6
6.822 Jeugdreclassering	-50	-49	1
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-289	-139	150
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-13.054	-13.667	-613
Thema 5. Thuis als basis			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-826	-860	-34
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-182	-110	72
Totaal 5. Thuis als basis	-1.008	-970	38
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.371	-906	465
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-756	-790	-34
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-801	-797	4
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-2.437	-2.541	-104
6.712 Begeleiding (WMO)	-1.531	-1.590	-59
6.713 Dagbesteding (WMO)	-515	-535	-20
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-45	-46	-1
6.791 PGB Wmo	-197	-165	32
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-79	-80	-1
Totaal 6. Passende ondersteuning	-7.732	-7.450	282
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	-933	-1.073	-140
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-3	-3	0
Totaal 7. Burgerzaken	-936	-1.076	-140
Totaal lasten	-38.187	-38.731	-544

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	138	125	-13
5.2 Sportaccommodaties	364	364	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	32	32	0
7.1 Volksgezondheid	264	158	-106
Totaal 1. Vitaliteit	798	679	-119
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	5.628	5.321	-307
Totaal 3. Werk en inkomen	5.628	5.321	-307
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.2 Onderwijshuisvesting	137	137	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	467	361	-106
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	604	498	-106
Thema 5. Thuis als basis			
6.811 Beschermd wonen (WMO)	567	608	41
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	133	91	-42
Totaal 5. Thuis als basis	700	699	-1
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	801	351	-450
Totaal 6. Passende ondersteuning	801	351	-450
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	526	546	20
Totaal 7. Burgerzaken	526	546	20
Totaal baten	9.057	8.094	-963
Saldo voor resultaatbestemming	-29.130	-30.636	-1.506
Reserves			
	2026	2027	
Toevoegingen reserves	-1.816	-95	1.721
Onttrekkingen reserves	3.398	328	-3.070
Totaal reserves	1.582	233	-1.349
Saldo na resultaatbestemming	-27.545	-30.408	-2.863

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2026 na wijzigingen en de programmabegroting 2027:

Samenleven

Bedragen x € 1.000

Lasten	Vershil	Toelichting	Bedrag
	2026-2027		
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	-447	De bijdrage aan Sportfondsen Hillegom is gedeeltelijk overgezet van taakveld 5.2 naar taakveld 5.1. Deze aanpassing is budgetneutraal.	-352
		Voor de verlengde openstelling van Zwembad de Vosse heeft Sportfondsen zijn aanvullende middelen noodzakelijk.	-24
		De campagnevoering van Pando-netwerk voor Healthy Hillegom is afgeschaald.	68
		De Brede SPUK is geactualiseerd in de begroting. De manier en hoogte van de financiering voor 2027 is nog niet duidelijk. De middelen staan nu budgetneutraal in de begroting, waardoor er op basis van de daadwerkelijke verlening aanpassing plaats kan vinden zonder dat het resultaat oplevert.	-57
		De kapitaallasten zijn geactualiseerd.	-60
		De exploitatievergoeding aan Sportfondsen Hillegom is geïndexeerd.	-25
		Overige verschillen.	3
5.2 Sportaccommodaties	402	De bijdrage aan Sportfondsen Hillegom is gedeeltelijk overgezet van taakveld 5.2 naar taakveld 5.1. Deze aanpassing is budgetneutraal.	352
		Overige verschillen.	7
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	163	Het budget voor aankoop kunst is verlaagd. Ieder jaar werd de reserve van voorgaande jaren overgeheveld en dus meegenomen naar het volgend jaar. Vanaf de begroting 2027 is dit structurele budget volledig weggehaald.	131
		In 2026 zijn de kosten voor onderhoud aan kunstwerk de Waterwolf incidenteel opgehoogd.	15
		In 2026 zijn de onderzoekskosten voor verduurzaming Prinses Irenelaan 16 incidenteel opgehoogd.	13
		Overige verschillen.	4
5.6 Media	-38	De subsidie aan de bibliotheek is geïndexeerd.	-25
		Er is in de begroting voor 2027 een bedrag opgenomen voor de wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening.	-15
		Overige verschillen.	2
7.1 Volksgezondheid	-34	De bijdrage aan GR Hecht is conform de ontwerpbegroting 2027 verhoogd.	-115

		De Brede SPUK is geactualiseerd in de begroting. De manier en hoogte van de financiering voor 2027 is nog niet duidelijk. De middelen staan nu budgetneutraal in de begroting, waardoor er op basis van de daadwerkelijke verlening aanpassing plaats kan vinden zonder dat het resultaat oplevert.	98
		Vanaf 2027 heeft de gemeente een extra taak vanuit de Wet Integrale Suïcide preventie. De bijhorende middelen vanuit het rijk zijn verwerkt in de gemeentebegroting.	-10
		Overige verschillen.	-7
Totaal 1. Vitaliteit	46		46
Thema 2. Zorg voor elkaar			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-26	Overige verschillen.	-26
Totaal 2. Zorg voor elkaar	-26		-26
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	6	Voor energiearmoede wordt verwacht dat de SPUK gelden in 2026 volledig benut zijn. In 2027 is daar geen begroting meer voor opgenomen.	235
		Actualisatie van de begroting van de ISD.	-277
		Voor de kinderopvangtoeslagenaffaire geldt dat gedupeerden zich kunnen aanmelden tot 1 september 2027. De verwachting is dat er in 2027 nog een klein bedrag wordt uitgekeerd door de ISD, gezien de meeste gedupeerden al in beeld zijn. De regeling is budgetneutraal opgenomen. Verschil tussen zowel inkomsten als uitgaven 2026 en 2027 wordt veroorzaakt door het aflopen van deze regeling.	58
		Overige verschillen.	10
6.4 WSW en beschut werk	-26	Actualisatie van de begroting 2027 GR KDB.	-26
6.5 Arbeidsparticipatie	-111	Actualisatie van de begroting 2027 GR KDB.	-102
		Overige verschillen.	-9
Totaal 3. Werk en inkomen	-131		-131
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.2 Onderwijshuisvesting	-251	Vanaf 2027 starten de verwachte afschrijf lasten van Guido Gezellelaan 3 tijdelijke huisvesting	-156
		De afschrijf lasten over 2026 zijn nog niet aangepast. In de begroting 2027 zijn de kapitaallasten al wel verwerkt. De afschrijf lasten over 2026 worden bij de slotwijziging aangepast.	-115
		In 2026 is een incidenteel budget opgenomen ten behoeve van het lopende project 'Integraal huisvestingsplan'	29
		Overige verschillen	-9
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	76	In 2026 is het budget voor de taalklas incidenteel verlaagd.	31
		In de tussenrapportage 2026 is het budget voor taxi-vervoer verlaagd met €100k. Op basis van de laatste 2 jaar is er ruimte	50

		om het budget structureel af te ramen. De structurele verlaging is €50k.	
		Overige verschillen.	-5
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-18	Overige verschillen.	-18
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-214	Voor het programmaplan jeugd zijn middelen voor zowel 2026 en 2027 toegekend. Omdat er op dit taakveld voor 2027 een hogere inzet wordt gedaan in 2027 ontstaat er een verschil.	-135
		De subsidie aan VoorIeder1 is geïndexeerd.	-81
		Overige verschillen.	2
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-350	Bijstelling kosten voor gespecialiseerde jeugdhulp. Omdat gespecialiseerde jeugdhulp wordt afrekening op basis van feitelijke realisatie is op basis van de laatst beschikbare gegevens een doorrekening gemaakt voor 2027. Daarnaast is de besparing welke werd voorzien vanuit de taskforce voor 2027 met een jaar uitgesteld.	-361
		De begroting van de GR SOZ is conform de ontwerpbegroting 2027 bijgesteld.	17
		Overige verschillen.	-6
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-3	Overige verschillen.	-3
6.792 PGB Jeugd	-10	Overige verschillen.	-10
6.821 Jeugdbescherming	6	Overige verschillen.	6
6.822 Jeugdreclassering	1	Overige verschillen.	1
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	150	De toegekende middelen voor de uitvoering van het programmaplan jeugd zijn 2026 verdeeld naar de juiste taakvelden. Voor 2027 (en verder) is met de begroting 2027 nog niet exact bekend welke middelen er nodig zijn voor de coördinatie en beleid jeugd. Dit zal met de tussenrapportage 2027 budgetneutraal worden verwerkt.	150
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-613		-613
Thema 5. Thuis als basis			
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-34	Beschermd wonen DBS. Zie onder maatschappelijke- en vrouwenopvang.	-6
		Beschermd wonen Lokaal, overige verschillen	-28
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	72	Voor maatschappelijke zorg (beschermd wonen en maatschappelijke en vrouwenopvang) is een regionale afspraak gemaakt voor het opzetten van de maatschappelijke zorg binnen de Duin en Bollenstreek (DBS). Voor 2027 is de verwachting dat er €33k meer kosten worden gemaakt dan 2026. Dit is te zien op taakvelden beschermd wonen (-€6k) en op maatschappelijke- en vrouwenopvang (-€27k) Alle inkomsten uit Leiden worden voor de gehele DBS ingezet. Eventuele restgelden over tekorten worden bij de gemeenten verrekend met de reserve maatschappelijke zorg. Per saldo is de regeling budgetneutraal	-27

		voor de gemeentelijke begroting.	
		In 2026 is er een verkenning uitgevoerd n.a.v. het initiatiefvoorstel 'tot hier en niet verder'. Daar zijn een aantal aanbevelingen gedaan voor een vervolgaanpak. Er zijn nog geen structurele middelen geraamd om de aanbevelingen op te volgen.	100
		Overige verschillen	-1
Totaal 5. Thuis als basis	38		38
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	465	Statushouders SPUK. De SPUK gelden zijn structureel aangepast op basis van beschikking 2026. In de begroting 2026 is naast de beschikking 2026 ook een restant bedrag van 2024 en 2025 opgenomen wat in die jaren niet is gebruikt.	450
		Overige verschillen.	15
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-34	Overige verschillen.	-34
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	4	Overige verschillen.	4
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-104	Actualisatie van de begroting 2027 GR ISD.	-104
6.712 Begeleiding (WMO)	-59	Actualisatie van de begroting 2027 GR ISD.	-59
6.713 Dagbesteding (WMO)	-20	Actualisatie van de begroting 2027 GR ISD.	-20
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-1	Actualisatie van de begroting 2027 GR ISD.	-1
6.791 PGB Wmo	32	Actualisatie van de begroting 2027 GR ISD.	32
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-1	Actualisatie van de begroting 2027 GR ISD.	-1
Totaal 6. Passende ondersteuning	282		282
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	-140	Verkiezingen Voor de uitvoering van de verkiezingen is aanvullend budget benodigd. In 2027 vinden er gecombineerde verkiezingen plaats. Deze dubbele verkiezing brengt in hogere kosten met zich mee voor drukwerk, de vergoeding van stembureauleden en catering, ten opzichte van de oorspronkelijke raming. Om de verkiezingen op een rechtmatige en zorgvuldige wijze uit te voeren, wordt voorgesteld het budget te verhogen.	-34
		De beschikbare capaciteit binnen Adreskwaliteit is onvoldoende om de bestaande taken en de aanpak van administratieve leegstand adequaat uit te voeren. Uitbreiding van de formatie is daarom noodzakelijk om de administratieve leegstand structureel terug te dringen, de wettelijke taken zorgvuldig en tijdig uit te	-91

		voeren en te borgen en daarmee bij te dragen aan een actuele en betrouwbare BRP en de openbare veiligheid. De extra lasten worden naar verwachting grotendeels gecompenseerd door een hogere uitkering uit het Gemeentefonds in het jaar nadat de extra inwoners als gevolg van de aanpak van administratieve leegstand in de BRP zijn geregistreerd.	
		Overige verschillen.	-15
Totaal 7. Burgerzaken	-140		-140
Totaal lasten	-544		-544

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026-2027		
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	-13	Overige verschillen.	-13
7.1 Volksgezondheid	-106	De Brede SPUK is geactualiseerd in de begroting. De manier en hoogte van de financiering voor 2027 is nog niet duidelijk. De middelen staan nu budgetneutraal in de begroting, waardoor er op basis van de daadwerkelijke verlening aanpassing plaats kan vinden zonder dat het resultaat oplevert.	-98
		Overige verschillen.	-8
Totaal 1. Vitaliteit	-119		-119
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	-307	Voor de Rijksbijdrage energiearmoede wordt verwacht dat de gelden in 2026 volledig benut zijn. In 2027 is daar geen begroting meer voor opgenomen.	-213
		Voor de Kinderopvangtoeslagenaffaire is in 2026 een afrekening van het Rijk ontvangen voor 2025. De baten zijn in de tussenrapportage 2026 verhoogd. Dit leidt tot een verschil met de begroting 2027.	-36
		Voor de kinderopvangtoeslagenaffaire geldt dat gedupeerden zich kunnen aanmelden tot 1 september 2027. De verwachting is dat er in 2027 nog een klein bedrag wordt uitgekeerd door de ISD, gezien de meeste gedupeerden al in beeld zijn. De regeling is budgetneutraal opgenomen. Verschil tussen zowel inkomsten als uitgaven 2026 en 2027 wordt veroorzaakt door het aflopen van deze regeling.	-58
Totaal 3. Werk en inkomen	-307		-307
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.2 Onderwijshuisvesting	0		0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-106	De OAB kent een tijdvak van 4 jaar, waarbij het huidige tijdvak loopt tot en met 2026. In de begroting 2026 is rekening gehouden met de reeds opgebouwde reserve uit eerdere jaren, terwijl de hoogte van de verlening in 2027 nog niet bekend is.	-106

Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-106		-106
Thema 5. Thuis als basis			
6.811 Beschermd wonen (WMO)	41	Maatschappelijke zorg, er heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen de taakvelden beschermd wonen en maatschappelijke - en vrouwenopvang. Dit is een administratieve correctie.	41
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-42	Zie onder beschermd wonen.	-41
		Overige verschillen.	-1
Totaal 5. Thuis als basis	-1		-1
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-450	De SPUK gelden zin structureel aangepast op basis van beschikking 2026. In de begroting 2026 is naast de beschikking 2026 ook een restant bedrag van 2024 en 2025 opgenomen wat in die jaren niet is gebruikt.	-450
Totaal 6. Passende ondersteuning	-450		-450
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	20	Overige verschillen.	20
Totaal 7. Burgerzaken	20		20
Totaal baten	-963		-963

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026-2027		
Toevoegingen reserves	1.721	Veld 4 Hillegom	290
		Extra krediet nieuwbouw Giraf	1.430
		Afrondingsverschil	1
Onttrekkingen reserves	-3.070	Maatschappelijke Zorg in 2027 wordt een hogere onttrekking aan de reserve verwacht dan de onttrekking uit de begroting 2026.	33
		Overheveling naar 2026: Jeugdhulp-zorgvervoer	-27
		Overheveling naar 2026: aankoop kunst Hillegom	-95
		Overheveling naar 2026: crisis noodopvang Oekraïne resultaat 2024 naar 2026	-954
		Overheveling naar 2026: crisis noodopvang Oekraïne resultaat 2025 naar 2026	-250
		Overheveling naar 2026: Cultureel erfgoed	-28
		Overheveling naar 2026: Huisvesting basisonderwijs, integraal huisvestingsplan	-41
		Extra krediet nieuwbouw Giraf	-1.430
		Actualisatie kapitaallasten activa begroting 2027	-49
		veld 4 Hillegom	-290

		verschil activastaat	61
Totaal reserves	-1.349		-1.349

Leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	

Thema 1. Mobiliteit

2.1 Verkeer en vervoer	-5.031	-4.708	323
2.2 Parkeren	-138	-141	-3
2.3 Recreatieve havens	-34	-35	-1
Totaal 1. Mobiliteit	-5.203	-4.884	319

Thema 2. Gebiedsontwikkeling

8.1 Ruimte en leefomgeving	-706	-628	78
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	-706	-628	78

Thema 3. Openbare ruimte

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.217	-3.450	-233
7.2 Riolerings	-1.860	-1.951	-91
7.3 Afval	-4.239	-4.306	-67
7.4 Milieubeheer	-20	-22	-2
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-134	-151	-17
Totaal 3. Openbare ruimte	-9.470	-9.880	-410

Thema 4. Duurzaamheid

7.4 Milieubeheer	-1.973	-1.675	298
Totaal 4. Duurzaamheid	-1.973	-1.675	298

Thema 5. Wonen

8.1 Ruimte en leefomgeving	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-2.863	-597	2.266
8.3 Wonen en bouwen	-1.117	-1.146	-29
Totaal 5. Wonen	-3.980	-1.743	2.237
Totaal lasten	-21.332	-18.810	2.522

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	

Thema 1. Mobiliteit

2.1 Verkeer en vervoer	202	202	0
2.2 Parkeren	12	12	0
2.3 Recreatieve havens	8	8	0
Totaal 1. Mobiliteit	222	222	0

Thema 2. Gebiedsontwikkeling

8.1 Ruimte en leefomgeving	103	103	0
----------------------------	-----	-----	---

Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	103	103	0
Thema 3. Openbare ruimte			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	16	16	0
7.2 Riolering	2.721	2.831	110
7.3 Afval	5.493	5.787	294
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	84	84	0
Totaal 3. Openbare ruimte	8.314	8.718	404
Thema 4. Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	432	432	0
Totaal 4. Duurzaamheid	432	432	0
Thema 5. Wonen			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.544	628	-2.916
8.3 Wonen en bouwen	926	1.361	435
Totaal 5. Wonen	4.470	1.989	-2.481
Totaal baten	13.541	11.464	-2.077
Saldo voor resultaatbestemming	-7.793	-7.348	445
Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Toevoegingen reserves	-1.602	-31	1.571
Onttrekkingen reserves	2.767	703	-2.064
Totaal reserves	1.165	672	-493
Saldo na resultaatbestemming	-6.629	-6.673	-44

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2026 na wijzigingen en de programmabegroting 2027:

Leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Mobiliteit			
2.1 Verkeer en vervoer	323	In de begroting 2026 is budget overgeheveld uit 2025, dit zijn incidentele budgetten: * € 51.000 Mobiliteit kwaliteit impuls regio planbeoordeling * € 259.000 Mobiliteitsgelden * € 50.000 Technologische vernieuwingen voorkoming huftergedrag	414
		De bijdrage aan HLTsamen is geïndexeerd met 4,53% voor personeel en 2,6% voor materieel, dit is conform de F.K.G.R.	-111
		In 2026 is er eenmalig budget beschikbaar gesteld voor het aanpassen van de voetgangersoversteekplaatsen	230
		Het budget voor de Meerlanden is geïndexeerd met 4,53%	-312
		Vanaf 2027 wordt afgeschreven op afgeronde investeringen.	11
		De kosten voor elektriciteit zijn de laatste twee jaar lagere geweest dan begroot. Hierdoor is vanaf 2027 een structurele verlaging op het budget doorgevoerd.	88
		Overige verschillen	3
		Subtotaal	323
2.2 Parkeren	-3	Overige verschillen	-3
2.3 Recreatieve havens	-1	Overige verschillen	-1
Totaal 1. Mobiliteit	319		319
Thema 2. Gebiedsontwikkeling			
8.1 Ruimte en leefomgeving	78	Saldo facilitaire projecten. Dit zijn kostenverhaalprojecten in het ruimtelijk domein (zoals bv. Goed Wonen Fase 2) waarbij de ontwikkelaar de ambtelijke plankosten vergoedt middels een exploitatiebijdrage. In principe zijn facilitaire projecten budgetneutraal maar afwijkingen kunnen voorkomen. Wel begroot in 2026, niet in 2027 e.v.	78
		Subtotaal	78
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	78		78
Thema 3. Openbare ruimte			

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-233	Het budget voor de Meerlanden is geïndexeerd met 4,53%	-181
		De bijdrage aan HLTsamen is geïndexeerd met 4,53% voor personeel en 2,6% voor materieel, dit is conform de F.K.G.R.	-8
		De businesscase voor het team beheer is in 2026 vastgesteld. Voor 2026 is een deel van de kosten gedekt met incidenteel geld.	-35
		Vanaf 2027 wordt afgeschreven op afgeronde investeringen. Hierbij gaat het om de oplevering van speeltuinen en vervanging van bomen.	-23
		In de begroting 2026 is budget overgeheveld uit 2025, dit is een incidenteel budget: * €23.000 Inrichten openbare ruimte voor sportieve routes	23
		In de begroting 2026 is er eenmalig € 40.000 opgenomen voor de actualisatie beleid speeltuinverenigingen.	40
		Betreft de onderhoudsbudgetten van de nieuwe parken Vosse- & Cerespark en het Beltpark	-50
		Subtotaal	-233
7.2 Riolering	-91	Het budget voor de Meerlanden is geïndexeerd met 4,53%	-28
		De investeringen worden minder snel uitgevoerd dan verwacht. Daardoor is er een aanpassing in de afschrijvingslasten nodig. Dit zorgt voor een lagere afschrijving ten opzichte van 2026	42
		Volgens het vastgestelde GRP wordt er dit jaar € 362.000 gestort in de voorziening. Deze storting is bedoeld voor de vervanging van investeringen te bekostigen. De storting ligt hoger dan de storting van 2026	-102
		Overige verschillen	-3
		Subtotaal	-91
7.3 Afval	-67	Hogere bijdrage aan Meerlanden De raming van 2027 is geïndexeerd met 6%. De Meerlanden geeft hierbij aan dat de gestegen brandstofkosten zorgen voor deze hoge indexering.	-190
		Het project inzamelbeleid is nagenoeg volledig afgeschreven. Dit zorgt voor een drastische verlaging van de afschrijvingslasten.	139
		Overige verschillen	-16
		Subtotaal	-67
7.4 Milieubeheer	-2	Overige verschillen	-2

7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-17	Het budget voor de Meerlanden is geïndexeerd met 4,53%	-17
Totaal 3. Openbare ruimte	-410		-410
Thema 4. Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	298	Verschil betreft een overheveling van de energietransitie.	298
		Subtotaal	298
Totaal Thema 4. Duurzaamheid	298		298
Thema 5. Wonen			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.266	Betreft actualisatie grondexploitaties	2.266
8.3 Wonen en bouwen	-29	In 2027 zijn de personele lasten, materiële lasten en areaaluitbereiding geïndexeerd ten behoeve van het team Wonen.	-13
		In 2027 zijn de personele lasten, materiële lasten en areaaluitbereiding geïndexeerd ten behoeve van het team Bouw en Woning toezicht.	-16
		Overige verschillen	0
		Subtotaal	-29
Totaal 5. Wonen	-2.237		-2.217
Totaal lasten	2.522		

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Mobiliteit			
2.1 Verkeer en vervoer	0	Geen wijzigingen	0
2.2 Parkeren	0	Geen wijzigingen	0
2.3 Recreative havens	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 1. Mobiliteit	0		0
Thema 2. Gebiedsontwikkeling			
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	0		0
Thema 3. Openbare ruimte			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	Geen wijzigingen	0
7.2 Riolering	110	Hogere rioolheffing Door de stijging van de kosten op het product riolering is de rioolheffing verhoogd om zo 100% kostendekkendheid te hebben	97

		Overige verschillen	13
		Subtotaal	110
7.3 Afval	294	Hogere afvalstoffenheffing Door de stijging van de kosten op het product afval is de afvalstoffenheffing verhoogd om zo 100% kostendekkendheid te hebben	294
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 3. Openbare ruimte	404		404
Thema 4. Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 4. Duurzaamheid	0		0
Thema 5. Wonen			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-2.916	Betreft actualisatie grondexploitaties	-2916
8.3 Wonen en bouwen	435	In de kaderbrief 2027 zijn de leges inkomsten ten behoeve van omgevingsvergunningen bijgesteld.	50
		De regeling Realisatiestimulans is een financiële Rijkscompensatie van € 7.000 voor gemeenten per gestarte betaalbare woning in de periode 2025–2029. In 2027 is hiervoor een bijdrage opgenomen van € 385.000.	385
		Subtotaal	435
Totaal 5. Wonen	-2.481		-2.481
Totaal baten	-2.077		-2.077

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	1.571	In 2026 is het volgende project begroot om de toekomstige kapitaallasten te onttrekken uit de Algemene Reserve: €1.200.000 Reconstructie Wilhelminalaan	1.200
		In 2026 heeft er een actualisatie plaats gevonden van de volgende grondexploitaties: € 65.000 Sizo € 3.600 Woonzorgzone € 332.800 Vossepolder	371
Onttrekkingen reserves	-2.064	In 2026 is het volgende project begroot om de toekomstige kapitaallasten te storten in de Reserve Toekomstige kapitaallasten: € 1.200.000 Reconstructie Wilhelminalaan	-1.200

		Uitvoeringsprogramma Energietransitie 22- 26	-150
		Minder onttrekking voor de kapitaallasten	-70
		In 2026 zijn de volgende budgetten overgeheveld uit 2025: € 23.000 Sportieve routes € 259.327 Mobiliteitsgelden € 50.000 Technologische vernieuwing voorkoming overlast en huftergedrag aanpak € 51.449 Mobiliteit kwaliteit impuls regio planbeoordeling € 160.000 Energietransitie € 100.000 Omgevingsplan	-644
Totaal reserves	-493		-493

Bedrijvigheid
Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	

Thema 1. Economie

2.4 Economische havens en waterwegen	-11	-11	0
3.1 Economische ontwikkeling	-553	-513	40
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-99	-139	-40
3.4 Economische promotie	-269	-285	-16
Totaal 1. Economie	-932	-948	-16

Thema 2. Recreatie en toerisme

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-31	-40	-9
Totaal 2. Recreatie en toerisme	-31	-40	-9

Thema 3. Erfgoed

5.5 Cultureel erfgoed	-106	-68	38
Totaal 3. Erfgoed	-106	-68	38
Totaal lasten	-1.069	-1.056	13

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	

Thema 1. Economie

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	13	0
3.4 Economische promotie	3	3	0
Totaal 1. Economie	16	16	0
Totaal baten	16	16	0

Saldo voor resultaatbestemming	-1.053	-1.040	13
---------------------------------------	---------------	---------------	-----------

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Toevoegingen reserves	0	0	0
Ottrekkingen reserves	34	0	-34
Totaal reserves	34	0	-34

Saldo na resultaatbestemming	-1.018	-1.041	-23
-------------------------------------	---------------	---------------	------------

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2026 na wijzigingen en de programmabegroting 2027:

Bedrijvigheid

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026-2027		
Thema 1. Economie			
2.4 Economische havens en waterwegen	0	Geen verschillen.	0
3.1 Economische ontwikkeling	40	In 2026 is een incidenteel budget opgenomen ten behoeve van het lopende project 'N207/N208'.	34
		Overige verschillen.	6
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-40	In 2027 is het budget ten behoeve van markten verhoogd als gevolg van de indexering van de DVO met Meerlanden.	-39
		Overige verschillen.	1
3.4 Economische promotie	-16	In 2027 is het budget ten behoeve van evenementen verhoogd als gevolg van de indexering van de DVO met Meerlanden.	-13
		Overige verschillen.	-3
Totaal 1. Economie	-16		-16
Thema 2. Recreatie en toerisme			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-9	Verhoging bijdrage Holland Rijnland vanaf 2027.	-9
Totaal 2. Recreatie en toerisme	-9		9
Thema 3. Erfgoed			
5.5 Cultureel erfgoed	38	In 2026 is een incidenteel budget opgenomen ten behoeve van het lopende project 'Cultureel erfgoed'.	28
		Vanaf 2027 wordt er structureel bezuinigd binnen Cultureel erfgoed.	10
Totaal 3. Erfgoed	38		38
Totaal lasten	13		13

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026-2027		
Thema 1. Economie			
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	Geen verschillen.	0
3.4 Economische promotie	0	Geen verschillen.	0

Totaal 1. Economie	0		0
Totaal baten	0		0

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026- 2027		
Toevoegingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves	-34	Onttrekking in 2026 voor overgeheveld incidenteel budget ten behoeve van het lopende project 'N207/N208'.	-34
Totaal reserves	-34		-34

Bestuur en ondersteuning**Bedragen x € 1.000**

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	

Thema 1. Samenwerkende overheid

0.1 Bestuur	-50	-50	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.673	-507	3.166
Totaal 1. Samenwerkende overheid	-3.723	-557	3.166

Thema 2. Openbare orde en veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.898	-1.941	-43
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.096	-1.139	-43
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	-2.994	-3.080	-86

Thema 3. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur	-2.097	-2.141	-44
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-224	-218	6
5.6 Media	-37	-37	0
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	-2.358	-2.396	-38
Totaal lasten	-9.075	-6.033	3.042

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	

Thema 1. Samenwerkende overheid

0.1 Bestuur	28	28	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.173	220	-1.953
Totaal 1. Samenwerkende overheid	2.201	248	-1.953

Thema 2. Openbare orde en veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	111	111	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	17	9	-8
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	128	120	-8

Thema 3. Bestuur en ondersteuning

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	52	52	0
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	52	52	0
Totaal baten	2.381	420	-1.961

Saldo voor resultaatbestemming	-6.694	-5.614	1.080
---------------------------------------	---------------	---------------	--------------

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Toevoegingen reserves	0	0	0

Onttrekkingen reserves	296	207	-89
Totaal reserves	296	207	-89
Saldo na resultaatbestemming	-6.399	-5.406	993

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2026 na wijzigingen en de programmabegroting 2027:

Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026- 2027		
Thema 1. Samenwerkende overheid			
0.1 Bestuur	0		0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.166	De lasten met betrekking tot crisis noodopvang zijn in 2026 begroot. In 2027 worden deze baten pas tijdens de tussenrapportage 2027 begroot. De lasten kunnen in verband met het ad hoc karakter gedurende het jaar beter worden geraamd. Hierbij staan baten en lasten voor de noodopvang ontheemden altijd budgetneutraal in de begroting.	3.166
Totaal 1. Samenwerkende overheid	3.166		3.166
Thema 2. Openbare orde en veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-43	Actualisatie bijdrage aan de Veiligheidsregio Hollands Midden 2027	-43
1.2 Openbare orde en veiligheid	-43	Actualisatie bijdrage aan HLTsamen. Indexatie personeel 4,53%, materiele lasten 2,60% en areaaluitbreiding 2027.	-43
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	-86		-86
Thema 3. Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	-44	De bestuurlijke druk op collegeleden en burgemeesters neemt toe. Bestuurders worden geconfronteerd met een groeiende maatschappelijke dynamiek, hogere verwachtingen vanuit inwoners en een toenemende behoefte aan zichtbare aanwezigheid en verbinding met de samenleving. Daarnaast vraagt de ambitie om inwoners meer waardering en erkenning te geven om een intensivering van de kabinetswerkzaamheden. Deze ontwikkelingen vergroten de behoefte aan professionele bestuurlijke ondersteuning en maken uitbreiding van de capaciteit noodzakelijk.	-39
		Overige mutaties	-5
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	6	Overige mutaties	6
5.6 Media	0	-	0

Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	-38		-38
Totaal lasten	3.042		3.042

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026-2027		
Thema 1. Samenwerkende overheid			
0.1 Bestuur	0		0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.953	De baten met betrekking tot crisis noodopvang zijn in 2026 begroot. In 2027 worden deze baten pas tijdens de tussenrapportage 2027 begroot. De baten kunnen in verband met het ad hoc karakter gedurende het jaar beter worden geraamd. Hierbij staan baten en lasten voor de noodopvang ontheemden altijd budgetneutraal in de begroting.	-1.953
Totaal 1. Samenwerkende overheid	-1.953		-1.953
Thema 2. Openbare orde en veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0		0
1.2 Openbare orde en veiligheid	-8	Overige verschillen.	-8
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	-8		-8
Thema 3. Bestuur en ondersteuning			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0		0
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	0		0
Totaal baten	-1.961		-1.961

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2026-2027		
Toevoegingen reserves	0		0
Onttrekkingen reserves	-89	In 2026 zijn een aantal budgetten overgeheveld vanuit het jaar 2025. Dit leidt tot een verschil voor de onttrekking aan de algemene reserve.	-89
Totaal reserves	-89		-89

Algemene middelen**Bedragen x € 1.000**

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Thema 1. Algemene uitkering			
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-81	0	81
Totaal 1. Algemene uitkering	-81	0	81
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden			
0.61 OZB woningen	0	0	0
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0
0.64 Belastingen overig	-271	-276	-5
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	-271	-276	-5
Thema 3. Overhead			
0.4 Overhead	-8.418	-8.708	-290
Totaal 3. Overhead	-8.418	-8.708	-290
Thema 4. Saldo financieringsfunctie			
0.5 Treasury	-221	-682	-461
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	-221	-682	-461
Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen			
0.8 Overige baten en lasten	-74	294	368
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen	-74	294	368
Totaal lasten	-9.065	-9.372	-307

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Thema 1. Algemene uitkering			
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	45.515	46.821	1.306
Totaal 1. Algemene uitkering	45.515	46.821	1.306
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden			
0.61 OZB woningen	4.169	4.282	113
0.62 OZB niet-woningen	1.567	1.818	251
0.64 Belastingen overig	42	118	76
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	5.778	6.218	440
Thema 3. Overhead			
0.4 Overhead	17	17	0
Totaal 3. Overhead	17	17	0
Thema 4. Saldo financieringsfunctie			

0.5 Treasury	724	686	-38
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	724	686	-38
Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen			
0.8 Overige baten en lasten	12	12	0
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen	12	12	0
Totaal baten	52.046	53.754	1.708
Saldo voor resultaatbestemming	42.981	44.382	1.401
Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2026	2027	
Toevoegingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	42.982	44.382	1.400

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2026 en de programmabegroting 2027:

Algemene middelen

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema Algemene middelen			
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	81	In 2026 zijn uitgaven opgenomen voor nieuwe incidentele uitkeringen gemeentefonds in 2026.	81
0.64 Belastingen overig	-5	Overige verschillen	-5
0.4 Overhead	-290	Hogere bijdrage HLTsamen indexatie	-212
		Voor het uitvoeren van de participatieverordening is extra capaciteit nodig.	-65
		Overige verschillen	-13
		Subtotaal	-290
0.5 Treasury	-461	Hogere uitgaven rente door toename investeringen in 2027.	-461
0.8 Overige baten en lasten	368	Stelpost voor indexaties die nog verrekend moet worden in 2026.	368
Totaal Algemene middelen	-307		-307
Totaal lasten	-307		-307
Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema Algemene middelen			
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	1.306	De algemene uitkering is ingezet op basis van de meicirculaire 2026. Het voordeel komt o.a. voort uit compensatie voor indexatie 2026.	1.306

0.61 OZB woningen	113	Verhoging tarief OZB woningen met 2,6% conform kaderbrief 2027.	113
0.62 OZB niet woningen	251	Verhoging tarief OZB niet-woningen met 2,6% conform kaderbrief 2027.	251
0.64 Belastingen overig	76	Verblijfsbelasting in 2027.	75
0.5 Treasury	-86	Verlaging dividend Meerlanden op basis van afrekening 2024 Meerlanden dividend.	-86
		Subtotaal	-86
0.8 Overige baten en lasten	0	Overige verschillen	0
Totaal Algemene middelen	1.708		1.708
Totaal baten	1.708		
Saldo voor resultaatbestemming	1.401		
Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Totaal reserves	0		0
Saldo na resultaatbestemming	1.401		

Overzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x €1.000)		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting	
		2027		2028		2029		2030	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Programma Samenleven									
1.1	Kosten opbouw maatschappelijke Zorg	-121				-	-	-	-
1.2	Onttrekking uit Reserve Maatschappelijke zorg		121			-	-	-	-
1.3	Programmaplan Jeugd: Pilot schoolmaatschappelijk werk	-382		-250		-125			
						-	-	-	-
Subtotaal programma 1		-503	121	-250	0	-125	0	0	0
2 Programma Leefomgeving									
2.1	Storting resultaat Grondexploitaties in algemene reserve	-31	31	-75	75				
2.2	Realisatie stimuleringsregeling		385		1.652				
Subtotaal programma 2		-31	416	-75	1.727	0	0	0	0
3 Programma Bedrijvigheid									
4 Programma Bestuur en ondersteuning									
5 Algemene dekkingsmiddelen									
Totaal incidentele baten en lasten excl reserves		-503	416	-250	1.727	-125	0	-	-
Totaal incidentele baten en lasten reserves		-31	121	-75	0	0	0	-	-
Totaal incidentele baten en lasten		-534	537	-325	1.727	-125	0	0	0

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Stortingen in reserves

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving
	2027	2028	2029	2030	
Reserve onderwijshuisvesting	95.049	95.049	95.049	95.049	Storting jaarlijks in reserve onderwijshuisvesting
Totaal stortingen reserves	95.049	95.049	95.049	95.049	

Onttrekkingen uit reserves

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving
	2026	2027	2028	2029	
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	206.554	206.554	206.554	206.554	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Totaal programma 1	206.554	206.554	206.554	206.554	
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	702.555	920.403	1.130.536	1.130.536	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Totaal programma 2	702.555	920.403	1.130.536	1.130.536	
Totaal programma 3	0	0	0	0	
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	184.889	184.889	184.889	184.889	Herinrichting Stationsweg 45
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	22.432	22.432	22.432	22.432	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Totaal programma 4	207.321	207.321	207.321	207.321	
Totaal onttrekkingen uit reserves	1.116.430	1.334.278	1.544.411	1.544.411	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	892.138	1.429.293	1.482.193	1.480.679	

Structureel begrotingsevenwicht

Kengetal structureel evenwicht verplichting BBV

Eén van de verplichte kengetallen van het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) is het aantonen van het structurele evenwicht. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval zou zijn, zou de kans aanwezig zijn dat er op termijn een (begrotings)tekort ontstaat. Op basis van onderstaande overzicht wordt aangetoond of de begroting de komende jaren, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is.

Berekening structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welk deel structureel. Op grond van het BBV zijn de afgelopen jaren de regels rondom incidenteel en structureel aangescherpt. De aard van de lasten of baten bepaald of iets structureel is, waar voorheen de looptijd van een bepaald budget bepaalde of iets incidenteel of structureel is. In het onderstaande overzicht wordt de berekening van het structureel evenwicht gepresenteerd. Voor de specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen wij naar het vorige hoofdstuk.

Uitkomst structureel evenwicht is positief

De uitkomst van het structureel evenwicht voor 2027 is € 568.000 positief. Dit betekent dat de gemeente Hillegom haar structurele lasten door de structurele baten kan dekken.

Na de eerste begrotingswijziging is het structureel begrotingssaldo in 2027 € 568.000. Het meerjarenperspectief laat in 2028 een tijdelijk tekort zien van € 604.000. Vanaf 2029 verbetert het financiële beeld en loopt het saldo op naar € 495.000 positief in 2030.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserves	-74.004	-74.293	-73.730	-74.007
Baten exclusief mutaties reserves	73.746	74.196	72.475	73.273
Geraamd saldo van baten en lasten	-258	-97	-1.255	-734
Toevoegingen reserves	1.238	1.334	1.544	1.544
Onttrekkingen reserves	-126	-170	-95	-95
Geraamd Resultaat	855	1.067	195	716
Incidentele lasten (excl. reserveonttrekkingen)	-503	-325	-125	
Incidentele baten (excl. reserveonttrekkingen)	416	1.727		
Incidentele toevoegingen reserves	-31			
Incidentele onttrekkingen reserves	121			
Saldo van incidentele baten en lasten	3	1.402	-125	-
Structureel primitief begrotingssaldo	852	-335	320	716
1e begrotingswijziging	-284	-269	-270	-221
Structureel begrotingssaldo na 1e begrotingswijziging	568	-604	50	495

Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

(bedragen x € 1.000)

Activa	Rekening 2025	Primaire begroting 2026 voor wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
<u>VASTE ACTIVA</u>						
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.821	3.704	3.566	3.439	3.311	3.183
	3.821	3.704	3.566	3.439	3.311	3.183
materiële vaste activa						
met economisch nut	37.509	50.842	51.910	49.827	47.771	45.750
met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.085	9.040	9.138	9.126	9.104	9.073
met maatschappelijk nut	19.057	34.540	34.589	38.176	39.384	43.836
	65.651	94.423	95.637	97.129	96.259	98.659
financiële vaste activa						
Len. aan openb. Lich., woningb., deelnemingen, ov. verb. partijen	2.234	2.234	0	0	0	0
Overige langlopende leningen	12.948	13.929	14.227	14.627	15.127	15.127
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.853	1.852	4.076	4.076	4.076	4.076
	17.035	18.015	18.303	18.703	19.203	19.203
TOTAAL VASTE ACTIVA	86.507	116.142	117.506	119.271	118.773	121.045
<u>VLOTTENDE ACTIVA</u>						
Voorraden						
onderhanden werk, gronden in exploitatie	-3.651	-879	-913	-300	-308	0
	-3.651	-879	-913	-300	-308	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar						
vorderingen op openbare lichamen	7.563	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Rekening-courantverhouding met het Rijk	4.624	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
overige vorderingen	613	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	12.800	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
liquide middelen						
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	188	500	500	500	500	500
	188	500	500	500	500	500
Overlopende activa						
Specifieke uitkeringen	2.019	500	500	500	500	500
Overige overlopende activa	3.761	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	5.780	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	15.117	7.121	7.087	7.700	7.692	8.000

TOTAAL ACTIVA	101.624	123.263	124.593	126.971	126.465	129.045
----------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Geprognosticeerde balans per 31 december

(bedragen x € 1.000)

Passiva	Rekening 2025	Primaire begroting 2026 voor wijziginge n	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
VASTE PASSIVA						
Eigen vermogen						
algemene reserves	36.058	23.614	39.456	40.200	41.082	41.091
bestemmingsreserves	32.458	42.239	32.356	31.301	30.037	28.772
nog te bestemmen resultaat	6.009	1.477	854	1.067	194	715
	74.524	67.330	72.666	72.568	71.313	70.578
Voorzieningen						
Egalisatievoorzieningen	3.209	2.447	2.913	2.407	1.868	1.327
Vz voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.259	1.298	4.311	4.337	4.363	4.390
Van derden verkregen midd.	1.968	3.849	1.146	1.146	1.146	1.146
	9.436	7.594	8.370	7.890	7.377	6.863
Vaste schulden						
Onderhandse leningen van:	9.800	33.900	30.150	31.550	32.850	37.050
Waarborgsommen	21	21	21	21	21	21
	9.821	33.921	30.171	31.571	32.871	37.071
Totaal vaste passiva	93.781	108.845	111.207	112.029	111.561	114.512
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto vlottende schulden						
Overige kasgeldleningen	0	6.300	6.200	6.200	6.200	6.200
Overige vlottende schulden	1.513	2.118	1.186	2.743	2.705	2.334
	1.513	8.418	7.386	8.943	8.905	8.534
overlopende passiva						
Verplichtingen	1.719	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
specifieke uitkeringen	4.370	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
overige overlopende passiva	240	500	500	500	500	500
	6.330	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal vlottende passiva	7.843	14.418	13.386	14.942	14.904	14.533
TOTAAL PASSIVA	101.624	123.263	124.593	126.971	126.465	129.045

EMU saldo

EMU saldo prognose (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	257	98	1.255	734
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	1.076	1.365	-998	2.272
3 Mutatie voorzieningen	776	-480	-513	-514
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	171	-613	5.378	-
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-	-	-
Geraamd EMU-saldo	-214	-1.134	-3.638	-2.052

Investerings 2027-2030

Omschrijving	2027	2028	2029	2030	Besluit nodig van
Programma 2: Leefomgeving					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie					
Groen projecten	321.000	321.000	321.000	428.000	Gemeenteraad
Speelplaats Bilderdijkweide 13	30.750				Eerder goedgekeurd door de raad.
Speel- en sportplekken	106.000	109.656	112.398	115.208	Gemeenteraad
Walbeschoeiing (P.W.K.A)	380.000				Eerder goedgekeurd door de raad.
Riolering					
Gemeentelijk RioleringsPlan, bruto invest.	499.000	457.200	457.200	458.285	Gemeenteraad
Verkeer en vervoer					
Openbare verlichting masten	133.736	132.727	157.228	168.241	Eerder goedgekeurd door de raad.
Openbare verlichting armaturen	90.790	89.781	114.282	125.295	Eerder goedgekeurd door de raad.
Reconstructies wegen		658.000	658.000	3.290.000	Gemeenteraad
Vervangen diverse bruggen			95.000		Gemeenteraad
Omgeving Jan Prinsheem	2.706.000				Eerder goedgekeurd door de raad.
Omgeving Guido Gezellelaan	2.846.000				Eerder goedgekeurd door de raad.
Omgeving Heempark			1.665.000		Gemeenteraad
Omgeving Hillinenweg, Albert Verweijlaan				2.782.000	Gemeenteraad
Totaal	7.113.276	1.768.364	3.580.108	7.367.029	

Reserves en voorzieningen 2027-2030

In dit onderdeel wordt een overzicht gegeven van de reserves en voorzieningen. Dit overzicht geeft inzicht in de beginstanden, mutaties en de eindstanden voor de periode 2027-2030.

U wordt per reserve en voorziening geïnformeerd over:

- Vorming en besteding
- Toerekening van rente
- Specifiek doel
- Voeding
- Maximale hoogte
- Maximale looptijd
- Ontwikkelingen

De mutaties van de reserves worden per programma apart toegelicht bij het overzicht van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

• Stand en verloop reserves

Hieronder volgt een overzicht met het geprognosticeerde verloop van de reserves na herschikking. Het meerderejaars verloop van de reserves zijn gebaseerd op de nu bekende wijzigingen.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling reserves 2025-2030	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Saldo einde van het dienstjaar	Einde	Einde	Einde	Einde	Einde	Einde
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve						
Algemene reserve	36.058	38.134	39.456	40.201	41.083	41.092
Totaal algemene reserves	36.058	38.134	39.456	39.265	41.083	41.092
Bestemmingsreserves						
Reserve regionaal investeringsfonds	458	0	0	0	0	0
Reserve Duurzaamheid	404	254	254	254	254	254
Reserve onderwijshuisvesting	5.252	5.345	5.435	5.525	5.615	5.704
Reserve kunst	146	146	146	146	146	146
Reserve sociaal domein	29	0	0	0	0	0
Reserve nog uit te voeren werken (grondexploitatie)	448	0	0	0	0	0
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	20.821	22.757	21.831	20.687	19.332	17.978
Reserve Stimulering sociale woningbouw	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Reserve eenzaamheidsfonds	94	94	94	94	94	94
Reserve Maatschappelijke zorg	805	717	596	596	596	596
Totaal bestemmingsreserves	32.458	33.313	32.355	31.301	30.036	28.772
Resultaat boekjaar	6.009	1.477	854	1.067	194	715
Totaal reserves	74.524	72.923	72.666	72.568	71.313	70.579

Algemene reserve

- **Algemene reserve**

De algemene reserve heeft geen specifieke bestemming en heeft een algemeen karakter. Het dient om risico's in algemene zin op te vangen. De minimumomvang van deze reserve is bepaald op € 6.000.000 voor de bufferfunctie.

Het overige deel is vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserves

- **Reserve Duurzaamheid**

De reserve is ingesteld om het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2018-2022 te bekostigen. Het restant wordt de komende jaren worden ingezet voor de verdere duurzaamheid en energie transitie.

- **Reserve onderwijshuisvesting**

Uit deze reserve worden kosten voor nieuwbouw en verbouw van onderwijsgebouwen gedekt. De reserve onderwijshuisvesting is toereikend voor de geplande nieuwbouw en renovatie van de gebouwen.

- **Reserve kunst**

Uit de reserve worden kunstobjecten op nieuwbouwlocaties gedekt.

- **Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen**

Aan deze reserve worden de kapitaallasten onttrokken gedurende de afschrijvingstermijn van diverse investeringen. Het betreft o.a. sportaccommodatie de Vosse en sportpark de Zanderij.

- **Reserve Stimulering sociale woningbouw**

Deze reserve is gevormd om de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de sociale woningbouw in de gemeente Hillegom te vergroten.

- **Reserve eenzaamheidsfonds**

De reserve wordt ingezet om te voorkomen en tegengaan van eenzaamheid.

Stand en verloop voorzieningen

In het onderstaand overzicht is het geprognosticeerde verloop van de voorzieningen opgenomen.

Het doel van de voorzieningen wordt hierna beschreven.

Het meerdere jaars verloop van de voorzieningen zijn gebaseerd op de nu bekende wijzigingen.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling voorzieningen 2023-2026	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	Einde	Einde	Einde	Einde	Einde	Einde
Saldo einde van het dienstjaar	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Voorzieningen onderhoudsegalisatie						
Voorziening Baggeren	205	205	205	205	205	205
Voorziening Beschoeiingen	10	10	10	10	10	10
Voorziening groot onderhoud sportacc. de Vosse	1.418	1.568	1.269	970	671	372
Groot onderhoud gebouwen	1.502	1.670	1.430	1.189	949	708
Civiele kunstwerken	75	16	0	33	33	33
Voorz. midd derden bestemming gebonden						
Voorziening vervanging riolering	822	397	0	0	0	0
Egalisatievoorziening riolering	1.146	1.146	1.146	1.146	1.146	1.146
Voorz. voor verpl., verliezen en risico's						
Voorziening pensioenen wethouders	4.259	4.285	4.311	4.337	4.363	4.390
Verliesvoorziening facilitaire projecten	0	0	0	0	0	0
Totaal voorzieningen	9.436	9.297	8.370	7.890	7.377	6.863

- **Voorziening groot onderhoud brede school Elsbroek**

De brede school Elsbroek is een locatie die in beheer en exploitatie is gegeven aan een stichting. Daarmee zijn er afspraken gemaakt over het onderhoud. Hiervoor is een voorziening voor groot onderhoud gevormd.

- **Voorziening groot onderhoud sportaccommodatie de Vosse**

Voor groot onderhoud zwembad is een voorziening gevormd, die contractueel is overeengekomen met Sportfondsen Nederland. Werkzaamheden worden uitgevoerd conform het meerjarig onderhoudsplan de Vosse.

- **Voorziening onderhoud riolering**

Stortingen en onttrekkingen worden gedaan op basis van werkzaamheden uitgevoerd conform het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

- **Voorziening pensioenen wethouders**

Voor de pensioenaanspraken van de wethouders is een voorziening gevormd. Elk jaar wordt berekend of deze voorziening toereikend is op basis van de beschikbare gegevens. Deze voorziening wordt gevoed door een jaarlijkse bijdrage vanuit de exploitatie tot het maximum op basis van de jaarlijkse actualisatie. Vanaf 1 januari 2028 wordt de pensioenvoorziening overgebracht naar het ABP.

- **Voorziening groot onderhoud gebouwen**

De voorziening groot onderhoud gebouwen wordt gevoed door een jaarlijkse storting, die is gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan gebouwen.

Verloop van reserves 2027-2030

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weer gegeven van de stortingen en de onttrekkingen van de reserves.

Stortingen in Reserves

Lasten	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving	Inc./ Struct
	2027	2028	2029	2030		
Reserve onderwijshuisvesting	-95.049	-95.049	-95.049	-95.049	BM - Via reserve onderwijshuisvesting	s
Totaal programma 1. Samenleven	-95.049	-95.049	-95.049	-95.049		
Algemene reserve	-30.846	-74.982	-		Actualisatie GREX SIZO	i
Totaal programma 2. Leefomgeving	-30.846	-74.982	0	0		
Totaal programma 3. Bedrijvigheid	0	0	0	0		
Totaal programma 4. Bestuur	0	0	0	0		
Totaal algemene middelen	0	0	0	0		
Totaal stortingen reserves	-125.895	-170.031	-95.049	-95.049		

Onttrekkingen in Reserves

Baten	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving	Inc./ Struct
	2027	2028	2029	2030		
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	201.265	201.265	201.265	201.265	Vrijval afschrijving t.g.v. de exploitatie	s
Reserve onderwijshuisvesting	1.951	1.951	1.951	1.951	Saldo onderwijs begroting	s
Reserve onderwijshuisvesting	3.338	3.338	3.338	3.338	R03 1e inrichting BS Toermalijn	s
Reserve Maatschappelijke zorg	121.291				Beschermd wonen	i
Totaal programma 1. Samenleven	327.845	206.554	206.554	206.554		
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	702.555	920.403	1.130.536	1.130.536	Vrijval afschrijving t.g.v. de exploitatie	s
Totaal programma 2. Leefomgeving	702.555	920.403	1.130.536	1.130.536		

Algemene reserve						
Totaal programma 3. Bedrijvigheid	0	0	0	0		
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	22.432	22.432	22.432	22.432	Vrijval afschrijving t.g.v. de exploitatie	s
Algemene reserve	184.889	184.889	184.889	184.889	R20 herinrichting stationsweg 45	i
Totaal programma 4. Bestuur	207.321	207.321	207.321	207.321		
Totaal algemene middelen	0	0	0	0		
Totaal onttrekkingen uit reserves	1.237.721	1.334.278	1.544.411	1.544.411		

Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.111.826	1.164.247	1.449.362	1.449.362
--	------------------	------------------	------------------	------------------

* S = Structureel / I = Incidenteel

Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld

In onderstaand overzicht worden de baten en lasten per taakveld getoond. Taakvelden zijn eenheden waarin de programma's zijn onderverdeeld. Dit betekent dat taakvelden over meerdere programma's kunnen zijn verdeeld. Daarom wordt hier een overzicht per taakveld, onafhankelijk van het programma, getoond.

De taakvelden zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.

De financiële verordening bepaalt dat de raad de baten en lasten per taakveld autoriseert en dat het college de raad informeert over afwijkingen binnen de taakvelden.

De analyse van verschillen op de taakvelden is opgenomen in de programma's.

Taakvelden	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0.1 Bestuur						
Lasten	-2.753	-2.147	-2.191	-2.191	-2.141	-2.141
Baten	50	28	28	28	28	28
Saldo	-2.703	-2.118	-2.163	-2.163	-2.113	-2.113
0.10 Mutaties reserves						
Lasten	-2.778	-3.418	-126	-170	-95	-95
Baten	2.945	6.496	1.238	1.334	1.544	1.544
Saldo	167	3.078	1.112	1.164	1.449	1.449
0.2 Burgerzaken						
Lasten	-863	-933	-1.073	-1.022	-1.022	-1.022
Baten	488	527	547	508	508	508
Saldo	-375	-407	-527	-514	-514	-514
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden						
Lasten	-265	-224	-218	-218	-218	-218
Baten	177	52	52	52	52	52
Saldo	-89	-172	-167	-167	-167	-167
0.4 Overhead						
Lasten	-7.773	-8.418	-8.708	-8.634	-8.633	-8.625
Baten	16	17	17	17	17	17
Saldo	-7.757	-8.401	-8.691	-8.617	-8.616	-8.608
0.5 Treasury						
Lasten	-55	-221	-682	-682	-682	-682
Baten	756	724	686	636	636	636
Saldo	701	503	4	-46	-46	-46

0.61 OZB woningen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	4.166	4.169	4.282	4.282	4.282	4.282
Saldo	4.166	4.169	4.282	4.282	4.282	4.282

0.62 OZB niet-woningen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	1.602	1.567	1.818	2.028	2.238	2.238
Saldo	1.602	1.567	1.818	2.028	2.238	2.238

0.64 Belastingen overig

Lasten	-294	-271	-276	-276	-276	-276
Baten	51	42	118	118	118	118
Saldo	-244	-229	-158	-158	-158	-158

**0.7 Algemene uitkeringen
en overige uitkeringen
gemeentefonds**

Lasten	0	-81	0	0	0	0
Baten	45.735	45.515	46.821	45.570	45.874	46.433
Saldo	45.735	45.434	46.821	45.570	45.874	46.433

0.8 Overige baten en lasten

Lasten	-1	-74	294	308	308	308
Baten	77	12	12	12	12	12
Saldo	76	-62	306	320	320	320

**1.1 Crisisbeheersing en
brandweer**

Lasten	-1.782	-1.898	-1.941	-1.941	-1.941	-1.941
Baten	107	111	111	111	111	111
Saldo	-1.675	-1.787	-1.830	-1.830	-1.830	-1.830

**1.2 Openbare orde en
veiligheid**

Lasten	-1.144	-1.096	-1.139	-1.139	-1.139	-1.139
Baten	40	17	9	9	9	9
Saldo	-1.104	-1.079	-1.130	-1.130	-1.130	-1.130

2.1 Verkeer en vervoer

Lasten	-4.162	-5.031	-4.708	-5.158	-5.195	-5.327
Baten	401	202	202	202	202	202
Saldo	-3.761	-4.829	-4.506	-4.956	-4.993	-5.125

2.2 Parkeren

Lasten	-136	-138	-141	-141	-141	-141
Baten	11	12	12	12	12	12

Saldo	-125	-126	-129	-129	-129	-129
-------	------	------	------	------	------	------

2.3 Recreatieve havens

Lasten	-30	-34	-35	-35	-12	-12
Baten	9	8	8	8	8	8
Saldo	-21	-26	-27	-27	-4	-4

2.4 Economische havens en waterwegen

Lasten	-11	-11	-11	-11	-11	-11
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-11	-11	-11	-11	-11	-11

3.1 Economische ontwikkeling

Lasten	-508	-553	-513	-423	-423	-423
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-508	-553	-513	-423	-423	-423

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Lasten	-99	-99	-139	-139	-139	-139
Baten	13	13	13	13	13	13
Saldo	-86	-86	-126	-126	-126	-126

3.4 Economische promotie

Lasten	-259	-269	-285	-285	-285	-285
Baten	4	3	3	3	3	3
Saldo	-255	-266	-282	-282	-282	-282

4.1 Openbaar basisonderwijs

Lasten	-113	-114	-114	-114	-114	-114
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-113	-114	-114	-114	-114	-114

4.2 Onderwijshuisvesting

Lasten	-1.196	-1.195	-1.446	-1.772	-1.812	-1.794
Baten	130	137	137	137	137	137
Saldo	-1.066	-1.058	-1.309	-1.636	-1.676	-1.657

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Lasten	-1.114	-1.301	-1.225	-1.225	-1.225	-1.225
Baten	361	467	361	361	361	361
Saldo	-753	-834	-864	-864	-864	-864

5.1 Sportbeleid en activering

Lasten	-739	-729	-1.176	-1.176	-1.176	-1.176
--------	------	------	--------	--------	--------	--------

Baten	137	138	125	125	125	125
Saldo	-602	-591	-1.051	-1.051	-1.051	-1.051

5.2 Sportaccommodaties

Lasten	-919	-979	-577	-577	-577	-577
Baten	281	364	364	364	364	364
Saldo	-638	-616	-213	-213	-213	-213

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Lasten	-534	-679	-516	-516	-516	-516
Baten	32	32	32	32	32	32
Saldo	-502	-647	-484	-484	-484	-484

5.5 Cultureel erfgoed

Lasten	-62	-106	-68	-68	-68	-68
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-62	-106	-68	-68	-68	-68

5.6 Media

Lasten	-609	-621	-659	-659	-659	-659
Baten	21	0	0	0	0	0
Saldo	-588	-621	-659	-659	-659	-659

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Lasten	-2.954	-3.248	-3.490	-3.676	-3.920	-3.941
Baten	8	16	16	16	16	16
Saldo	-2.946	-3.232	-3.475	-3.660	-3.904	-3.926

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Lasten	-4.402	-6.646	-3.061	-3.061	-3.061	-3.061
Baten	2.689	2.974	572	572	572	572
Saldo	-1.713	-3.672	-2.489	-2.489	-2.489	-2.489

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

Lasten	-1.719	-2.119	-2.333	-2.238	-2.113	-1.988
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-1.719	-2.119	-2.333	-2.238	-2.113	-1.988

6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

Lasten	-574	-756	-790	-790	-790	-790
Baten	0	0	0	0	0	0

Saldo	-574	-756	-790	-790	-790	-790
-------	------	------	------	------	------	------

6.3 Inkomensregelingen

Lasten	-6.916	-7.170	-7.164	-7.164	-7.164	-7.164
Baten	5.463	5.628	5.321	5.321	5.321	5.321
Saldo	-1.454	-1.542	-1.843	-1.843	-1.843	-1.843

6.4 WSW en beschut werk

Lasten	-2.105	-2.038	-2.064	-1.840	-1.749	-1.734
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.105	-2.038	-2.064	-1.840	-1.749	-1.734

6.5 Arbeidsparticipatie

Lasten	-423	-442	-553	-546	-555	-563
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-423	-442	-553	-546	-555	-563

6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)

Lasten	-706	-801	-797	-797	-797	-797
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-706	-801	-797	-797	-797	-797

6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)

Lasten	-2.496	-2.437	-2.541	-2.541	-2.541	-2.541
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.496	-2.437	-2.541	-2.541	-2.541	-2.541

6.712 Begeleiding (WMO)

Lasten	-1.646	-1.531	-1.590	-1.590	-1.590	-1.590
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-1.646	-1.531	-1.590	-1.590	-1.590	-1.590

6.713 Dagbesteding (WMO)

Lasten	-562	-515	-535	-535	-535	-535
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-562	-515	-535	-535	-535	-535

6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Lasten	-44	-45	-46	-46	-46	-46
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-44	-45	-46	-46	-46	-46

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

**6.752 Jeugdhulp ambulant
regionaal**

Lasten	-4.443	-4.705	-5.055	-5.055	-5.055	-5.055
Baten	12	0	0	0	0	0
Saldo	-4.431	-4.705	-5.055	-5.055	-5.055	-5.055

**6.753 Jeugdhulp ambulant
landelijk**

Lasten	-498	-332	-332	-332	-332	-332
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-498	-332	-332	-332	-332	-332

**6.762 Jeugdhulp met
verblijf regionaal**

Lasten	-1.250	-1.585	-1.588	-1.419	-1.419	-1.419
Baten	14	0	0	0	0	0
Saldo	-1.236	-1.585	-1.588	-1.419	-1.419	-1.419

6.791 PGB Wmo

Lasten	-134	-197	-165	-165	-165	-165
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-134	-197	-165	-165	-165	-165

6.792 PGB Jeugd

Lasten	-232	-381	-391	-391	-391	-391
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-232	-381	-391	-391	-391	-391

**6.811 Beschermd wonen
(WMO)**

Lasten	-347	-826	-860	-762	-762	-762
Baten	324	567	608	632	632	632
Saldo	-23	-259	-252	-131	-131	-131

**6.812 Maatschappelijke- en
vrouwenopvang (WMO)**

Lasten	-80	-182	-110	-110	-110	-110
Baten	64	133	91	91	91	91
Saldo	-17	-49	-18	-18	-18	-18

6.821 Jeugdbescherming

Lasten	-259	-378	-372	-372	-372	-372
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-259	-378	-372	-372	-372	-372

6.822 Jeugdreclassering

Lasten	-29	-50	-49	-49	-49	-49
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-29	-50	-49	-49	-49	-49

**6.91 Coördinatie en beleid
Wmo**

Lasten	-81	-79	-80	-80	-80	-80
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-81	-79	-80	-80	-80	-80

**6.92 Coördinatie en beleid
Jeugd**

Lasten	-56	-289	-139	-101	-101	-101
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-56	-289	-139	-101	-101	-101

7.1 Volksgezondheid

Lasten	-1.922	-1.838	-1.872	-1.872	-1.872	-1.872
Baten	323	264	158	158	158	158
Saldo	-1.598	-1.574	-1.714	-1.714	-1.714	-1.714

7.2 Riolering

Lasten	-2.072	-1.860	-1.951	-1.982	-1.997	-2.006
Baten	2.935	2.721	2.831	2.856	2.875	2.875
Saldo	864	861	880	873	878	869

7.3 Afval

Lasten	-4.047	-4.239	-4.306	-4.270	-4.270	-4.270
Baten	5.234	5.493	5.787	5.844	5.968	5.965
Saldo	1.187	1.254	1.481	1.574	1.698	1.695

7.4 Milieubeheer

Lasten	-2.398	-1.993	-1.698	-1.727	-1.759	-1.791
Baten	948	432	432	432	432	432
Saldo	-1.451	-1.561	-1.266	-1.295	-1.327	-1.359

**7.5 Begraafplaatsen en
crematoria**

Lasten	-126	-137	-153	-153	-153	-153
Baten	96	84	84	84	84	84
Saldo	-30	-52	-69	-69	-69	-69

8.1 Ruimte en leefomgeving

Lasten	-2.064	-706	-628	-628	-628	-628
Baten	1.056	103	103	103	103	103

Saldo	-1.008	-604	-526	-526	-526	-526
-------	--------	------	------	------	------	------

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Lasten	-1.283	-2.717	-597	-764	-115	-356
Baten	1.726	3.371	628	834	109	349
Saldo	443	654	30	70	-7	-7

8.3 Wonen en bouwen

Lasten	-1.371	-1.117	-1.146	-1.139	-1.138	-1.138
Baten	2.947	926	1.361	2.628	976	976
Saldo	1.576	-192	215	1.488	-163	-163
Totaal saldo taakvelden	6.009	1.365	854	1.067	194	715